

EU-MIDIS II

**Druga raziskava o manjšinah in
diskriminaciji v Evropski uniji**

Muslimani – izbrani rezultati

Služba Europe Direct odgovarja na vaša vprašanja o EU.

Brezplačna telefonska številka (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(* Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji, telefonske govorilnice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Fotografija (naslovnica in notranja stran): © Adobe Stock (z leve proti desni: Jasmin Merdan; oneinchpunch; Rawpixel.com)

Več informacij o Evropski uniji je na voljo na spletu (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2018

FRA – print:	ISBN 978-92-9491-755-3	doi:10.2811/663716	TK-AN-17-001-SL-C
FRA – PDF:	ISBN 978-92-9491-756-0	doi:10.2811/659737	TK-AN-17-001-SL-N

© Agencija Evropske unije za temeljne pravice, 2018

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira. Za vsako uporabo ali reprodukcijo fotografij, je treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov pravic. TISKANO NA PAPIRJU, BELJENEM BREZ ELEMENTARNEGA KLORA (ECF)

Druga raziskava o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji

Muslimani – izbrani rezultati

Uvodna beseda

Se spomnite, kako je bilo, ko ste nazadnje iskali zaposlitev? Morda vas je skrbelo pomanjkljivo obvladovanje dela z računalnikom ali pa ste se vznemirjali zaradi tipkarske napake, ki ste jo spregledali v življenjepisu. Muslimanom ali ljudem muslimanskega izvora, ki živijo v EU, lahko že ime prepreči, da bi jih sploh povabili na razgovor za delovno mesto.

To je le ena od ugotovitev druge raziskave o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji. Diskriminacija povzroča težave zlasti pri iskanju zaposlitve in na delovnem mestu, vendar nikakor ni omejena le na to področje. Neenaka obravnava je vsakodnevni pojav tudi pri dostopu do javnih ali zasebnih storitev, kot so zdravniške ambulante ali restavracije. Za tiste, ki nosijo vidne verske simbole, zlasti za ženske z naglavno ruto, je verjetneje, da se bodo srečevali z diskriminacijo in nadlegovanjem, ki vključuje vse od neprimerne strmenja do telesnega napada.

To je le nekaj ugotovitev iz našega poročila o raziskavi, v katerem so zajete izkušnje več kot 10 500 priseljencev, ki se opredeljujejo kot muslimani, in njihovih potomcev v petnajstih državah članicah EU. Rezultati raziskave kažejo, da od leta 2008, ko je bila izvedena prva raziskava o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji, na splošno ni bilo napredka pri preprečevanju diskriminacije in kaznivih dejanj iz sovraštva.

To poročilo ponuja edinstven vpogled v izkušnje in dožemanje druge največje verske skupine v EU, ki obsega približno 4 % prebivalstva Unije. Rezultati kažejo, da lahko diskriminacija, nadlegovanje in nasilje ogrozijo pozitivne odnose in ovirajo dejavno udeležbo v družbi. Če ne preprečujemo diskriminacije in nestrpnosti, je namreč težje vključevati migrante in begunce, ki v zadnjih letih prihajajo v Evropo, v družbo, kar ima lahko škodljive posledice.

Poročilo oblikovalcem politike prinaša ugotovitve na podlagi najbolj obsežnega nabora podatkov, ki so na voljo o muslimanih v EU, pri čemer se osredotoča na najrazličnejša vprašanja – od državljanstva, zaupanja in strpnosti do diskriminacije, policijskih preverjanj na podlagi posameznikovega etničnega porekla in poznavanja pravic. Rezultati raziskave so lahko skupaj s priporočili dobra podlaga za doseganje večje učinkovitosti najrazličnejših ukrepov na področjih vključevanja in nediskriminacije ter notranje varnostne politike.

Michael O'Flaherty
Direktor

Oznake držav in ciljnih skupin

Oznaka države	Država članica EU	Oznaka države in ciljne skupine	Ciljna skupina
AT	Avstrija	AT – TUR	Priseljenci in potomci priseljencev iz Turčije
BE	Belgija	BE – TUR	Priseljenci in potomci priseljencev iz Turčije
		BE – NOAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz severne Afrike
CY	Ciper	CY – ASIA	Priseljenci in potomci priseljencev iz Azije
DE	Nemčija	DE – TUR	Priseljenci in potomci priseljencev iz Turčije
		DE – SSAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz podsaharske Afrike
DK	Danska	DK – TUR	Priseljenci in potomci priseljencev iz Turčije
		DK – SSAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz podsaharske Afrike
EL	Grčija	EL – SASIA	Priseljenci in potomci priseljencev iz južne Azije
ES	Španija	ES – NOAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz severne Afrike
FI	Finska	FI – SSAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz podsaharske Afrike
FR	Francija	FR – NOAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz severne Afrike
		FR – SSAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz podsaharske Afrike
IT	Italija	IT – SASIA	Priseljenci in potomci priseljencev iz južne Azije
		IT – NOAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz severne Afrike
		IT – SSAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz podsaharske Afrike
MT	Malta	MT – SSAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz podsaharske Afrike
NL	Nizozemska	NL – TUR	Priseljenci in potomci priseljencev iz Turčije
		NL – NOAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz severne Afrike
SE	Švedska	SE – TUR	Priseljenci in potomci priseljencev iz Turčije
		SE – SSAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz podsaharske Afrike
SI	Slovenija	SI – RIMGR	Nedavni priseljenci
UK	Združeno kraljestvo	UK – SASIA	Priseljenci in potomci priseljencev iz južne Azije
		UK – SSAFR	Priseljenci in potomci priseljencev iz podsaharske Afrike

Kazalo

UVODNA BESEDA	3
ZAKAJ JE TO POROČILO POTREBNO	7
1 KLJUČNE UGOTOVITVE IN MNENJA AGENCIJE FRA	11
1.1 Skupno življenje v EU: državljanstvo, zaupanje in strpnost	11
1.2 Diskriminacija in poznavanje pravic	13
1.3 Nadlegovanje in nasilje iz sovraštva	14
1.4 Policijska preverjanja	16
2 KAJ KAŽEJO REZULTATI	19
2.1 Skupno življenje v EU: državljanstvo, zaupanje in strpnost	19
2.1.1 Državljanstvo muslimanskih priseljencev in potomcev priseljencev	20
2.1.2 Občutek pripadnosti, navezanost in družbena razdalja	21
2.1.3 Zaupanje v javne institucije	24
2.2 Diskriminacija in poznavanje pravic	26
2.2.1 Splošne stopnje diskriminacije	27
2.2.2 Izkušnje z diskriminacijo na podlagi etničnega ali priseljskega porekla	33
2.2.3 Prijavljanje primerov diskriminacije	36
2.2.4 Seznanjenost z organizacijami za podporo, organi za enakost in zakonodajo za odpravo diskriminacije	38
2.2.5 Zaznana diskriminacija na podlagi etničnega porekla, barve kože in vere ali verskega prepričanja	41
2.3 Kazniva dejanja iz sovraštva – nadlegovanje in nasilje	43
2.3.1 Izkušnje z nadlegovanjem iz sovraštva	44
2.3.2 Izkušnje s telesnim nasiljem iz sovraštva	48
2.3.3 Nadlegovanje družinskih članov ali prijateljev anketirancev in nasilje nad njimi – incidenti iz sovraštva	51
2.3.4 Odnos do nasilja	51
2.4 Policijska preverjanja	53
2.4.1 Srečanja z organi kazenskega pregona	53
2.4.2 Razlike v policijskih preverjanjih po spolu in starosti	55
2.4.3 Okoliščine in narava nedavnega policijskega preverjanja	57
2.4.4 Ravnanje policije	57
2.5 Vpliv diskriminacije in viktimizacije na občutek pripadnosti in zaupanje v javne institucije	58
PRILOGA: METODOLOGIJA RAZISKAVE EU-MIDIS II	61
BIBLIOGRAFIJA	67

Slike in preglednice

Slika 1:	Muslimani z dovoljenjem za prebivanje, veljavnim manj kot pet let, ali brez dovoljenja za prebivanje po državah članicah EU (%)	21
Slika 2:	Občutek navezanosti na državo prebivališča po spolu, državljanstvu, državi članici EU in ciljni skupini (povprečna vrednost na petstopenjski lestvici)	22
Slika 3:	Stopnja sprejemanja sosedov drugačnega porekla (na lestvici od 0 do 10)	23
Slika 4:	Osebe iz splošnega prebivalstva EU, ki za sosede nočejo muslimanov; anketa o evropskih vrednotah (%)	24
Slika 5:	Zaupanje v institucije med muslimani v enajstih državah članicah EU po vrsti institucije (povprečna vrednost na lestvici od 0 do 10)	25
Slika 6:	Razlogi za diskriminacijo v zadnjih petih letih na štirih področjih vsakodnevnega življenja (%)	28
Slika 7:	Diskriminacija na podlagi treh posebnih razlogov na štirih področjih vsakodnevnega življenja v zadnjih petih letih po ciljni skupini (%)	28
Slika 8:	Diskriminacija na podlagi treh posebnih razlogov na štirih področjih vsakodnevnega življenja v zadnjih petih letih po državi članici EU (%)	29
Slika 9:	Splošna diskriminacija na podlagi etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih petih letih in zadnjih dvanajstih mesecih po ciljni skupini raziskave (%)	30
Slika 10:	Splošna diskriminacija na podlagi etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih petih letih in zadnjih dvanajstih mesecih po ciljni skupini in državi prebivališča (%)	31
Slika 11:	Diskriminacija zaradi etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih dvanajstih mesecih med anketiranci, ki nosijo tradicionalna ali verska oblačila oziroma jih ne nosijo, in po spolu (%)	32
Slika 12:	Diskriminacija na podlagi etničnega ali priseljskega porekla na različnih življenjskih področjih v zadnjih dvanajstih mesecih in zadnjih petih letih (%)	33
Slika 13:	Glavni razlogi za zadnji diskriminatorni incident na podlagi etničnega ali priseljskega porekla na različnih življenjskih področjih (možnih več odgovorov) (%)	34
Slika 14:	Število izkušenj z diskriminacijo na podlagi etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih dvanajstih mesecih na delovnem mestu (%)	35
Slika 15:	Število izkušenj z diskriminacijo na podlagi etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih dvanajstih mesecih pri iskanju zaposlitve (%)	36
Slika 16:	Muslimanski anketiranci in njihovi potomci, ki so prijavili nedavni diskriminatorni incident na podlagi svojega etničnega ali priseljskega porekla ali vložili pritožbo o njem, po spolu (%)	37
Slika 17:	Muslimanski anketiranci in njihovi potomci, ki so prijavili nedavni diskriminatorni incident na podlagi svojega etničnega ali priseljskega porekla ali vložili pritožbo o njem, po državi članici EU (%)	37
Slika 18:	Seznanjenost muslimanskih priseljencev in njihovih potomcev z organizacijami, ki nudijo podporo ali svetovanje žrtvam diskriminacije (ne glede na podlago diskriminacije), po ciljni skupini (%)	39
Slika 19:	Poznavanje najmanj enega organa za enakost med muslimanskimi anketiranci (%)	40
Slika 20:	Seznanjenost muslimanskih priseljencev in njihovih potomcev z zakonodajo, ki prepoveduje diskriminacijo na podlagi barve kože, etničnega porekla ali vere (%)	41
Slika 21:	Delež muslimanskih anketirancev, ki menijo, da je diskriminacija na podlagi vere, etničnega porekla ali barve kože v njihovi državi zelo ali precej razširjena, po državah članicah EU (%)	42
Slika 22:	Razširjenost nadlegovanja zaradi etničnega ali priseljskega porekla v dvanajstih mesecih pred raziskavo (%)	45
Slika 23:	Razširjenost nadlegovanja zaradi etničnega ali priseljskega porekla v dvanajstih mesecih pred raziskavo po združenih skupinah muslimanov (%)	46
Slika 24:	Anketiranci, ki v javnosti vsaj občasno nosijo tradicionalna ali verska oblačila (vključno z naglavno ruto ali nikabom za ženske) in so v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživeli nadlegovanje zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla (%)	47
Slika 25:	Poreklo storilcev nedavnega incidenta telesnega nasilja na podlagi etničnega ali priseljskega porekla anketirancev (%)	49
Slika 26:	Zadovoljstvo s policijsko obravnavo nedavnega nasilnega incidenta zaradi etničnega ali priseljskega porekla anketirancev po prijavi incidenta policiji (%)	50
Slika 27:	Sprejemljivost odzivanja z nasiljem v samoobrambi (%)	52
Slika 28:	Sprejemljivost odzivanja z nasiljem za obrambo nekoga drugega (%)	52
Slika 29:	Sprejemljivost odzivanja z nasiljem na žalitve zaradi etničnega ali priseljskega porekla (%)	52
Slika 30:	Sprejemljivost odzivanja z nasiljem na razžalitev vere (%)	52
Slika 31:	Razširjenost policijskih preverjanj v zadnjih petih letih po državi članici EU in ciljni skupini (%)	54
Slika 32:	Nedavno policijsko preverjanje, zaznano kot etnično profiliranje, med anketiranci, ki so bili preverjeni v petih letih pred raziskavo, po državi članici EU in ciljni skupini (%)	55
Slika 33:	Nedavno policijsko preverjanje v zadnjih petih letih, do katerega je po mnenju anketirancev prišlo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla, (a) med tistimi, ki nosijo/ne nosijo tradicionalnih ali verskih oblačil, in (b) po spolu (%)	56
Slika 34:	Zaupanje v policijo po državi članici EU in ciljni skupini (povprečje na lestvici od 0 do 10, kjer 0 pomeni, da zaupanja ni, 10 pa pomeni popolno zaupanje)	58
Slika 35:	Zaupanje v pravni sistem in policijo po izkušnjah z viktimizacijo v zadnjih dvanajstih mesecih (povprečna vrednost na lestvici od 0 do 10, trikotniki označujejo katero koli vrsto izkušenj z viktimizacijo, pike pa odsotnost takih izkušenj)	59
Preglednica 1:	Izkušnje anketirancev s posebnimi diskriminatornimi praksami na delovnem mestu zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih petih letih (%)	33
Preglednica 2:	Demografske značilnosti muslimanskih anketirancev	64
Preglednica 3:	Glavne države rojstva muslimanskih priseljencev prve generacije po ciljni skupini in državi prebivališča	65

Zakaj je to poročilo potrebno

Muslimani so druga največja verska skupina v Evropski uniji. Z diskriminacijo se srečujejo v najrazličnejših okoliščinah, zlasti pa pri iskanju zaposlitve, na delovnem mestu ter pri dostopu do javnih ali zasebnih storitev. Lastnosti, kot so posameznikovo ime in priimek, barva kože ter nošenje vidnih verskih simbolov, so lahko vzrok diskriminatorne obravnave in nadlegovanja. V skladu s tradicijo lahko muslimanke nosijo tančico, ki jim zakriva glavo, obraz ali telo; to je lahko hidžab (ki ne zakriva obraza), nikab (ki zakriva obraz, ne pa tudi oči) ali burka, ki povsem zakriva obraz. To so le nekatere od ugotovitev v tem poročilu. Na podlagi najbolj obsežnega nabora podatkov v Evropski uniji so v poročilu predstavljene ugotovitve o izkušnjah in mnenju muslimanskih priseljencev in potomcev priseljencev, ki živijo v EU.

Muslimani so raznolika skupina ljudi različnih etničnih porekel, verskih pripadnosti, filozofskih nazorov, političnih prepričanj, sekularnih nagnjenj, jezikov in kulturnih tradicij. Po ocenah centra za raziskave Pew Research Center iz leta 2010 v Evropski uniji živi približno 20 milijonov muslimanov, kar pomeni približno 4 % njenega prebivalstva, pri čemer so v posameznih državah članicah in med njimi velike razlike. Največ muslimanov živi v Franciji in Nemčiji, in sicer v vsaki približno 4,7 milijona, kar je skupaj 46 % vseh muslimanov v EU.

Rezultati v tem poročilu kažejo, da je večina muslimanov, ki so bili vključeni v raziskavo, močno navezana na državo, v kateri prebiva. Javnim institucijam države pogosto zaupajo bolj kot splošno prebivalstvo. Še vedno pa se srečujejo z ovirami, ki jim preprečujejo popolno vključitev v evropsko družbo – mednje spadajo diskriminacija, nadlegovanje, nasilje, katerega vzrok je sovraštvo, in pogosta policijska preverjanja. Zaradi takih negativnih izkušenj se lahko sčasoma zmanjšata zaupanje žrtev v policijo, pravosodje in parlament ter njihova navezanost na državo, v kateri živijo.

Te ugotovitve temeljijo na raziskavi, ki jo je FRA opravila med pripadniki etničnih manjšin in osebami priseljskega porekla, ki živijo v EU, in sicer drugi raziskavi o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji (EU-MIDIS II), izvedeni v obdobju 2015–2016. V tem poročilu so proučeni stališča in izkušnje muslimanskih priseljencev prve in druge generacije, ki živijo v petnajstih državah članicah EU, pri čemer je poudarek na diskriminaciji in rasistični viktimizaciji. Poročilo vsebuje pravočasne in pomembne podatke, ki trenutno niso na voljo v evropskem statističnem sistemu ali obsežnih vseevropskih raziskavah.

Preprečevanje družbene izključenosti in diskriminacije ter spodbujanje socialne pravičnosti in zaščite sta samostojna cilja EU, ki sta tesno povezana s ključnimi

temeljnimi pravicami, kot so enakost in nediskriminacija, človekovo dostojanstvo in pravica do svobode in varnosti ter spoštovanje zasebnega in družinskega življenja. V evropski agendi za varnost je navedeno, da odziv EU na ekstremizem „ne sme privedi do stigmatizacije katere koli skupine ali skupnosti“ ter mora temeljiti na skupnih evropskih vrednotah strpnosti, raznolikosti in vzajemnega spoštovanja ter spodbujati svobodne in pluralistične skupnosti¹. Evropski parlament je decembra 2016 ponovno izpostavil svojo zaskrbljenost zaradi diskriminacije in nasilja nad muslimani ter poudaril, da lahko izključenost in diskriminacija verskih skupnosti ustvarjata plodna tla za ekstremizem².

Objavo tega poročila podpira koordinator Evropske komisije za zatiranje sovraštva do muslimanov, ki je bil imenovan decembra 2015. Koordinator je namenska kontaktna točka za muslimanske skupnosti in nevladne organizacije, ki delujejo na tem področju, hkrati pa prispeva k splošni strategiji Komisije za boj proti kaznivim dejanjem iz sovraštva, sovražnemu govoru, nestrpnosti in diskriminaciji, pa tudi radikalizaciji in nasilnemu ekstremizmu.

Podatki iz raziskave EU-MIDIS II lahko prispevajo k oblikovanju in oceni politik EU o najrazličnejših vprašanih, od vključevanja priseljencev, nediskriminacije in kazenskih dejanj iz sovraštva do notranje varnosti ter odnosov med policijo in skupnostjo. Države članice lahko rezultate raziskave uporabijo pri razvoju nacionalnih politik vključevanja priseljencev in notranje varnosti, ki zagotavljajo učinkovitejšo ciljno naravnost virov ter so sorazmerne, celovite in usklajene z akcijskim načrtom Evropske komisije za vključevanje državljanov tretjih držav in evropsko agendo za varnost. To poročilo se ne osredotoča na muslimane, ki so na novo prispeli v EU (to skupino zajema kvalitativna raziskava, ki jo bo opravila agencija³), toda njegove ugotovitve so kljub temu pomembne tudi za države, ki še naprej sprejemajo številne muslimanske priseljence in prosilce za azil, saj morajo biti učinkoviti politični odzivi na priseljevanje in vključevanje ciljno usmerjeni in podprti z dokazi.

FRA zbira zanesljive in primerljive podatke o diskriminatorskih izkušnjah pripadnikov etničnih manjšin ali oseb priseljskega porekla v okviru prizadevanj, da bi spodbujala z dokazi podprto oblikovanje politike, njen končni

1 Evropska komisija (2015a).

2 Evropski parlament (2016).

3 V raziskavi agencije FRA z naslovom „Responding to a fundamental rights emergency“ (Odzivanje na nujne razmere v zvezi s kršitvami temeljnih pravic) bodo proučevali izkušnje prosilcev za azil, ki so v EU vstopili v zadnjih nekaj letih, ob upoštevanju razmer v izbranih mestih v šestih državah članicah.

cilj pa je pomagati institucijam in državam članicam EU pri razvoju učinkovitih in celovitih političnih odzivov na težave v zvezi s temeljnimi pravicami. Take dokaze zagotavlja že več kot deset let. Prvo poročilo⁴ agencije o izkušnjah muslimanov z diskriminacijo iz leta 2009 je razkrilo pomembne ovire za vključevanje, kot so visoke stopnje diskriminacije in rasistične viktimizacije, ki vplivata zlasti na mlade, ter nizke stopnje poznavanja pravic in seznanjenosti s pritožbenimi mehanizmi in organi kazenskega pregona ter zaupanja vanje. Te ugotovitve so temeljile na prvi raziskavi agencije o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji (EU-MIDIS I)⁵.

To poročilo je drugo, ki temelji na rezultatih raziskave EU-MIDIS II. V prvem poročilu, ki je bilo objavljeno novembra 2016, so bile povzete izkušnje Romov, ki so največja in najbolj zapostavljena etnična manjšina v Evropi.

Zbirno poročilo, ki zajema rezultate za vse skupine, ki so bile vključene v raziskavo EU-MIDIS II, bo objavljeno decembra 2017. Orodje FRA za raziskovanje podatkov bo omogočalo hiter spletni dostop do vseh podatkov, pridobljenih v raziskavi.

EU-MIDIS II na kratko⁶

- **Države, vključene v raziskavo** – v raziskavi EU-MIDIS II so zbrane informacije, ki jih je prispevalo več kot 25 500 anketirancev, in sicer pripadnikov različnih etničnih manjšin in oseb različnega priseljskega porekla iz vse EU. V tem poročilu so analizirani odgovori 10 527 anketirancev, ki so se v odgovor na vprašanje o veri opredelili za muslimane (v nadaljnjem besedilu: muslimanski anketiranci), iz petnajstih držav članic: Avstrije, Belgije, Cipra, Danske, Finske, Francije, Grčije, Italije, Malte, Nemčije, Nizozemske, Slovenije, Španije, Švedske in Združenega kraljestva. Glede na ocene centra za raziskave Pew Research Center v teh državah skupaj prebiva približno 94 % vseh muslimanov v EU⁷.
- **Vzorec iz raziskave EU-MIDIS II** je reprezentativen za izbrane skupine priseljencev, rojenih zunaj EU (prva generacija), in potomce priseljencev (druga generacija), pri katerih je bil najmanj eden od staršev rojen zunaj EU. Vsi anketiranci so bili v času raziskave stari 16 let ali več in so najmanj 12 mesecev

pred raziskavo živeli v zasebnem gospodinjstvu. Osebe, ki živijo v institucijah, kot so domovi za starejše, bolnišnice ali zapori, niso bile vključene v vzorčne okvire in zato niso sodelovale v anketi.

- **Države/regije izvora muslimanskih priseljencev in potomcev priseljencev, ki so sodelovali v raziskavi**, vključujejo Turčijo, severno Afriko, podsaharsko Afriko in južno Azijo (na Cipru Azijo), podatki o muslimanih v Sloveniji pa veljajo za nedavne priseljenke, ki so se v EU iz tretjih držav priselili v zadnjih desetih letih (podroben seznam glavnih držav izvora muslimanskih priseljencev prve generacije vsebuje preglednica 3 v [prilogi](#)).
- **Značilnosti vzorca** – povprečna starost muslimanskih anketirancev je 38 let, 50 % je žensk in 50 % moških, malo več kot polovica pa jih je državljanov države članice, v kateri živijo. Njihov socialnodografski profil se med državami, v katerih prebivajo, in državami/regijami izvora bistveno razlikuje, kot prikazuje preglednica 2 v [prilogi](#) o metodologiji raziskave EU-MIDIS II.
- **Zajeta vprašanja** – raziskava vključuje vprašanja o izkušnjah z diskriminacijo na različnih področjih, kot so zaposlovanje, izobraževanje, dostop do stanovanj, zdravstvo ter uporaba javnih in zasebnih storitev, izkušnjah s policijskimi preverjanji in kriminalno viktimizacijo (vključno s kaznivimi dejanji iz sovraštva), poznavanju pravic in mehanizmov pravnih sredstev ter družbeni udeležbi in vključevanju, vključno z zaupanjem v javne institucije in stopnjo navezanosti na državo prebivališča. Anketiranci so prispevali tudi informacije o osnovnih socialnodografskih lastnostih vseh članov gospodinjstva, vključno s seboj. V tem poročilu so predstavljene ugotovitve, pridobljene iz izbranih vprašanj v zvezi z diskriminacijo, rasizmom in sovraštvom zaradi predsodkov, policijskimi preverjanji, vključevanjem in družbeno udeležbo.
- **Primerjava z raziskavo EU-MIDIS I** – rezultati v tem poročilu se primerjajo s predhodnimi, kar zadeva pomembne razlike v primerljivih kazalnikih. Zaradi izboljšane metodologije vzorčenja in uporabe ponderjev pri zasnovi vzorcev vseh rezultatov ni mogoče neposredno primerjati (za podrobnosti glej [prilogo](#)). Vključene so tudi primerjave s splošnim prebivalstvom, kadar obstajajo podatki.

4 FRA (2009).

5 Rezultati raziskave EU-MIDIS I, objavljeni v obdobju 2009–2012, so na voljo na [spletišču](#) agencije.

6 Več podrobnosti o metodologiji raziskave je na voljo v [prilogi](#) (EU-MIDIS II: metodologija) in tehničnem poročilu EU-MIDIS II (ki bo objavljeno decembra 2017).

7 Izračuni agencije FRA temeljijo na ocenah centra za raziskave Pew Research Center, ki ne razlikujejo med muslimani s priseljskim poreklom in muslimani brez njega. Za več informacij glej [spletišče](#) centra o tej temi.

0 terminologiji

Predsodki kot motivacija

Ta postavka zadeva nasilje in druga kazniva dejanja, ki jih povzročijo negativna, pogosto stereotipna stališča in odnosi do posameznih skupin oseb s skupno lastnostjo, kot je spol, rasa, etnično poreklo, jezik, vera, državljanstvo, spolna usmerjenost, spolna identiteta ali druga lastnost, kot je starost, telesna okvara ali psihosocialna motnja. V tem poročilu so predsodki kot motivacija povezani s primeri nadlegovanja in kaznivih dejanj, ki jih povzroči sovraštvo zaradi vere ali verskih prepričanj anketirancev, njihovega etničnega ali priseljskega porekla ali barve njihove kože.

Etnično ali priseljsko poreklo

V tu predstavljenih ugotovitvah se „etnično ali priseljsko poreklo“ uporablja kot splošni izraz, ki vključuje rezultate treh različnih podlag za diskriminacijo, o katerih sprašuje raziskava, in sicer barve kože, etničnega izvora ali priseljskega porekla in vere ali verskega prepričanja. Za več podrobnosti o presečišču vere in etničnega porekla kot vzroku za diskriminacijo glej [poglavje 2.2](#), Diskriminacija in poznavanje pravic.

1

Ključne ugotovitve in mnenja agencije FRA

Rezultati kažejo, da je večina muslimanskih priseljencev prve in druge generacije, anketiranih v petnajstih državah članicah EU, navezana na državo, v kateri živi, da zaupa njenim institucijam (pogosto bolj kot splošno prebivalstvo) ter nima težav s sporazumevanjem z ljudmi različnega verskega ali etničnega porekla. Rezultati pa kažejo tudi, da je napredek pri preprečevanju diskriminacije in kaznivih dejanj iz sovraštva majhen. Kot pred desetimi leti, ko je bila opravljena prva raziskava, delež muslimanskih anketirancev, ki se srečujejo z diskriminacijo, zlasti pri iskanju zaposlitve, tudi danes ostaja visok. Prav tako sta še vedno prisotna telesno nasilje in nadlegovanje iz sovraštva.

- Skoraj vsak tretji muslimanski anketiranec je navedel, da se pri iskanju zaposlitve srečuje z diskriminacijo, kar ga omejuje pri dejavni udeležbi v družbi.
- Z nadlegovanjem zaradi etničnega ali priseljskega porekla se srečuje vsak četrti muslimanski anketiranec, od teh posameznikov pa jih je v prejšnjem letu skoraj polovica doživela šest ali več incidentov.
- Zaradi vidnih verskih simbolov, kot so tradicionalna ali verska oblačila, se je vsak tretji muslimanski anketiranec srečeval z diskriminacijo, nadlegovanjem ali policijskimi preverjanji; med anketiranci, ki takih oblačil niso nosili, je bil delež manjši.
- Zaradi svojega imena, barve kože ali videza se je z diskriminacijo srečala približno polovica anketirancev pri iskanju stanovanj, zaposlitve ali zdravstvene oskrbe.
- Vsak deseti muslimanski anketiranec je najnovejši primer nadlegovanja iz sovraštva prijavil policiji ali drugi organizaciji oziroma službi. Le 4 % muslimanskih anketirancev, ki so navedli, da so se srečali z diskriminacijo, so to prijavili organu za enakost,

instituciji za človekove pravice ali varuhu človekovih pravic.

Spodnja mnenja agencije FRA temeljijo na ključnih ugotovitvah druge raziskave o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji (EU-MIDIS II) o muslimanskih priseljencah prve in druge generacije. Upoštevati jih je treba skupaj s skupnimi osnovnimi načeli za politiko vključevanja priseljencev v Evropski uniji, ki so bila sprejeta leta 2004, zlasti pa skupaj s prednostnimi nalogami politike iz akcijskega načrta Evropske komisije za vključevanje državljanov tretjih držav iz leta 2016. Ta vsebuje ukrepe za spodbujanje vključevanja na trg dela in podjetništva, ukrepe na področju izobraževanja, zlasti v predšolski vzgoji in izobraževanju, pa tudi državljanski vzgoji in neformalnem izobraževanju, ukrepe za zagotavljanje dostopa do zdravstvenih storitev ter ustrezne in cenovno ugodne nastanitve, ukrepe za spodbujanje dejavne udeležbe in socialne vključenosti prek družbenih, kulturnih in športnih dejavnosti ter celo političnega udejstvovanja, ukrepe za preprečevanje diskriminacije in spodbujanje pozitivnega pristopa do raznolikosti ter ukrepe za boj proti rasizmu in ksenofobiji – zlasti sovražnemu govoru – z izvajanjem ustrezne evropske in nacionalne zakonodaje⁸.

1.1 Skupno življenje v EU: državljanstvo, zaupanje in strpnost

Raziskava EU-MIDIS II kaže, da je večina muslimanskih anketirancev navezana na državo, v kateri živi, da zaupa njenim institucijam ter nima težav s sporazumevanjem z ljudmi različnega verskega ali etničnega porekla. Večina anketirancev (76 %) je močno navezana

⁸ Evropska komisija (2016b).

na državo, v kateri prebiva. Na splošno so pokazali višjo stopnjo zaupanja v javne institucije kot splošno prebivalstvo v Evropskem družbenem pregledu iz leta 2014, zlasti muslimani prve generacije, na katere so morda vplivale negativne izkušnje z javnimi institucijami v državah izvora. V povprečju anketiranci najbolj zaupajo policiji in pravnemu sistemu, nato pa nacionalnemu parlamentu. Do Evropskega parlamenta imajo nevtralen odnos, nacionalnim politikom in političnim strankam pa običajno ne zaupajo. Muslimani druge generacije policiji in pravnemu sistemu povprečno zaupajo manj kot muslimani prve generacije.

Malo več kot polovica (53 %) muslimanskih anketirancev ima državljanstvo države, v kateri prebivajo, zato imajo vse pravice državljanov države oziroma državljanov EU, 15 % pa jih ima dovoljenje za prebivanje, ki je veljavno manj kot pet let, ali (začasno) nimajo dovoljenja za prebivanje. Zaradi negotovega pravnega statusa se lahko priseljenci srečujejo s posebnimi tveganji, zaradi katerih so bolj izpostavljeni diskriminaciji.

Ti rezultati kažejo, da bo izpolnjevanje ciljev EU iz akcijskega načrta Evropske komisije za vključevanje državljanov tretjih držav iz leta 2016 velik izziv. EU priznava, da so migracije trajen del družb v Evropi, ter se zaveda, da je vključevanje migrantov pomembno za družbeno vključenost in rast, vendar še vedno potrebujemo učinkovite ukrepe za zagotavljanje dejavnega sodelovanja priseljencev, vključno z muslimani, v političnem, kulturnem in socialnem življenju evropskih družb. Številne države članice EU so sprejele nacionalni akcijski načrt in/ali strategijo za vključevanje, toda v nedavnem poročilu agencije FRA o skupnem življenju v EU⁹ je poudarjeno, da se v teh akcijskih načrtih in strategijah od priseljencev pogosto pravilno pričakuje, da bodo spoštovali zakonodajo in vrednote družbe gostiteljice, le redko pa se spodbuja njihova dejavna udeležba v družbi, zlasti ko gre za mlade. Z občutkom pripadnosti se bodo lahko razvile socialnoekonomsko uspešne družbe.

Mnenje agencije FRA št. 1

Države članice EU bi morale spodbujati udeležbo priseljencev in potomcev priseljencev v ustreznih javnih posvetovalnih postopkih in organih, kot je FRA priporočila v poročilu „Together in the EU“ (Skupaj v EU). S tem bi prispevali k boljši zasnovi in izvedbi ukrepov za vključevanje priseljencev ter izkoristili visoke stopnje zaupanja, ki jih priseljenci in njihovi potomci čutijo do demokratičnih institucij v državah, v katerih živijo. Posvetovanja bi morala biti učinkovita, smotrna in povezana s sprejemanjem odločitev. Vključiti bi bilo treba tudi posebne ukrepe, s katerimi bi k udeležbi v teh postopkih pritegnili ženske in mlade.

9 FRA (2017b).

Mnenje agencije FRA št. 2

Vse države članice EU bi morale razmisliti o možnosti ugodnejših pogojev za pridobitev državljanstva in naturalizacijo potomcev priseljencev, ki so bili rojeni in/ali izobraženi v državi, kot je FRA priporočila v poročilu „Together in the EU“ (Skupaj v EU). S tem bi v njih spodbudili občutek pripadnosti, ki bi temeljil na njihovi močni navezanosti na državo, v kateri živijo, in visoki stopnji zaupanja v demokratične institucije te države.

Muslimanski anketiranci so na splošno odprti do drugih skupin ljudi, kar pomeni, da jih ne moti, če so njihovi sosede drugačne vere, enakega ali drugačnega etničnega porekla ali invalidi. Devet od desetih anketirancev je navedlo, da imajo prijatelje drugačne vere, skoraj vsi (92 %) pa so odgovorili, da jih ne moti, če so drugačne vere njihovi sosede. Odprt odnos muslimanskih anketirancev do drugih ver dodatno dokazuje podatek, da je skoraj vsak drugi anketiranec (48 %) navedel, da ga ne bi niti najmanj motilo, če bi se član njegove družine poročil z nemuslimanom. Poroka družinskega člana z osebo drugačne vere bi motila manj muslimanskih anketirancev (17 %) kot pripadnikov splošnega prebivalstva, saj odgovori slednjih v raziskavi Eurobarometer iz leta 2015 kažejo, da bi 30 % anketirancev motilo, če bi imela njihov sin ali hči ljubezensko razmerje z muslimanom ali muslimanko.

Po drugi strani bi 23 % muslimanskih anketirancev motilo, če bi imeli homoseksualne ali biseksualne sosede, medtem ko je v anketi o evropskih vrednotah iz leta 2008 odgovor, da homoseksualcev ne bi hoteli za sosede, izbralo 16 % anketiranega splošnega prebivalstva. Poleg tega bi 30 % muslimanskih anketirancev motilo, če bi imeli za sosede transspolne ali transseksualne osebe. Muslimanske anketiranke so na splošno malo bolj odprte, saj jih je v povprečju več pripravljenih za sosede sprejeti različne skupine, zlasti osebe LGBT. Ta rezultat, povezan s spolom, se pogosto ponovi v drugih raziskavah med splošnim prebivalstvom.

Te ugotovitve kažejo, da je treba dosledno izvajati skupno osnovno načelo Sveta EU, ki vključevanje opredeljuje kot dinamičen, dvosmeren proces medsebojnega kompromisa med vsemi priseljenci (tudi muslimani) in rezidenti držav članic. V pariški deklaraciji¹⁰, ki so jo februarja 2015 sprejeli ministri EU za izobraževanje ter komisar za izobraževanje, kulturo, mlade in šport, je v zvezi s tem poudarjeno, da je treba nujno okrepiti ključni prispevek izobraževanja k osebni razvoju, družbeni vključenosti in udeležbi, in sicer s sporočanjem temeljnih vrednot in načel, ki so podlaga naše družbe. Evropska komisija je v sporočilu o akcijskem

10 Svet Evropske unije (2015).

načrtu za vključevanje državljanov tretjih držav iz leta 2016 prav tako poudarila, da sta razumevanje in spoštovanje temeljnih vrednot EU (pravic do enakosti in nediskriminacije ter svobode vere) bistvena elementa skupnega življenja in udeležbe v družbi. Poleg tega te pravice varujejo tudi priseljence in spodbujajo njihovo vključevanje v družbo ter omogočajo razcvet skupnosti.

Mnenje agencije FRA št. 3

Države članice EU bi morale izkoristiti rezultate, ki kažejo, da so muslimani odprti za socialne stike z ljudmi drugačne vere, spolne usmerjenosti ali spolne identitete. Izsledki izpostavljajo področja, ki bi jim lahko države članice namenile več pozornosti, na primer sprejemanje oseb LGBT. To bi lahko dosegli z ukrepi v izobraževanju, kot so ukrepi, predlagani v pariški deklaraciji evropskih ministrov za izobraževanje, za spodbujanje aktivnega državljanstva ter skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije.

Države članice EU bi morale odpraviti ločevanje v šolah in stanovanjskih območjih, v učne načrte pa uvesti velikopoteznejšo državljansko vzgojo. Lokalni organi bi morali splošno prebivalstvo in tudi skupine priseljencev, zlasti ženske in mlade, spodbujati, naj se skupaj udeležujejo lokalnih dejavnosti, kot so športi, starševske skupine, stanovanjska združenja itd., da bi okrepili njihov občutek pripadnosti.

1.2 Diskriminacija in poznavanje pravic

Rezultati raziskave EU-MIDIS II kažejo, da se muslimanski anketiranci srečujejo z visokimi stopnjami diskriminacije zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, vključno z barvo kože, etničnim izvorom ali priseljskim poreklom in vero ali verskim prepričanjem. Štirje od desetih muslimanskih anketirancev (39 %) so se v petih letih pred raziskavo na enem ali več področjih vsakodnevnega življenja počutili diskriminirane zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, vsak četrty (25 %) pa se je z diskriminacijo srečal v dvanajstih mesecih pred raziskavo. Anketiranci, ki so se počutili diskriminirane, so navedli, da se je to povprečno zgodilo najmanj petkrat na leto, kar kaže, da se primeri diskriminacije ponavljajo.

V odgovor na izrecno vprašanje o verski diskriminaciji v vsakdanjem življenju v petih letih pred raziskavo (bodisi pri iskanju zaposlitve ali na delovnem mestu, pri dostopu do stanovanj in kot starši ali skrbniki v stiku s šolskimi organi) je o takih izkušnjah poročal skoraj vsak peti muslimanski anketiranec (17 %) v raziskavi EU-MIDIS II, medtem ko je v raziskavi EU-MIDIS I leta 2008 diskriminacijo na tej podlagi čutil vsak deseti musliman (10 %). V raziskavi EU-MIDIS II

muslimanski anketiranci druge generacije (22 %) diskriminacijo omenjajo pogosteje kot muslimanski priseljenci prve generacije (15 %). Te ugotovitve kažejo, da bo treba še marsikaj postoriti, preden bodo lahko muslimani v celoti uživali pravici do nediskriminacije in svobode vere.

Zaradi imena ali priimka in barve kože ali videza se muslimani z diskriminacijo srečujejo na vseh življenjskih področjih, zlasti pa pri iskanju zaposlitve ali stanovanja. Zaradi imena ali priimka se je počutila diskriminirana več kot polovica muslimanskih anketirancev (53 %), ki so iskali stanovanje, in malo manj kot polovica (44 %) tistih, ki so iskali zaposlitev.

Kot v prejšnji raziskavi so tudi tokrat številni muslimanski anketiranci navedli, da so se na področju zaposlitve srečali z neenako obravnavo, in sicer 13 % pri iskanju zaposlitve v zadnjih dvanajstih mesecih pred raziskavo, 9 % pa na delovnem mestu. Na tem področju se muslimanke počutijo diskriminirane zlasti zaradi oblačil, ki jih je kot razlog za diskriminacijo pri iskanju zaposlitve navedlo 35 % muslimank in 4 % muslimanov, na delovnem mestu pa 22 % muslimank in 7 % muslimanov. Približno 12 % muslimanskih anketirancev, ki so bili v petih letih pred raziskavo zaposleni, ni smelo vzeti dopusta za pomemben verski praznik ali obred, 9 % pa jih ni smelo izražati ali izvajati verskih praks in običajev, kot je molitev ali nošenje naglavne rute oziroma turbana.

Diskriminacija vpliva na družbeno vključenost muslimanov, saj tisti, ki so se počutili diskriminirane in/ali so se srečali z nadlegovanjem ali nasiljem, čutijo manj zaupanja v pravni sistem države in policijo, navedli pa so tudi nižje stopnje navezanosti na državo, v kateri prebivajo.

Čeprav je nediskriminacija ena od zahtev v členu 10 Pogodbe o delovanju EU (PDEU), členu 21 Listine EU o temeljnih pravicah in posebni zakonodaji EU, kot sta direktiva o rasni enakosti (2000/43/ES) in direktiva o enakosti pri zaposlovanju (2000/78/ES), zgornje ugotovitve kažejo, da si bo treba še bolj prizadevati, da bi zagotovili njeno učinkovito in praktično izvajanje v praksi. V tretjem skupnem osnovnem načelu EU za politiko vključevanja je na primer izrecno omenjeno, da je „zaposlovanje ključni del procesa vključevanja in je bistvenega pomena za udeležbo in prispevanje priseljencev v družbi gostiteljici ter za ozaveščanje o takem prispevanju“. Na mednarodni in regionalni ravni je pravica do enake obravnave in nediskriminacije povezana s pravicami do svobode misli, vesti in vere. Te pravice so vključene v Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, Splošno deklaracijo človekovih pravic, Mednarodno konvencijo o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, Mednarodni pakt o državljskih in političnih pravicah ter Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah.

Mnenje agencije FRA št. 4

Iz raziskave izhajajo številni dokazi, da sta ime oziroma priimek in barva kože posameznika pomembna razloga za diskriminacijo, zato bi si morale države članice EU prizadevati za izvajanje evropskih in nacionalnih zakonov, ki prepovedujejo diskriminacijo na podlagi rasnega ali etničnega porekla. Za učinkovito izvajanje prava bi morale države članice zagotoviti, da so ukrepi za kršitelje protidiskriminacijskih zakonov učinkoviti, sorazmerni in odvračilni, kot je določeno v direktivi o rasni enakosti in kot je večkrat zahtevala FRA.

Mnenje agencije FRA št. 5

Države članice EU bi se morale boriti proti neposredni in posredni diskriminaciji na podlagi vere ali prepričanja pri zaposlovanju in na delovnem mestu, kot določa pravo EU, ter spodbujati prakse, ki upoštevajo verske potrebe.

Mnenje agencije FRA št. 6

EU bi morala poskrbeti za hitro sprejetje predlagane direktive o enaki obravnavi, kot je večkrat priporočila FRA. S tem bi pomagali zagotoviti enako zaščito pred številnimi in razširjenimi oblikami diskriminacije, s katerimi se pripadniki etničnih in verskih manjšin, kot so muslimani, redno srečujejo na mnogih življenjskih področjih.

V raziskavi EU-MIDIS I je bilo ugotovljeno, da 79 % muslimanskih anketirancev svojih izkušenj z diskriminacijo ni prijavilo. Tudi raziskava EU-MIDIS II je pokazala, da večina muslimanskih anketirancev takih incidentov ni prijavila nobeni organizaciji ali uradu, ki sprejema pritožbe, ali na kraju, kjer je prišlo do diskriminacije. V povprečju je incident prijavilo le 12 % muslimanskih anketirancev, ki so se počutili diskriminirane. Muslimanke take incidente prijavijo pogosteje (15 %) kot muslimani (10 %). Anketiranci, ki so diskriminacijo prijavili, so se večinoma obrnili na delodajalca (39 %), policijo (17 %) ali sindikat (16 %), ker so bili številni incidenti povezani z delom. Le 4 % vseh muslimanskih anketirancev, ki so diskriminacijo prijavili, so vložili pritožbo ali incident prijavili organu za enakost, kar je mogoče pojasniti z nizko stopnjo ozaveščenosti o obstoju takih organov. Podobno kot v raziskavi EU-MIDIS I, ki je pokazala, da 80 % muslimanskih anketirancev ni vedelo za nobeno organizacijo, ki ponuja podporo ali svetuje žrtvam diskriminacije, tudi večina muslimanskih anketirancev (72 %) v tem poročilu ni poznala takih organizacij, veliko (65 %) pa jih ni vedelo za noben organ za enakost v svoji državi.

Te ugotovitve kažejo, da v praktičnem izvajanju zakonodaje EU o enakosti ostajajo očitne vrzeli, in sicer kar zadeva ozaveščenost javnosti o organizacijah, ki

zagotavljajo neodvisno pomoč in podporo za žrtve diskriminacije. Čeprav člen 10 direktive o rasni enakosti (2000/43/ES) države članice zavezuje, da poskrbijo, da se o določbah, sprejetih v skladu s to direktivo, skupaj z že veljavnimi ustreznimi določbami zadevne osebe obvestijo po vseh primernih sredstvih na vsem ozemlju, je poznavanje pravic med splošnim prebivalstvom, zlasti pa osebami, za katere je tveganje za diskriminacijo večje, še naprej slabo. V tem pogledu je treba upoštevati sodbi Sodišča EU v zadevah *Achbita* (zadeva C157/15) in *Bouagnaoui* (zadeva C188/15), v katerih je bilo pri razlagi direktive o enakosti pri zaposlovanju (2000/78/ES) odločeno, da notranje pravilo zasebnega podjetja, s katerim je prepovedano vidno nošenje vsakršnega političnega, filozofskega in verskega znaka na delovnem mestu, ne pomeni neposredne diskriminacije.

Mnenje agencije FRA št. 7

Države članice EU bi morale okrepiti organe za enakost ter izboljšati ozaveščenost o protidiskriminacijskih zakonih in možnostih uporabe pravnih sredstev, pri čemer bi se morale osredotočiti zlasti na skupine, za katere je bolj verjetno, da bodo postale žrtve diskriminacije, na primer muslimane, kot je večkrat priporočila FRA. Poleg tega bi morale okrepiti vlogo tovrstnih organov za enakost in jim dodeliti ustrezne vire, da bi lahko pomagali žrtvam diskriminacije. Izboljšati bi morale učinkovitost in pristojnosti teh organov za enakost, tako da bi jim zagotovile pristojnosti za zavezujoče odločanje in sposobnost, da nadzorujejo izvrševanje sankcij, ki jih izdajo sodišča, kot so delovna sodišča, če obstajajo.

1.3 Nadlegovanje in nasilje iz sovraštva

Raziskava EU-MIDIS II kaže, da je več kot četrtnina (27 %) muslimanskih anketirancev v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživela nadlegovanje zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, še 2 % anketirancev pa sta bila zaradi tega v istem obdobju telesno napadena.

Nekatere muslimanske anketirance (1 %) je v dvanajstih mesecih pred raziskavo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla telesno napadel policist (2 % sta to doživela v petih letih pred raziskavo).

Opaziti je mogoče razlike med generacijama. Med muslimanskimi anketiranci prve generacije jih je nadlegovanje iz sovraštva doživela približno petina (22 %), med anketiranci druge generacije pa več kot tretjina (36 %).

Kar zadeva izkušnje muslimank, raziskava EU-MIDIS II kaže, da je malo manj kot tretjina (31 %) muslimank, ki v javnosti nosijo naglavno ruto ali nikab, doživela nadlegovanje zaradi svojega etničnega ali priseljskega

porekla, medtem ko je bilo med ženskami, ki ne nosijo naglavne rute ali nikaba, takih malo manj kot četrtina (23 %). Več kot tretjina (39 %) vseh muslimank, ki v javnosti nosijo naglavno ruto ali nikab, je zaradi tega v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživela neprimerno strmenje ali žaljive geste, več kot petina (22 %) pa žaljivke ali žaljive pripombe. Dva odstotka anketirank sta bila telesno napadena.

V večini primerov so anketiranci osebe, ki so jih nadlegovale ali napadle iz sovraštva, opredelile kot nekoga, ki ga ne poznajo in ni pripadnik etnične manjšine. Le v redkih primerih (3 % do 5 %) so anketiranci storilce opredelili kot pripadnike ekstremističnih ali rasističnih skupin. Malo manj kot polovica (48 %) muslimank v raziskavi je storilce opredelila kot pripadnike druge etnične manjšine, med muslimani pa je bilo takih primerov malo več kot četrtina (26 %). Vzorec se ponovi med muslimanskimi anketiranci druge generacije, ki so kot pripadnike druge etnične manjšine opredelili malo manj kot štiri od desetih storilcev (38 %), medtem kot so anketiranci prve generacije tako opredelili malo manj kot tri od desetih storilcev (28 %).

Kot je bilo ugotovljeno v drugih raziskavah agencije FRA, so še vedno težave z neprijavljanjem, saj nadlegovanje ustreznemu organu prijavi malo manj kot desetina anketirancev (9 %). Nizka je tudi stopnja prijav telesnih napadov, ki jih policiji ali drugi organizaciji prijavi manj kot četrtina anketirancev (23 %). Prav tako ni bila prijavljena večina incidentov, ki so jih zakrivali policisti (70 %). Muslimanski anketiranci kot glavni razlog za neprijavljanje incidentov navajajo, da se zaradi prijave ne bi nič spremenilo ali zgodilo (47 %).

To se sklada z ugotovitvami drugih raziskav o viktimizaciji. Raziskave agencije FRA dosledno kažejo, da žrtve kazenskih dejanj iz sovraštva incidente redko prijavijo policiji, včasih zato, ker ne vedo, kam naj se obrnejo za pomoč, včasih pa zato, ker preprosto ne verjamejo, da se bo zaradi prijave kaj spremenilo. Žrtve je lahko tudi strah oziroma imajo občutek krivde ali sramu. To pomeni, da številni primeri rasističnega nadlegovanja in nasilja niso raziskani ali preganjani, zato storilci niso kaznovani, žrtve pa ne dobijo odškodnine in ne dočkajo, da bi bilo pravici zadoščeno.

Tisti, ki incidente prijavijo, so pogosto nezadovoljni s pristopom policije k zadevi. Večina muslimanskih anketirancev (81 %), ki so telesni napad prijavi policiji, je bila nezadovoljna, le 13 % pa jih je navedlo, da so bili zadovoljni s policijsko obravnavo svojega primera. To je v nasprotju z ugotovitvami raziskave agencije FRA o nasilju nad ženskami v EU, ki kažejo, da je bilo 66 % žensk zadovoljnih s policijsko obravnavo najresnejših incidentov ali telesnega nasilja, ki ga je nad njimi zakrivil nekdo drug kot njihov sedanji ali prejšnji partner.

Kazniva dejanja iz sovraštva lahko doletijo vsakogar v družbi, prizadenejo pa ne le žrtev, ampak tudi njeno družino, skupnost in celotno družbo. So najhujši izraz diskriminacije in pomenijo kršitev bistvenih temeljnih pravic. EU je leta 2008 sprejela določbe kazenskega prava v obliki okvirnega sklepa o rasizmu in ksenofobiji, ki zagotavlja zaščito pred spodbujanjem k sovraštvu in kaznivim dejanjem iz sovraštva, usmerjenim proti skupini ljudi, opredeljeni glede na raso, barvo kože, vero, poreklo ali nacionalno ali etnično pripadnost¹¹. To zaščito dopolnjujejo določbe direktive o pravicah žrtev, ki določa minimalne standarde na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj, med drugim tudi žrtev kaznivih dejanj iz sovraštva, da bi izpolnili obveznosti iz Listine EU o temeljnih pravicah¹². Za okrepljeno izvajanje okvirnega sklepa o rasizmu in ksenofobiji je Evropska komisija junija 2016 vzpostavila še skupino strokovnjakov na visoki ravni EU za boj proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti, ki združuje vse države članice EU, Evropsko komisijo in agencijo FRA ter medvladne organizacije in organizacije civilne družbe. Prve prednostne naloge skupine vključujejo preprečevanje sovražnega govora na spletu ter izboljšanje metodologij za beleženje in zbiranje podatkov o kaznivih dejanjih iz sovraštva¹³.

Mnenje agencije FRA št. 8

Države članice EU bi morale sprejeti minimalne standarde na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj v skladu z direktivo o pravicah žrtev. Zagotoviti bi morale individualno presojo, zlasti v primeru žrtev kaznivih dejanj iz sovraštva.

Zagotoviti bi morale tudi, da so žrtvam dostopne in na voljo informacije o službah, ki so jim v podporo, in njihovih pravicah, kot je FRA priporočila v svojem poročilu z naslovom Žrtve kaznivih dejanj v EU: obseg in narava podpore za žrtve. Poleg tega bi morali biti zdravstveni delavci usposobljeni za poučeno in sočutno obravnavo žrtev, s katero bi jih spodbudili k prijavi incidentov.

11 Svet Evropske unije (2008), *Okvirni sklep Sveta 2008/913/PNZ* z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikam in izrazom rasizma in ksenofobije s kazenskopravnimi sredstvi, UL L 328, 6.12.2008.

12 *Direktiva 2012/29/EU* Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ, UL L 315, 14.11.2012 (direktiva o pravicah žrtev).

13 Glej spletišče *Evropske komisije o skupini*.

Mnenje agencije FRA št. 9

Okrepiti bi bilo treba terensko delo organov kazenskega pregona v državah članicah EU in njihove dejavnosti za sodelovanje s skupnostni etničnih manjšin, lokalnimi organi in nevladnimi organizacijami, da bi učinkoviteje preprečevali kazniva dejanja iz sovraštva. S tem bi spodbudili zaupanje v policijo, zlasti med manjšinskimi skupinami, kot so muslimani, za katere je verjetneje, da bodo postali žrtve kaznivih dejanj iz sovraštva zaradi svoje vere, barve kože ali etničnega porekla.

Pri načrtovanju takih dejavnosti bi morali organi upoštevati zlasti, da so številne ženske in priseljenci druge generacije v raziskavi kot storilce kaznivih dejanj iz sovraštva opredelili pripadnike druge etnične manjšine. Strah žensk pred kriminalom, zlasti nasiljem na podlagi spola, lahko prizadene tudi muslimanke; to dejstvo je treba priznati in se nanj odzvati ne le na ravni EU in držav članic, ampak tudi na lokalni ravni, saj negativno vpliva na vsakdanje življenje žensk, kot je FRA poudarila v svojem poročilu o nasilju nad ženskami.

Mnenje agencije FRA št. 10

Organi kazenskega pregona v državah članicah EU bi morali žrtve in njihove skupnosti spodbujati, naj prijavijo kazniva dejanja iz sovraštva. Podpirati bi morali pobude za izboljšanje prijavljanja takih kaznivih dejanj, kot so spletna orodja za prijavo in orodja tretjih oseb za prijavo, pri katerih sodeluje civilna družba.

Mnenje agencije FRA št. 11

Države članice EU bi morale poskrbeti za učinkovitejšo zaščito pravic žrtev, kar vključuje na primer službe v podporo žrtvam, ki združujejo razumevanje politik nediskriminacije, strokovno znanje na področju kazenskega pravosodja in skrb za pravice žrtev kaznivih dejanj iz sovraštva ter imajo ustrezne zmogljivosti za učinkovito podporo žrtvam.

Mnenje agencije FRA št. 12

Rezultati v tem poročilu kažejo, da morajo raziskave EU, kot sta EUSILC in LFS, vključevati ustrezna vprašanja ter reprezentativne vzorce etničnih manjšin in priseljencev, da bi sistematično zajele njihove izkušnje s kaznivimi dejanji iz sovraštva in diskriminacijo. V tem smislu bi se lahko Evropska komisija zgledovala po Istanbulski konvenciji, ki so jo EU in njene države članice v celoti sprejele. Konvencija podpisnice spodbuja, naj redno izvajajo raziskave med prebivalstvom, da bi ocenile razširjenost in gibanje vseh oblik nasilja nad ženskami, ki jih konvencija vključuje.

Države članice EU bi morale Uradu za demokratične ustanove in človekove pravice (ODIHR) Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) redno posredovati podatke o kaznivih dejanjih iz sovraštva, o katerih mora ODIHR poročati v skladu s sklepi Sveta iz decembra 2013 o boju proti kaznivim dejanjem iz sovraštva v EU.

1.4 Policijska preverjanja

Raziskava EU-MIDIS II je pokazala, da je 16 % muslimanskih anketirancev v dvanajstih mesecih pred raziskavo preverila policija, 7 % pa jih navaja, da je bil razlog tega preverjanja njihovo etnično ali priseljsko poreklo. Od muslimanskih anketirancev, ki jih je v tem obdobju preverila policija, jih 42 % meni, da je bil razlog tega njihovo etnično ali priseljsko poreklo. V povprečju je policija mlade muslimanske anketirance preverila pogosteje kot starejše, moške pa pogosteje kot ženske. Med različnimi skupinami anketiranih muslimanov so anketiranci iz severne in podsaharske Afrike pogosteje navedli, da jih je policija preverila zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla.

Muslimane ali muslimanke, ki v javnosti vsaj občasno nosijo tradicionalna ali verska oblačila, je policija v petih letih pred raziskavo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla preverila pogosteje (39 % preverjenih) kot anketirance, ki takih oblačil ne nosijo (29 %). V tem smislu so v rezultatih opazne tudi razlike po spolu, saj skoraj eden od dveh muslimanov (47 %), ki v javnosti vsaj občasno nosita tradicionalna ali verska oblačila, meni, da ga je policija preverila zaradi njegovega etničnega ali priseljskega porekla, med muslimankami v isti kategoriji pa je to navedla vsaka peta (20 %).

Kazenski pregon, ki temelji na enakosti in nediskriminaciji, je podlaga demokratičnih družb, vključno z vse bolj raznolikimi skupnostmi. Dolžnost organov kazenskega pregona je, da z vsemi ravnajo spoštljivo. Poleg tega, da se borijo proti kriminalu, morajo tudi obravnavati potrebe in pravice žrtev, prič in njihovih širših skupnosti. Upoštevati je treba, da je Evropsko sodišče za človekove pravice v sodbi v zadevi *S.A.S. proti Franciji* (št. 43835/11, 2014) ter poznejših sodbah v zadevah *Belcacemi in Oussar proti Belgiji* (št. 37798/13, 2017) in *Dakir proti Belgiji* (št. 4619/12, 2017) odločilo, da francoski in belgijski zakoni ter odloki, ki v javnosti prepovedujejo nošenje oblačil, ki delno ali v celoti zakrivajo obraz, niso v nasprotju z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah. V drugi zadevi je odbor ZN za človekove pravice izrazil svoje stališče o sporočilu št. 1928/2010, ki ga je vložil Mann Singh, v skladu s členom 5(4) Izbirnega protokola k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah (108. zasedanje). Odbor je zaključil, da predpis države stranke (Francije), ki določa, da morajo biti ljudje na fotografiji za potni list brez pokrival, pomeni nesorazmerno omejitev, ki je v nasprotju s pravico do svobode vere in krši člen 18 pakta.

Praksa diskriminatornega etničnega profiliranja – policijskega preverjanja, ki temelji izključno ali pretežno

na osebnih značilnostih posameznika namesto na njegovem vedenju – je nezakonita ter ima lahko škodljiv učinek na odnose v skupnosti in sodelovanje javnosti z organi kazenskega pregona, kar slabi zaupanje v te organe. Z upoštevanjem temeljnih pravic pri zasnovi varnostnih ukrepov je mogoče omejiti morebitne negativne učinke teh ukrepov na pravice posameznikov in zmanjšati tveganje za odtujevanje celotnih skupnosti z ukrepi, ki bi lahko obveljali za diskriminatorne, kot je pokazala FRA leta 2015¹⁴. Družbena odtujenost, ki jo povzročijo izkušnje z diskriminacijo, vključno z diskriminatorno obravnavo s strani organov, lahko ponudi plodna tla za razcvet zamer, te pa lahko izkoristijo ljudje, ki nameravajo radikalizirati ranljive posameznike. Rezultati raziskave EU-MIDIS II kažejo, da je stopnja zaupanja v policijo med muslimanskimi anketiranci višja kot med splošnim prebivalstvom, vendar je treba poleg te ugotovitve upoštevati tudi zelo nizke stopnje prijavljanja primerov kaznivih dejanj iz sovraštva, ki bi lahko nakazovale pomanjkanje zaupanja v sposobnosti kazenskega pravosodja za učinkovito reševanje takih incidentov.

Mnenje agencije FRA št. 13

Podatki iz te raziskave ponujajo najbolj celovite ugotovitve iz vse EU o izkušnjah muslimanov s policijskimi preverjanji, zato bi jih bilo treba upoštevati pri načrtovanju dela Agencije EU za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL) ter zlasti delovne skupine za policijo in organe kazenskega pregona mreže EU za ozaveščanje o radikalizaciji. S tem bi zagotovili, da bi med policijskim usposabljanjem obravnavali negativni vpliv morebitnih diskriminatornih preverjanj muslimanov skupaj s praksami policijskega dela v skupnosti, ki spodbujajo zaupanje v organe kazenskega pregona.

¹⁴ FRA (2015).

2

Kaj kažejo rezultati

2.1 Skupno življenje v EU: državljanstvo, zaupanje in strpnost

KLJUČNE UGOTOVITVE

- Približno 53 % muslimanskih anketirancev ima državljanstvo države, v kateri prebivajo, zato imajo vse pravice državljanov države oziroma državljanov EU, 15 % pa jih ima dovoljenje za prebivanje, ki je veljavno manj kot pet let, ali (začasno) nimajo dovoljenja za prebivanje.
- Večina muslimanskih anketirancev (76 %) je močno navezana na državo, v kateri prebiva.
- Na splošno so ti anketiranci pokazali višjo stopnjo zaupanja v javne institucije kot splošno prebivalstvo v Evropskem družbenem pregledu iz leta 2014. V povprečju muslimanski anketiranci najbolj zaupajo policiji in pravnemu sistemu. Na desetstopenjski lestvici, kjer 10 točk pomeni popolno zaupanje, so rezultati glede policije podobni odgovorom splošnega prebivalstva, saj je povprečje med muslimanskimi anketiranci 6,6 točke, med splošnim prebivalstvom pa 6,5 točke. Zaupanje v pravni sistem so muslimanski anketiranci v povprečju ocenili s 6,6 točke, splošno prebivalstvo pa s 5,4 točke. Temu sledi zaupanje v nacionalni parlament (5,7 točke med muslimanskimi anketiranci in 4,5 točke med splošnim prebivalstvom). Do Evropskega parlamenta imajo muslimani bolj nevtralen odnos (5,0 točk, med splošnim prebivalstvom pa povprečje dosega 3,9 točke). Nacionalnim politikom (4,4 oziroma 3,4 točke) in političnim strankam (4,3 oziroma 3,5 točke) večinoma ne zaupajo; na teh področjih so stopnje zaupanja podobne kot med splošnim prebivalstvom v Evropskem družbenem pregledu.
- Muslimanski anketiranci v raziskavi EU-MIDIS II so na splošno odprti do drugih skupin ljudi, kar pomeni, da jih ne moti, če so njihovi sosede drugačne vere, enakega ali drugačnega etničnega porekla ali so invalidi. Skoraj vsi anketiranci (92 %) so na primer navedli, da jih ne moti, če so njihovi sosede drugačne vere.
- Po drugi strani bi skoraj vsakega četrtega muslimanskega anketiranca (23 %) motilo, če bi imel homoseksualne ali biseksualne sosede, vsakega tretjega (30 %) pa bi motilo, če bi imel za sosede transspolne ali transseksualne osebe.
- Muslimanske anketiranke so na splošno malo bolj odprte od moških anketirancev, saj jih je v povprečju več pripravljenih za sosede sprejeti osebe drugačne vere, etničnega ali drugega porekla, zlasti osebe LGBT.
- Rezultati raziskave EU-MIDIS II kažejo, da imajo muslimanski anketiranci odprt odnos do drugih ver, saj je skoraj vsak drugi anketiranec (48 %) navedel, da ga ne bi niti najmanj motilo, če bi se član njegove družine poročil z nemuslimanom.
- Poroka družinskega člana z osebo drugačne vere bi motila manj muslimanskih anketirancev (17 %) kot pripadnikov splošnega prebivalstva v raziskavi Eurobarometer iz leta 2015, v kateri je 30 % anketirancev navedlo, da bi jih motilo, če bi imela njihov sin ali hči ljubezensko razmerje z muslimanom ali muslimanko.
- Devet od desetih muslimanskih anketirancev ima prijatelje drugačne vere.

To poglavje obravnava vprašanja, povezana z družbeno udeležbo priseljencev in njihovih potomcev, s posebnim poudarkom na državljanstvu, občutku pripadnosti in zaupanju v institucije, o katerih se pogosto govori v zvezi z uspešnim vključevanjem priseljencev v evropske družbe. Pomembno je izpostaviti, da imajo občutki pripadnosti več razsežnosti, niso stabilni in so odvisni od okolja, v katerem živijo priseljenci. Na te občutke najbolj opazno vplivajo izkušnje z diskriminacijo in viktimizacijo, pa tudi javni dialog, mediji in politika.

V tem poglavju je proučeno, kako izkušnje muslimanov z diskriminacijo in viktimizacijo vplivajo na stopnjo njihove navezanosti na družbo, v kateri živijo, in njihovo zaupanje v institucije. Nizke stopnje diskriminacije in viktimizacije veljajo za temeljni rezultat uspešnega vključevanja vseh članov v družbo. V kazalnikih o vključevanju priseljencev¹⁵, o katerih so se za spremljanje vključevanja države članice sporazumele v Zaragozi leta 2010, je poudarjena pomembnost zaposlitve, izobraževanja in socialne vključenosti. Poleg teh temeljnih elementov, ki se spremljajo v številnih državah članicah EU¹⁶, sta tematski področji politike o sprejemajoči družbi in aktivnem državljanstvu osredotočeni na aktivno politično udeležbo, zaupanje v javne institucije in občutek pripadnosti, ki jih je treba spremljati poleg izkušenj z diskriminacijo¹⁷.

2.1.1 Državljanstvo muslimanskih priseljencev in potomcev priseljencev

Več kot polovica muslimanov, vključenih v to raziskavo, je državljanov države, v kateri prebivajo, zato imajo v tej državi in Evropski uniji enake politične pravice kot drugi državljani. Število državljanov je veliko višje med potomci priseljencev (t. i. drugo generacijo), med katerimi jih ima 86 % državljanstvo države, vključene v raziskavo, med priseljenci prve generacije pa jih ima državljanstvo 38 %. V večini držav, vključenih v raziskavo, ima državljanstvo države prebivališča malo več muslimank (56 %) kot muslimanov (50 %).

Približno 77 % državljanov druge generacije je državljanstvo dobilo ob rojstvu, preostalih 23 % pa ga je pridobilo pozneje z naturalizacijo. Med priseljenci prve generacije jih je 10 % državljanstvo države prebivališča dobilo ob rojstvu¹⁸, preostalih 90 % pa ga je večinoma pridobilo v postopkih naturalizacije, določenih

z nacionalno zakonodajo. Večina muslimanskih priseljencev, ki so državljanstvo pridobili z naturalizacijo, je državljanstvo pridobila v zadnjem desetletju po letu 2006 (36 %) ali med letoma 1996 in 2005 (35 %).

0,4 % vseh muslimanov, vključenih v to poročilo, je navedlo, da nimajo državljanstva (od tega 1 % muslimanov, ki nimajo državljanstva države, vključene v raziskavo). Delež oseb brez državljanstva je opazno višji med muslimanskimi priseljenci iz podsaharske Afrike na Malti (55 %), pa tudi med muslimani iz podsaharske Afrike na Švedskem in Finskem, kjer je približno vsak deseti (10 %) navedel, da nima državljanstva¹⁹.

Varnost prebivališča muslimanskih priseljencev

Med muslimanskimi priseljenci, ki so tuji državljani, jih je približno 5 % navedlo, da ne potrebujejo dovoljenja za prebivanje v državi, vključeni v raziskavo, ker so državljani EU. Od vseh nenaturaliziranih muslimanskih anketirancev sta 2 % v postopku podaljšanja dovoljenja za prebivanje. 87 % jih ima veljavno dovoljenje za prebivanje, vendar jih ima le 45 % od njih dovoljenje z neomejeno veljavnostjo. Od vseh, ki imajo dovoljenje za prebivanje z omejeno veljavnostjo, jih ima približno enak delež dovoljenje, ki velja več kot pet let (okoli 37 %) oziroma manj kot eno leto (38 %). Preostalih 25 % muslimanskih anketirancev z dovoljenjem za prebivanje ima dovoljenje, ki velja od enega do petih let. V času raziskave je 5 % muslimanskih anketirancev s tujim državljanstvom oziroma brez državljanstva navedlo, da nimajo dovoljenja za prebivanje oziroma ne vedo, ali ga imajo.

Na splošno ima večina muslimanov, vključenih v to poročilo, varen status rezidenta, bodisi ker imajo državljanstvo države prebivališča oziroma druge države članice EU ali pa zato, ker imajo dovoljenje za prebivanje z neomejeno veljavnostjo oziroma veljavnostjo več kot pet let. Skoraj 15 % vseh muslimanskih anketirancev pa ima dovoljenje za prebivanje, ki velja manj kot pet let, ali pa dovoljenja sploh nima. Povedano natančneje, 13 % jih ima dovoljenje za prebivanje z omejeno veljavnostjo, 2 % pa jih dovoljenja za prebivanje nima. Delež anketirancev brez pravice ali z začasno omejeno pravico do prebivanja je zlasti visok na Malti in Cipru ter v Španiji, Grčiji in Italiji (slika 1). Višje deleže anketirancev brez dovoljenja za prebivanje imajo Grčija (12 %), Malta (8 %), Švedska (6 %), Italija (5 %) in Španija (4 %). Varnost prebivališča je tesno povezana s trajanjem prebivanja v državi, saj priseljenki anketiranci z dovoljenjem za prebivanje z omejeno veljavnostjo ali brez dovoljenja za prebivanje v državi povprečno ostanejo precej manj časa.

¹⁵ Svet Evrope (2010).

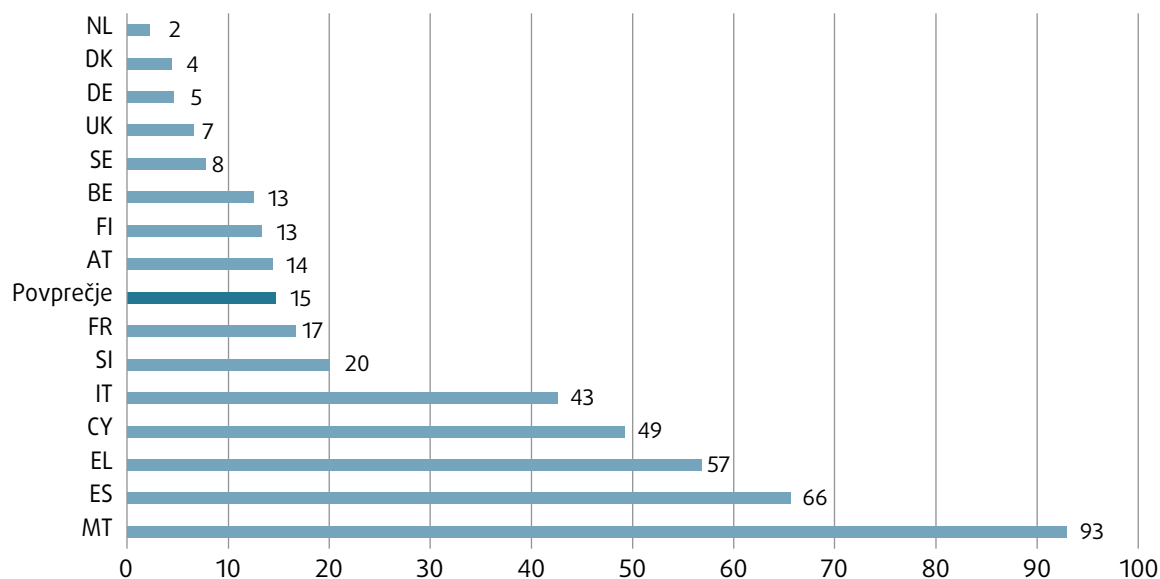
¹⁶ FRA (2017b).

¹⁷ Huddleston, T., Niessen, J., Tjaden, J. D. (2013).

¹⁸ Priseljenci prve generacije, ki imajo od rojstva državljanstvo države, v katero so se priselili, živijo predvsem v Franciji in Združenem kraljestvu. Tako je zato, ker je imel državljanstvo Francije oziroma Združenega kraljestva eden ali oba od njihovih staršev, ali pa zato, ker so to omogočali predpisi o državljanstvu, povezani z nekdanjimi kolonijami ali zunanjimi ozemlji teh držav.

¹⁹ Zaradi majhnega števila anketirancev za ta podatek ni mogoča točna ocena.

Slika 1: Muslimani z dovoljenjem za prebivanje, veljavnim manj kot pet let, ali brez dovoljenja za prebivanje po državah članicah EU (%)^{a, b}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.

^b Sestavljeni kazalnik na podlagi vprašanj o tem, ali anketiranci trenutno imajo dovoljenje za prebivanje, in o njegovi veljavnosti.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Status rezidenta in dostop do državljanstva sta za priseljence in potomce priseljencev pomembna iz različnih razlogov, vključno s povsem pragmatičnimi in bistvenimi skrbmi. Poleg tega sta pomembna tudi za aktivno politično udeležbo posameznikov ter ne nazadnje za njihovo čustveno navezanost in občutek pripadnosti državi, v kateri živijo. Predhodne raziskave o naturalizaciji kažejo, da so med glavnimi razlogi priseljencev in njihovih potomcev za naturalizacijo dostop do pravic, varnost prebivališča, manj težav pri potovanju, priznanje za polnopravne člane družbe, bolj enakopravna obravnava, manj birokracije v postopkih in boljše priložnosti na trgu dela. Med vsemi muslimanskimi anketiranci, ki nimajo državljanstva države prebivališča, je za državljanstvo že zaprosil vsak peti (20 %), pri čemer jih polovica še čaka na odločitev. Večina prosilcev, katerih predhodne vloge so bile zavržene ali so jih umaknili, v prihodnosti še vedno želi pridobiti državljanstvo.

Od muslimanskih anketirancev brez državljanstva, ki so doživeli katero koli obliko diskriminacije na različnih življenjskih področjih, vključenih v raziskavo, jih od tretjine do polovice meni, da je državljanstvo glavni vzrok za diskriminacijo. To zlasti velja v izobraževanju, v stiku z otrokovo šolo in pri iskanju stanovanj, pa tudi na delovnem mestu, pri iskanju zaposlitve in zdravstveni oskrbi. Vse oblike diskriminacije, ki so jo zaznali anketiranci brez državljanstva, niso nujno nezakonite, saj za državljane tretjih držav pogosto obstajajo zakonsko določene razlike. V nekaterih državah se na primer državljani tretjih držav ne morejo včlaniti

v politične stranke ali pa zanje veljajo omejitve glede zaposlitve. Na splošno anketiranci menijo, da je državljanstvo pomemben označevalec za diskriminacijo in drugačno obravnavo.

2.1.2 Občutek pripadnosti, navezanost in družbena razdalja

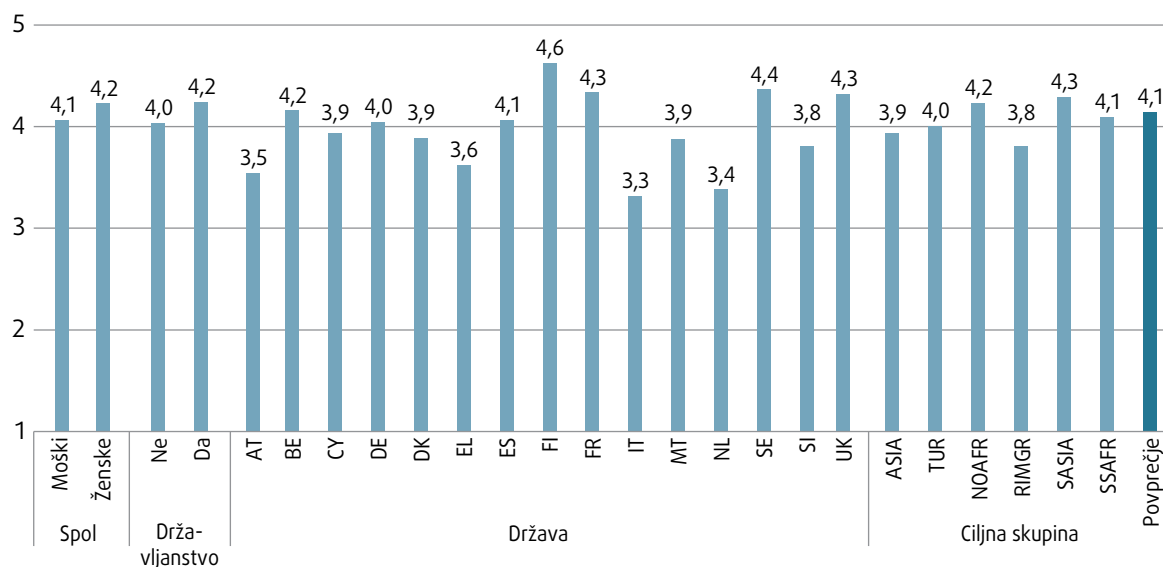
Muslimani so močno navezani na državo, v kateri prebivajo

V raziskavi EU-MIDIS II so bili anketiranci vprašani, kako močno so navezani na svojo sosesko, vas, kraj ali mesto, državo ali regijo, državo prebivališča in Evropsko unijo. Večina muslimanskih anketirancev je močno navezana na vse našteteto. Najbolj so navezani na državo prebivališča, najmanj pa na Evropsko unijo. Na petstopenjski lestvici, kjer 1 pomeni, da ni nikakršne navezanosti, 5 pa zelo močno navezanost, je povprečna stopnja navezanosti na državo prebivališča 4,1 (slika 2).

Približno 76 % muslimanskih anketirancev je izbralo oceno 4 ali 5, kar kaže, da prevladuje močna navezanost. Le približno 2 % jih je navedlo, da na državo prebivališča sploh niso navezani. Deleži takih posameznikov se med petnajstimi državami članicami EU razlikujejo, segajo pa od manj kot 1 % na Finskem do 8 % na Nizozemskem.

Občutek navezanosti je nekoliko močnejši med muslimanskimi anketiranci, ki imajo državljanstvo države,

Slika 2: Občutek navezanosti na državo prebivališča po spolu, državljanstvu, državi članici EU in ciljni skupini (povprečna vrednost na petstopenjski lestvici)^{a, b, c}

Opombe ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci z veljavnimi odgovori (n = 10 489); ponderirani rezultati.

^b Vprašanje: „Na lestvici od 1 do 5, na kateri 1 pomeni, da ni nikakršne navezanosti, 5 pa zelo močno navezanost, izberite, kako močno ste navezani na [DRŽAVO].“

^c Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

vključene v raziskavo. Stopnja navezanosti je najvišja med muslimani, anketiranimi na Finskem (4,6), Švedskem (4,4), v Združenem kraljestvu (4,3), Franciji (4,3) in Belgiji (4,2), najnižja pa v Italiji (3,3), na Nizozemskem (3,4), v Avstriji (3,5) in Grčiji (3,6). Izmed različnih ciljnih skupin najnižjo povprečno stopnjo navezanosti na državo prebivališča navajajo muslimani, ki so nedavni priseljenci (vključeni v raziskavo v Sloveniji), in muslimanski priseljenci iz azijskih držav (vključeni v raziskavo na Cipru) (slika 2).

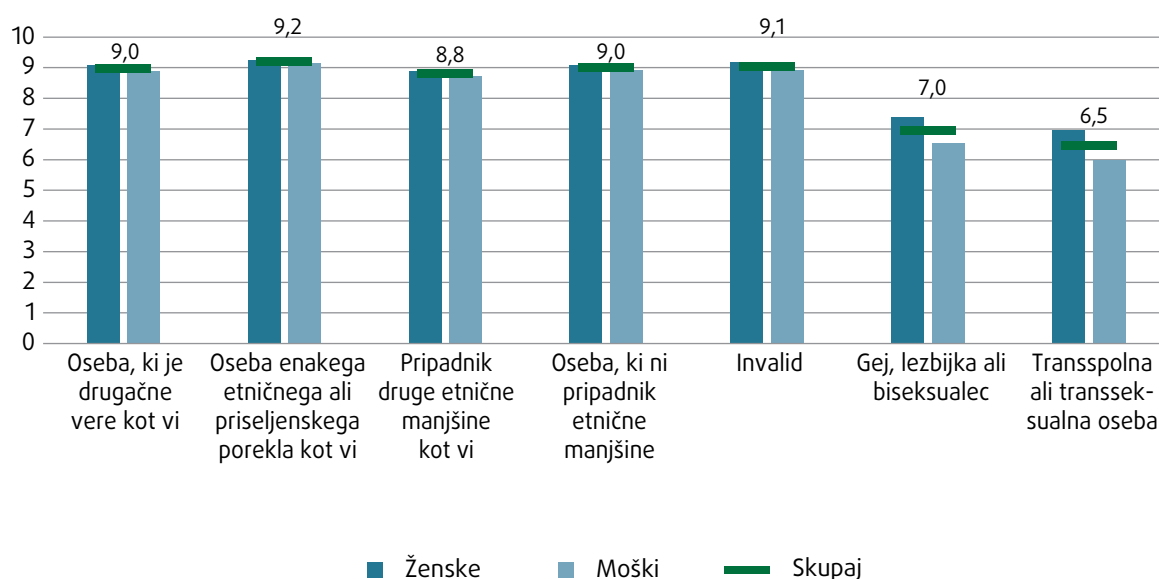
Na splošno je občutek navezanosti na državo prebivališča malo močnejši med potomci priseljencev, le v Franciji in na Nizozemskem priseljenci druge generacije čutijo malo manjšo navezanost kot priseljenci prve generacije.

Številni muslimani so odprti do večine drugih skupin

Muslimanski anketiranci niso posebno segregirani, saj imajo prijatelje različnega porekla. Štirje od petih muslimanskih anketirancev imajo prijatelje iz drugih etničnih manjšin (79 %) in splošnega prebivalstva (84 %). Skoraj devet od desetih (88 %) jih ima prijatelje drugačne vere, torej nemuslimane. Anketiranci s prijatelji drugačnih ver so običajno malo bolj navezani na državo, v kateri prebivajo.

Muslimanski anketiranci v raziskavi EU-MIDIS II so na splošno odprti do drugih skupin ljudi, kar pomeni, da jih ne moti, če so njihovi sosede drugačne vere, drugačnega etničnega porekla ali invalidi (slika 3). Po drugi strani je stopnja sprejemanja gejev, lezbijk, biseksualcev ter transspolnih in transseksualnih oseb med muslimanskimi anketiranci nižja. V raziskavi so prosili anketirance, naj na lestvici od 0 do 10 navedejo, koliko bi jih motilo, če bi imeli za sosede različne skupine ljudi. Stopnje sprejemanja ljudi drugačne vere, ljudi enakega etničnega ali priseljskega porekla, pripadnikov drugih etničnih manjšin ali nobene etnične manjšine in invalidov so visoke, saj povprečna vrednost za pripadnike druge etnične manjšine znaša 8,8, za ljudi drugačne vere pa 9,0. Približno 92 % anketirancev ne bi motilo, če bi bili njihovi sosede drugačne vere, kar pomeni, da so na lestvici izbrali vrednost 6 ali več; taki sosede bi motili le 2 %, ki sta izbrala vrednosti od 0 do 4. Odgovori drugih anketirancev so nevtralni.

Kar zadeva sprejemanje gejev, lezbijk in biseksualcev ter transspolnih in transseksualnih oseb, sta povprečni vrednosti na lestvici od 0 do 10 razmeroma nizki, in sicer 7 oziroma 6,5. Od vseh muslimanskih anketirancev bi jih 23 % motilo, če bi imeli homoseksualne ali biseksualne sosede, 30 % pa bi jih motilo, če bi imeli za sosede transspolne ali transseksualne osebe. Med splošnim prebivalstvom jih v povprečju 16 % navaja, da za

Slika 3: Stopnja sprejemanja sosedov drugačnega porekla (na lestvici od 0 do 10)^{a, b}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.

^b Vprašanje: „Na lestvici od 0 do 10 izberite, kako bi se počutili, če bi imeli za soseda nekoga iz naslednjih skupin. 0 pomeni, da bi vas to zelo motilo, 10 pa, da vas ne bi niti najmanj motilo.“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

sosede ne bi hoteli imeti homoseksualcev, kar sega od 5 % v Španiji do 40 % na Cipru²⁰. Ženske so na splošno malo bolj pripravljene za sosede sprejeti različne skupine, zlasti geje, lezbijke, biseksualce in transspolne ali transseksualne osebe, pri čemer je razlika približno ena odstotna točka (slika 3).

Pomembno je poudariti, da je stopnja sprejemanja muslimanov med splošnim prebivalstvom nizka (slika 4). Podatki iz ankete o evropskih vrednotah iz leta 2008 kažejo, da v petnajstih državah, vključenih v to poročilo, v povprečju vsak peti anketiranec ne bi hotel muslimanov za sosede. Močno negativen je odnos do muslimanov zlasti na Cipru (36 %), Malti (31 %), v Avstriji (31 %) in Sloveniji (29 %). V Franciji so mnenja razmeroma manj negativna, stopnje sprejemanja pa višje (7 %), vendar je treba opozoriti, da se je od leta 2008 odnos morda spremenil.

Rezultati novejše raziskave Eurobarometer iz leta 2015 potrjujejo, da v Evropski uniji vlada protimuslimansko razpoloženje, saj kažejo, da v državah EU28 71 % splošnega prebivalstva ne bi motilo oziroma bi jim bilo vseeno, če bi bil eden od njihovih sodelavcev musliman. Ta delež je manjši kot v primeru drugih skupin, kot so budisti (81 %), judje (84 %), ateisti (87 %) ali kristjani

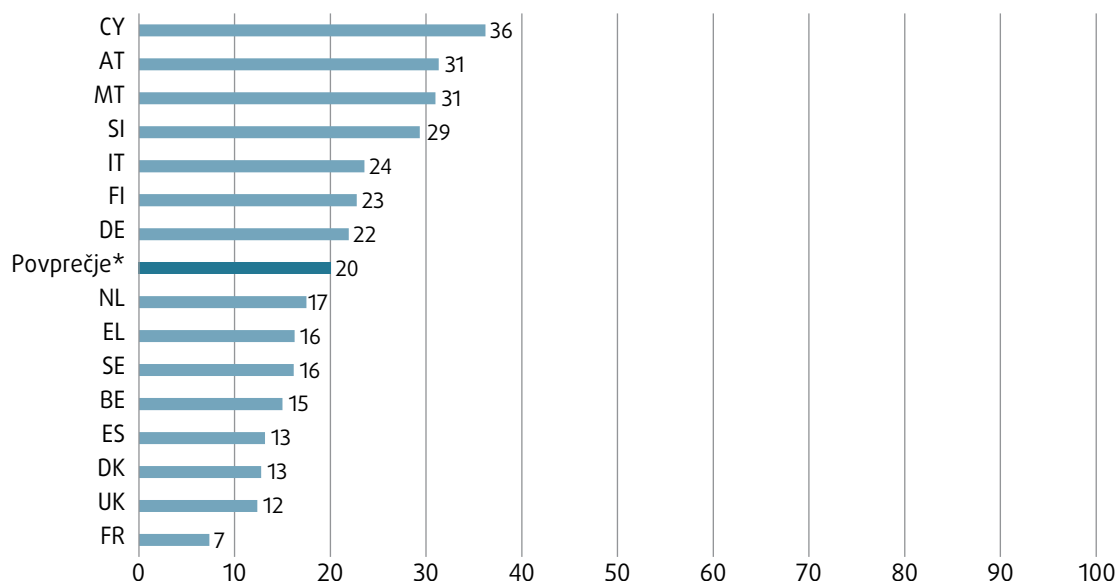
(94 %). Najbolj negativen odnos do muslimanov kot sodelavcev imajo anketiranci v Češki republiki, kjer jih je le 27 % odgovorilo, da jih to ne bi motilo oziroma bi jim bilo vseeno. Stopnja sprejemanja je najvišja na Švedskem (89 %).

Kar zadeva stopnjo sprejemanja intimnih odnosov z drugimi med splošnim prebivalstvom, je bilo v raziskavi Eurobarometer iz leta 2015 ugotovljeno, da bi vsakega tretjega anketiranca (30 %) motilo, če bi imela njegov sin ali hči ljubezensko razmerje z muslimanom ali muslimanko²¹. S podobnim vprašanjem v raziskavi EU-MIDIS II je bilo ugotovljeno, da bi se 17 % muslimanskih anketirancev počutilo nelagodno, če bi se nekdo iz njihove družine poročil z osebo drugačne vere. Najvišja deleža muslimanskih anketirancev, ki bi jih poroka z osebo drugačne vere zelo motila, sta na Nizozemskem (33 %) in Danskem (25 %). Rezultati raziskave na splošno kažejo, da skoraj vsakega drugega muslimanskega anketiranca (48 %) ne bi niti najmanj motilo, če bi se član njegove družine poročil z nemuslimanom.

²⁰ Izračuni agencije FRA na podlagi ankete o evropskih vrednotah iz leta 2016. Rezultati niso neposredno primerljivi, ker je bila v raziskavi EU-MIDIS II uporabljena drugačna lestvica odgovorov.

²¹ Evropska komisija (2015b).

Slika 4: Osebe iz splošnega prebivalstva EU, ki za sosede nočejo muslimanov; anketa o evropskih vrednotah (%)^{a, b}

Opombe: ^a N = 21 038.

^b Vprašanje: „Na tem seznamu so različne skupine ljudi. Izberite vse, ki jih ne bi hoteli imeti za sosede. Muslimani.“ Odstotni deleži pomenijo delež ljudi, ki so izbrali muslimane.

* Povprečje je neponderirano in ne upošteva skupnega števila prebivalcev posamezne države. Vsaka država ima enak ponder.

Vir: [anketa o evropskih vrednotah, 2008](#) (EVS (2016): European Values Study 2008: Integrated Dataset (EVS 2008); arhiv podatkov GESIS, Köln; ZA4800, različica podatkovne datoteke 4.0.0)

2.1.3 Zaupanje v javne institucije

Raziskave so pokazale, da na zaupanje v javne institucije med priseljenci prve in druge generacije vpliva več dejavnikov, vključno s kakovostjo in delovanjem institucij v državi izvora, kakovostjo in delovanjem institucij v državi prebivališča, socializacijo posameznika ter stopnjo vključenosti in pričakovanj. Ker so v opredelitev zaupanja v institucije vključeni številni vidiki, splošne stopnje zaupanja priseljencev in potomcev priseljencev ni lahko pojasniti, vendar je zaupanje pomemben kazalnik rezultatov vključevanja, ki kaže stopnjo zaupanja v glavne javne institucije demokratične družbe.

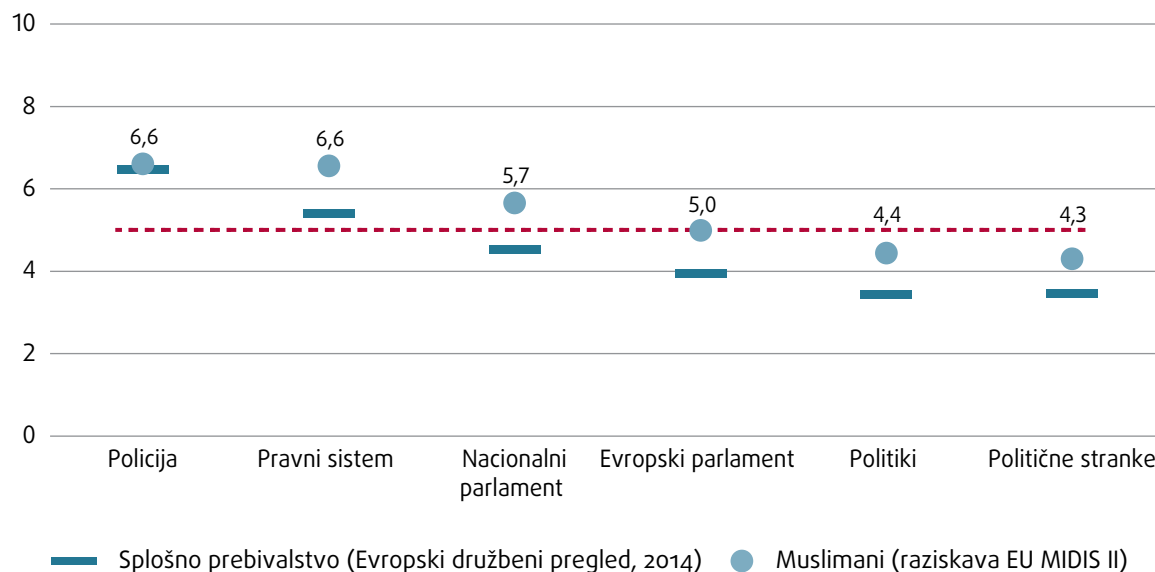
V povprečju muslimanski anketiranci večinoma najbolj zaupajo policiji in pravnemu sistemu države, nato pa nacionalnemu parlamentu. Do Evropskega parlamenta imajo v povprečju nevtralen odnos, politikom in političnim strankam na nacionalni ravni pa običajno ne

zaupajo. Povprečne vrednosti na lestvici od 0 do 10, kjer 0 pomeni, da zaupanja ni, 10 pa pomeni popolno zaupanje, prikazuje [slika 5](#). Razvrstitev povprečnih stopenj zaupanja v institucije je med splošnim prebivalstvom in muslimanskimi anketiranci, vključenimi v to poročilo, skoraj povsem enaka, vendar je zaupanje med splošnim prebivalstvom večinoma nižje, razen v primeru policije, kjer je stopnja približno enaka. [Slika 5](#) kaže povprečne stopnje zaupanja med muslimanskimi anketiranci in splošnim prebivalstvom v enajstih državah članicah EU. Med muslimanskimi anketiranci zaupanje na desetstopenjski lestvici sega od 4,3 za politične stranke do 6,6 za pravni sistem in policijo²². Med splošnim prebivalstvom te vrednosti segajo od 3,4 za politike in 3,5 za politične stranke do 5,4 za pravni sistem in 6,5 za policijo²³. To pomeni, da muslimanski priseljenci prve in druge generacije pravnemu sistemu in političnim institucijam v povprečju zaupajo bolj kot splošno prebivalstvo.

²² Podatke je mogoče primerjati le za enajst držav članic, ker za štiri od držav, vključenih v Evropski družbeni pregled, niso na voljo.

²³ Izračuni agencije FRA na podlagi sedmega kroga Evropskega družbenega pregleda (2014).

Slika 5: Zaupanje v institucije med muslimani v enajstih državah članicah EU po vrsti institucije (povprečna vrednost na lestvici od 0 do 10)^{a, b}

Opombe: ^a Raziskava EU-MIDIS II (11 držav članic), n = 8 333; Evropski družbeni pregled, 2014 (11 držav članic), n = 21 238. Enajst držav članic je AT, BE, DE, DK, ES, FI, FR, UK, NL, SE in SI. Preostale štiri države (CY, IT, EL in MT) zaradi boljše primerljivosti s podatki iz Evropskega družbenega pregleda niso upoštevane, ker niso bile vključene v krog raziskav Evropskega družbenega pregleda za leto 2014. Primerjava vseh petnajstih držav, vključenih v to poročilo, pokaže skoraj enake rezultate, ki od zgoraj navedenih povprečnih vrednosti odstopajo za največ 0,1.

^b Vprašanje: „Na lestvici od 0 do 10 izberite, koliko osebno zaupate vsaki od naštetih institucij [DRŽAVE]. o pomeni, da instituciji sploh ne zaupate, 10 pa pomeni popolno zaupanje.“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016, in Evropski družbeni pregled, 2014 (sedmi krog ESS)

Stopnja zaupanja v pravni sistem je v večini držav med muslimani višja kot med splošnim prebivalstvom, na Danskem in Nizozemskem pa je zaupanje med priseljenci prve in druge generacije nekoliko nižje od nacionalnega povprečja iz Evropskega družbenega pregleda. V nekaterih, vendar ne vseh državah, vključenih v raziskavo, je zaupanje v pravni sistem med drugo generacijo nižje kot

med prvo. Razlika med muslimani prve in druge generacije je največja v Franciji, kjer je stopnja zaupanja med priseljenci prve generacije višja kot med splošnim prebivalstvom, med muslimani druge generacije pa nekoliko nižja. Ti vzorci so še bolj očitni pri zaupanju v policijo. Vplivi na stopnjo zaupanja so podrobneje obravnavani v zadnjem poglavju tega poročila.

2.2 Diskriminacija in poznavanje pravic

KLJUČNE UGOTOVITVE

- Štirje od desetih muslimanskih anketirancev (39 %) so se počutili diskriminirane na enem ali več področjih vsakdanjega življenja zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, vključno z barvo kože, etničnim izvorom ali priseljskim poreklom in vero ali verskim prepričanjem, v petih letih pred raziskavo EU-MIDIS II, vsak četrti (25 %) pa v dvanajstih mesecih pred raziskavo.
- Približno 17 % muslimanskih anketirancev je navedlo, da so se v petih letih pred raziskavo počutili diskriminirane zaradi vere ali verskega prepričanja, medtem ko je bilo v raziskavi EU-MIDIS I iz leta 2008 takih anketirancev 10 %. Razčlenjeno po spolu je v raziskavi EU-MIDIS II ta odgovor navedlo 19 % muslimank in 16 % muslimanov.
- Muslimani druge generacije so diskriminacijo na podlagi vere ali prepričanja, etničnega izvora ali priseljskega porekla in starosti občutili pogosteje kot muslimani prve generacije (vera: 22 % med drugo generacijo in 15 % med prvo; etnični izvor: 30 % oziroma 25 %; starost: 9 % oziroma 5 %).
- Kot v raziskavi EU-MIDIS I izmed vseh anketiranih muslimanskih skupin najvišje stopnje diskriminacije na podlagi etničnega ali priseljskega porekla navajajo anketiranci iz severne in podsaharske Afrike, in sicer v petih letih (46 % oziroma 45 %) ter v dvanajstih mesecih pred raziskavo (30 % oziroma 28 %).
- Bistvene razlike pri izkušnjah z diskriminacijo so opazne med muslimankami in muslimani, ki so bili anketirani v določenih državah in območjih oziroma živijo v določenih državah članicah EU.
- Kar zadeva diskriminacijo pri iskanju zaposlitve in zdravstveni oskrbi, so oblačila pomembna predvsem za muslimanke, saj na primer 35 % muslimank (in 4 % muslimanov) svoj način oblačenja navaja kot glavni razlog za diskriminacijo pri iskanju zaposlitve, 22 % pa kot razlog za diskriminacijo na delovnem mestu.
- Muslimanski anketiranci, ki so se počutili diskriminirane, so navedli, da se je to povprečno zgodilo najmanj petkrat na leto, kar kaže, da se primeri diskriminacije ponavljajo.
- Podobno kot v raziskavi EU-MIDIS I, ki je pokazala, da 79 % muslimanskih anketirancev svojih izkušenj z diskriminacijo ni prijavilo, tudi večina muslimanskih anketirancev, vključenih v raziskavo EU-MIDIS II, takih incidentov ni prijavila nobenemu organu. V povprečju je incident prijavilo le 12 % anketirancev, ki so se počutili diskriminirane. Ženske take incidente prijavijo pogosteje (15 %) kot moški (10 %).
- Redki anketiranci, ki so diskriminacijo prijavili, so se večinoma obrnili na delodajalca (39 %), policijo (17 %) ali sindikat (16 %), ker so bili številni incidenti povezani z delom. Le 4 % vseh muslimanskih anketirancev, ki so incident prijavili, so vložili pritožbo ali incident prijavili organu za enakost, kar je mogoče pojasniti z nizko stopnjo ozaveščenosti o obstoju takih organov.
- V povprečju 17 % muslimanskih anketirancev misli, da diskriminacije ne prepoveduje noben zakon, 14 % pa jih ne ve, ali taka zakonodaja obstaja. To pomeni, da vsak tretji ne ve, da ima zakonsko pravico do nediskriminacije, na katero se lahko sklicuje. Poleg tega podobno kot v raziskavi EU-MIDIS I večina anketirancev (72 %) ne pozna nobene organizacije, ki pomaga ali svetuje žrtvam diskriminacije. Večina (65 %) ni prepoznala nobenega organa za enakost v svoji državi.

Direktiva o rasni enakosti zagotavlja celovito zaščito pred diskriminacijo, ki temelji na rasi ali narodnosti, direktiva o enakosti pri zaposlovanju pa bolj omejeno zaščito pred diskriminacijo zaradi vere ali prepričanja. Toda rezultati kljub temu kažejo, da se v državah članicah EU, vključenih v to raziskavo, muslimani različnih etničnih in priseljskih porekel v številnih okoljih še

naprej srečujejo z diskriminacijo, mnogi pa ne poznajo svojih pravic ali ne vedo, na koga naj se obrnejo, kadar niso deležni enake obravnave.

Številni doživljajo diskriminacijo iz več kot enega razloga – t. i. večplastno ali presečno diskriminacijo²⁴.

²⁴ Za več informacij o večplastni diskriminaciji glej poglavje 2, FRA (2017a).

2.2.1 Splošne stopnje diskriminacije

0 terminologiji

Merjenje diskriminacije v raziskavi EU-MIDIS II

V raziskavi so bili anketiranci vprašani, ali so se počutili diskriminirane iz enega ali več razlogov (barve kože, etničnega izvora ali priseljskega porekla, vere ali verskih prepričanj, spola, starosti, invalidnosti, spolne usmerjenosti in drugih razlogov) na različnih področjih in pri različnih dejavnostih:

- pri iskanju zaposlitve,
- na delovnem mestu,
- pri izobraževanju ali v stiku z osebjem na otrokovi šoli,
- pri dostopu do zdravstvene oskrbe,
- pri dostopu do stanovanj,
- pri uporabi javnih ali zasebnih storitev (kot so javni prevoz, upravni uradi, pri vstopu v nočni klub, restavracijo ali hotel in pri nakupovanju ali vstopu v trgovino).

Stopnje diskriminacije so bile izračunane za obdobji dvanajstih mesecev in petih let pred raziskavo.

Anketirancem, ki so navedli, da so doživeli diskriminacijo na podlagi najmanj enega od treh posebnih razlogov, in sicer barve kože, etničnega izvora ali priseljskega porekla in vere ali verskih prepričanj, so bila zastavljena dodatna vprašanja o incidentu, pri čemer je bil uporabljen splošni izraz „etnično ali priseljsko poreklo“. Rezultatov na podlagi podatkov, pridobljenih z dodatnimi vprašanji, zato ni mogoče nadalje razčleniti po posameznih razlogih.

Poleg tega so anketirance vprašali, ali so se v zadnjih petih letih zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla znašli v različnih diskriminatornih položajih na delovnem mestu, pri dostopu do stanovanj in kot starši ali skrbniki v stiku s šolskim osebjem.

V raziskavi EU-MIDIS I je 10 % muslimanov navedlo, da so se v predhodnih petih letih počutili diskriminirane na podlagi vere, v raziskavi EU-MIDIS II pa je o taki diskriminaciji poročalo 17 % anketirancev. V povprečju 27 % vseh muslimanskih anketirancev navaja, da so doživeli diskriminacijo na podlagi etničnega izvora ali priseljskega porekla, čemur sledijo vera ali versko prepričanje (17 %), barva kože (9 %), starost (7 %) in spol (2 %) (slika 6). Izkušnje z diskriminacijo na podlagi spola navaja več muslimank (4 %) kot muslimanov (1 %). Pri drugih razlogih med izkušnjami moških in žensk ni bistvenih razlik, le da diskriminacijo na podlagi barve kože navaja več muslimanov (11 %; med ženskami 7 %), diskriminacijo na podlagi vere pa več muslimank (19 %; med moškimi 16 %).

Med anketiranci prve in druge generacije so majhne, a pomembne razlike, kar zadeva občutek diskriminacije na podlagi vere ali verskih prepričanj, etničnega izvora ali priseljskega porekla in starosti. Vero kot razlog za diskriminacijo v povprečju omenja več muslimanskih anketirancev druge generacije (22 %) kot prve (15 %). Enako velja za etnični izvor (30 % oziroma 25 %) in starost (9 % oziroma 5 %). Rezultati pa se med različnimi državami/regijami izvora in državami prebivališča razlikujejo²⁶.

Združeni rezultati pregleda diskriminacije z vidika držav/regij izvora anketirancev (slika 7) kažejo, da je za vse skupine razen muslimane iz podsaharske Afrike glavni razlog za diskriminacijo etnični izvor, ki mu sledijo vera ali verska prepričanja. Muslimani iz podsaharske Afrike navajajo, da se srečujejo predvsem z diskriminacijo na podlagi barve kože (29 %).

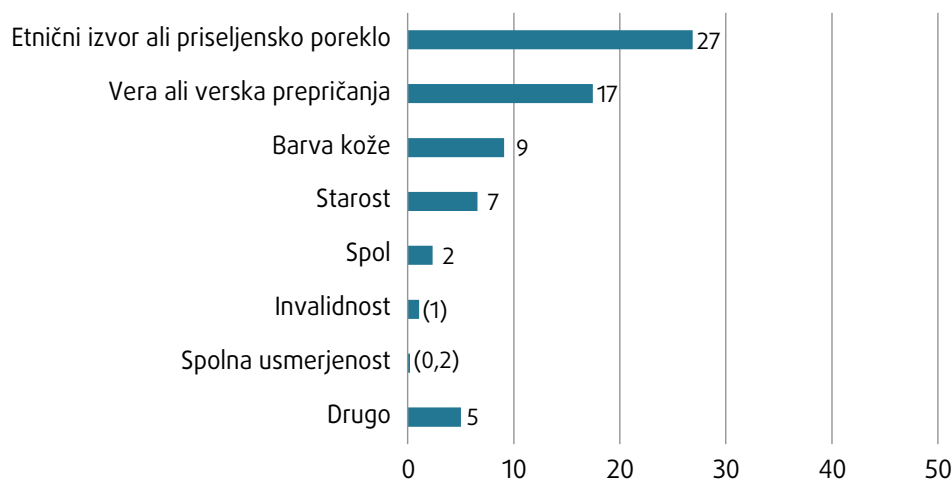
Diskriminacija na podlagi različnih razlogov

Kot v raziskavi EU-MIDIS I so anketirance tudi v tej raziskavi vprašali, kakšne so njihove izkušnje z diskriminacijo v zadnjih petih letih na štirih življenjskih področjih, in sicer pri iskanju zaposlitve, na delovnem mestu, pri dostopu do stanovanj in v stiku s šolskim osebjem (kot starši ali skrbniki)²⁵. Anketiranci so lahko navedli do osem različnih razlogov za diskriminacijo.

²⁵ Vprašanja o več razlogih so bila zastavljena tudi v zvezi z zdravstvom, vendar tega področja zaradi napake pri usmerjanju ni mogoče analizirati. Rezultati na tem področju so upoštevani pri dvanajstmesečni splošni stopnji diskriminacije na podlagi etničnega ali priseljskega porekla. Vprašanja o več razlogih niso bila zastavljena v kategoriji drugih javnih ali zasebnih storitev, ki vključuje izobraževanje, javni prevoz, javno upravo, restavracije ali bare in trgovine.

²⁶ Muslimanski anketiranci druge generacije so v povprečju mlajši (večina: 16 do 44 let).

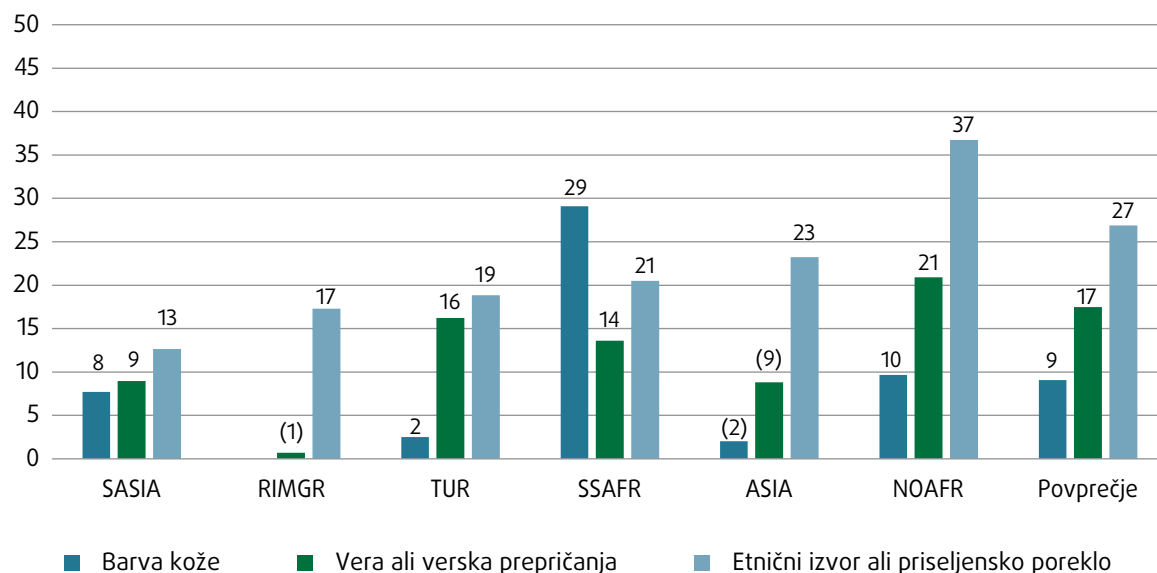
Slika 6: Razlogi za diskriminacijo v zadnjih petih letih na štirih področjih vsakodnevnega življenja (%)^{a, b, c}

- Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, za katere obstaja tveganje za diskriminacijo iz različnih razlogov na vsaj enem od štirih področij vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave (v zadnjih petih letih, n = 9 240); ponderirani rezultati.
- ^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.
- ^c Področja vsakodnevnega življenja, vključena v analizo: iskanje zaposlitve, na delovnem mestu, izobraževanje (kot starši ali skrbniki), dostop do stanovanj.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Slika 7: Diskriminacija na podlagi treh posebnih razlogov na štirih področjih vsakodnevnega življenja v zadnjih petih letih po ciljni skupini (%)^{a, b, c, d}

- Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, za katere obstaja tveganje za diskriminacijo iz različnih razlogov na vsaj enem od štirih področij vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave (v zadnjih petih letih, n = 9 240); ponderirani rezultati, razvrščeni na podlagi etničnega izvora ali priseljskega porekla.
- ^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.
- ^c Področja vsakodnevnega življenja, vključena v analizo: iskanje zaposlitve, na delovnem mestu, izobraževanje (kot starši ali skrbniki), dostop do stanovanj.
- ^d Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Slika 8 obravnava diskriminacijo z vidika države prebivališča anketirancev. Podatki kažejo, da muslimanski anketiranci v vseh državah razen na Malti kot glavni razlog za diskriminacijo navajajo etnični izvor ali priseljsko poreklo. Na Malti je 32 % anketirancev kot glavni razlog za diskriminacijo navedlo barvo kože. Ta razlog je omenilo tudi 25 % anketirancev v Grčiji in 21 % v Italiji, kar je pričakovano, saj na rezultate vplivajo države/regije izvora muslimanov, vključenih v raziskavo v teh državah. V Italiji na primer barvo kože kot razlog za diskriminacijo navaja 39 % muslimanskih anketirancev iz podsaharske Afrike, kar je skoraj še enkrat več od povprečja za to državo, ki temelji na odgovorih muslimanov iz treh različnih držav/regij izvora. Nasprotno muslimani na Nizozemskem (30 %) in v Italiji (25 %) kot razlog večinoma navajajo vero ali verska prepričanja.

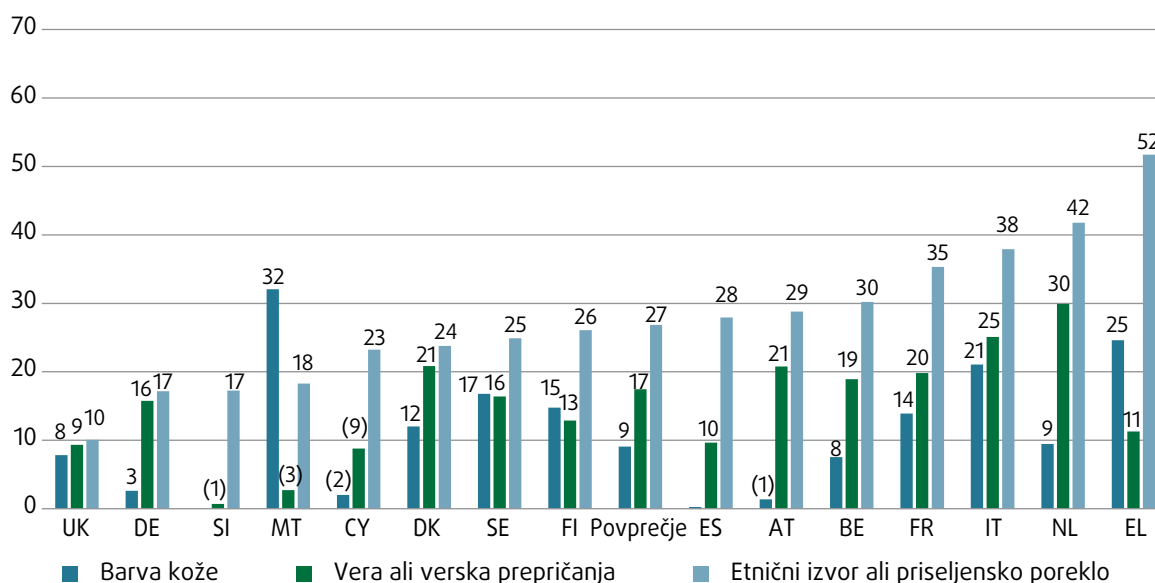
Izmed vseh muslimanskih anketirancev o najvišjih stopnjah diskriminacije na podlagi vere ali verskih prepričan v petih letih pred raziskavo poročajo anketiranci iz severne Afrike, ki živijo na Nizozemskem in v Italiji (po 31 % v obeh državah). Temu sledi 28 % muslimanskih anketirancev iz Turčije na Nizozemskem in 27 % muslimanskih anketirancev iz podsaharske Afrike na Danskem.

Rezultati kažejo na presečišče vere in etničnega izvora kot razlogov za diskriminacijo, saj je 70 % vseh muslimanskih anketirancev, ki so kot razlog navedli vero, občutilo tudi diskriminacijo zaradi svojega etničnega izvora ali priseljskega porekla. Nasprotno je le 46 % vseh muslimanskih anketirancev, ki so se počutili diskriminirane zaradi svojega etničnega izvora ali priseljskega porekla, navedlo tudi diskriminacijo na podlagi vere. Ta rezultat bi lahko pomenil, da večina muslimanskih anketirancev vero dojema kot razsežnost oziroma del svojega etničnega ali priseljskega porekla.

Primerjava stopenj diskriminacije na podlagi etničnega ali priseljskega porekla

V tem delu so povzeti nadaljnji rezultati v zvezi z najpomembnejšim razlogom za diskriminacijo muslimanskih anketirancev v raziskavi EU-MIDIS II, in sicer etničnim ali priseljskim poreklom. Kot že omenjeno, so v to vključeni trije razlogi: etnični izvor ali priseljsko poreklo, vera ali verska prepričanja in barva kože. V okviru raziskave so bile zbrane podrobnejše informacije o taki diskriminaciji na do desetih življenjskih področjih.

Slika 8: Diskriminacija na podlagi treh posebnih razlogov na štirih področjih vsakodnevnega življenja v zadnjih petih letih po državi članici EU (%)^{a, b, c}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, za katere obstaja tveganje za diskriminacijo iz različnih razlogov na vsaj enem od štirih področij vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave (v zadnjih petih letih, n = 9 240); ponderirani rezultati, razvrščeni na podlagi etničnega izvora ali priseljskega porekla.

^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

^c Področja vsakodnevnega življenja, vključena v analizo: iskanje zaposlitve, na delovnem mestu, izobraževanje (kot starši ali skrbniki), dostop do stanovanj.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

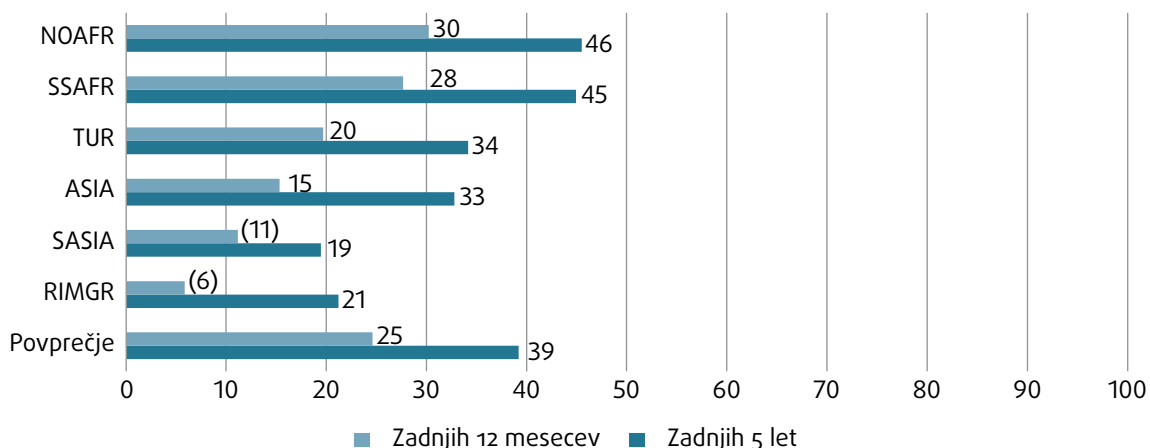
Stopnja zaznane diskriminacije na podlagi etničnega ali priseljskega porekla med muslimanskimi priseljenci in njihovimi potomci ostaja visoka. Pregled splošne diskriminacije na do desetih področjih vsakodnevnega življenja v raziskavi EU-MIDIS II kaže, da se je zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla v petih letih pred raziskavo v povprečju diskriminiranih počutilo 39 %, v dvanajstih mesecih pred raziskavo pa 25 % vseh muslimanskih anketirancev (Slika 9). V raziskavi EU-MIDIS I je vsak tretji muslimanski anketiranec (30 %) navedel, da se je počutil diskriminiranega zaradi svoje etnične pripadnosti (na devetih življenjskih področjih).

Stopnje diskriminacije v ciljnih skupinah

Kot v raziskavi EU-MIDIS I muslimanski anketiranci iz severne in podsaharske Afrike navajajo najvišje stopnje diskriminacije v obeh obravnavanih obdobjih, in sicer v petih letih (46 % oziroma 45 %) in v dvanajstih mesecih pred raziskavo (30 % oziroma 28 %) (Slika 9)²⁷.

Med istimi ciljnimi skupinami v različnih državah obstajajo očitne razlike (Slika 10). Muslimanski anketiranci iz severne Afrike se na primer najpogosteje počutijo diskriminirane na Nizozemskem (49 %), v Italiji (33 %) in Franciji (31 %), najredkeje pa v Španiji (20 %). Velike razlike obstajajo tudi med muslimanskimi anketiranci iz različnih držav/regij, ki živijo v isti državi članici EU, kar je mogoče pojasniti s tem, da imajo različne lastnosti, na primer barvo kože. Najopaznejša je razlika v dvanajstmesečni stopnji zaznane diskriminacije v Nemčiji, in sicer med muslimani iz podsaharske Afrike in Turčije, saj je v dvanajstih mesecih pred raziskavo diskriminacijo občutilo 18 % muslimanskih anketirancev iz Turčije in 50 % tistih iz podsaharske Afrike. Na Nizozemskem se dvanajstmesečna stopnja diskriminacije na podlagi etničnega ali priseljskega porekla v primeru muslimanov iz Turčije in severne Afrike razlikuje za deset odstotnih točk (39 % oziroma 49 %).

Slika 9: Splošna diskriminacija na podlagi etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih petih letih in zadnjih dvanajstih mesecih po ciljnih skupini raziskave (%)^{a, b, c, d, e}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, za katere obstaja tveganje za diskriminacijo na podlagi njihovega etničnega ali priseljskega porekla na vsaj enem od področij vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave (v zadnjih petih letih: n = 10 467; v zadnjih dvanajstih mesecih: n = 10 498); ponderirani rezultati, razvrščeni po dvanajstmesečni stopnji.

^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

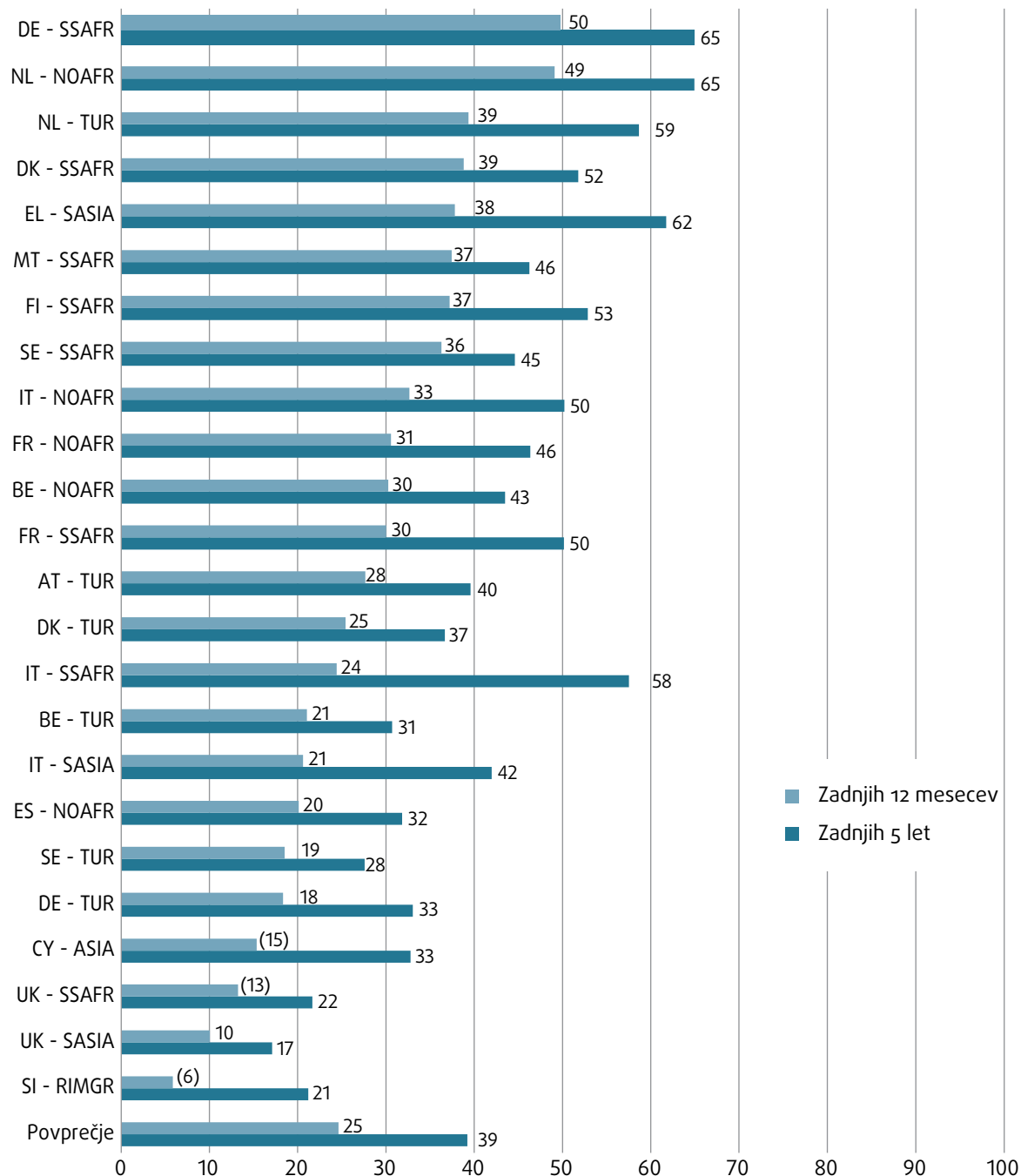
^c Področja vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave: iskanje zaposlitve, na delovnem mestu, v izobraževanju (lastnem ali v vlogi starša), pri dostopu do zdravstvene oskrbe, pri dostopu do stanovanj ali dostopu do javnih ali zasebnih storitev (javna uprava, restavracija ali bar, javni prevoz, trgovina).

^d Anketa je spraševala o izkušnjah z diskriminacijo pri dostopu do zdravstvene oskrbe le za zadnjih dvanajst mesecev, kar pojasnjuje razliko v velikosti vzorca (n) v dveh referenčnih obdobjih.

^e Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Slika 10: Splošna diskriminacija na podlagi etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih petih letih in zadnjih dvanajstih mesecih po ciljni skupini in državi prebivališča (%)^{a, b, c, d, e}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, za katere obstaja tveganje za diskriminacijo na podlagi njihovega etničnega ali priseljskega porekla na vsaj enem od področij vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave (v zadnjih petih letih: $n = 10\,467$; v zadnjih dvanajstih mesecih: $n = 10\,498$); ponderirani rezultati, razvrščeni po dvanajstmesečni stopnji.

^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

^c Področja vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave: iskanje zaposlitve, na delovnem mestu, v izobraževanju (lastnem ali v vlogi starša), pri dostopu do zdravstvene oskrbe, pri dostopu do stanovanj ali dostopu do javnih ali zasebnih storitev (javna uprava, restavracija ali bar, javni prevoz, trgovina).

^d Anketa je spraševala o izkušnjah z diskriminacijo pri dostopu do zdravstvene oskrbe le za zadnjih dvanajst mesecev, kar pojasnjuje razliko v velikosti vzorca (n) v dveh referenčnih obdobjih.

^e Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

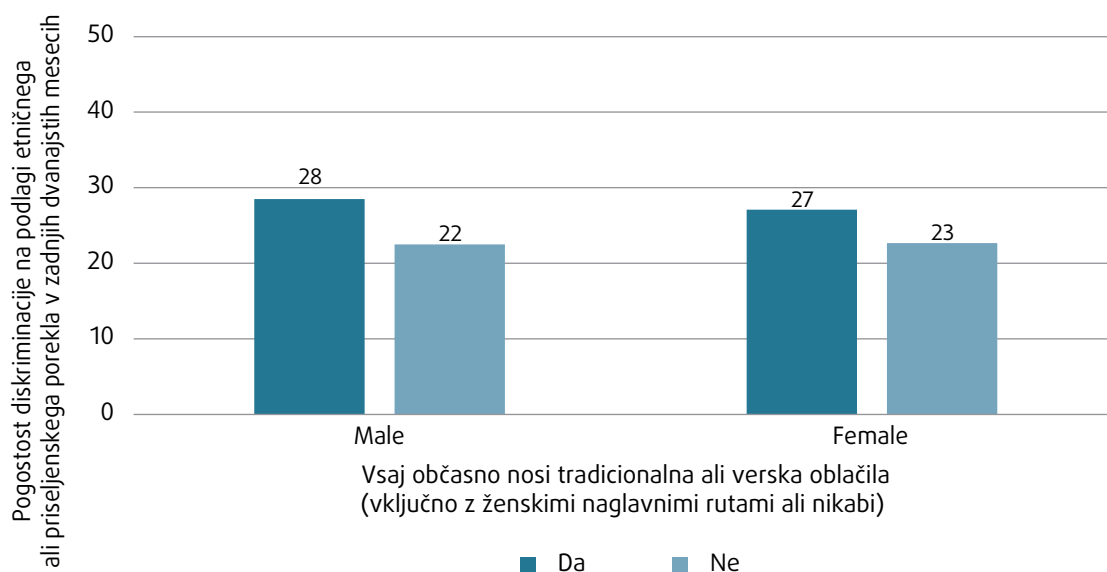
Razlike po spolu znotraj ciljnih skupin in med njimi

V diskriminaciji na podlagi etničnega ali priseljskega porekla, ki so jo v dvanajstih mesecih pred raziskavo zaznali muslimani (24 %) in muslimanke (25 %), v povprečju ni razlik, opazne pa so velike razlike po spolu znotraj ciljnih skupin in med njimi. Na primer, v Turčiji in Avstriji muslimanke navajajo več kot še enkrat višjo stopnjo kot muslimani (38 % proti 16 %). Tudi muslimanke iz podsaharske Afrike na Finskem in v Italiji to obliko diskriminacije občutijo pogosteje kot moški v isti ciljni skupini (43 % proti 33 % na Finskem in 31 % proti 20 % v Italiji). Nasprotno na Nizozemskem diskriminacijo ne glede na državo izvora občuti več muslimanov kot muslimank (54 % moških in 44 % žensk iz severne Afrike, 48 % moških in 30 % žensk iz Turčije). V Belgiji muslimani severnoafriškega porekla navajajo višjo stopnjo diskriminacije kot ženske (34 % proti 26 %), medtem ko med muslimani in muslimankami iz Turčije ni večjih razlik po spolu (20 % proti 22 %).

V rezultatih v nobenem referenčnem obdobju ni velikih razlik med diskriminacijo muslimank, ki v javnosti običajno nosijo naglavno ruto (ali nikab), in tistih, ki je ne (26 % oziroma 24 % v zadnjih dvanajstih mesecih, 40 % oziroma 39 % v zadnjih petih letih). Nekaj je znakov, da je tako morda zaradi manjše izpostavljenosti diskriminaciji, ki je posledica bolj omejenih socialnih stikov, na primer na delovnem mestu ali pri iskanju zaposlitve. Iz rezultatov je na primer razvidno, da je zaposlenih manj muslimank, ki v javnosti običajno nosijo naglavno ruto (ali nikab), kot tistih, ki je ne (29 % oziroma 40 % jih je pri statusu glede na glavno dejavnost navedlo, da imajo plačano zaposlitev ali so samozaposlene).

Po drugi strani rezultati kažejo (slika 11), da so se muslimani in muslimanke, ki v javnosti vsaj občasno nosijo tradicionalna ali verska oblačila, v dvanajstih mesecih pred raziskavo počutili diskriminirane na podlagi svojega etničnega ali priseljskega porekla (28 % moških in 27 % žensk) rahlo pogosteje kot muslimanski anketiranci, ki takih oblačil ne nosijo (22 % moških in 23 % žensk).

Slika 11: Diskriminacija zaradi etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih dvanajstih mesecih med anketiranci, ki nosijo tradicionalna ali verska oblačila oziroma jih ne nosijo, in po spolu (%)^{a, b, c, d}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, za katere obstaja tveganje za diskriminacijo na podlagi njihovega etničnega ali priseljskega porekla na vsaj enem od področij vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave (moški: n = 6 129; ženske: n = 4 368); ponderirani rezultati.

^b Področja vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave: iskanje zaposlitve, na delovnem mestu, v izobraževanju (lastnem ali v vlogi starša), pri dostopu do zdravstvene oskrbe, pri dostopu do stanovanj ali dostopu do javnih ali zasebnih storitev (javna uprava, restavracija ali bar, javni prevoz, trgovina).

^c Vprašanje: „Ali v javnosti nosite tradicionalna ali verska oblačila, drugačna od oblačil, ki jih običajno nosijo v [DRŽAVI]? To vključuje na primer posebna tradicionalna ali verska oblačila, simbole, naglavno ruto ali turban.“

^d Vprašanje, zastavljeno le muslimankam: „Ali v javnosti običajno nosite naglavno ruto ali nikab?“

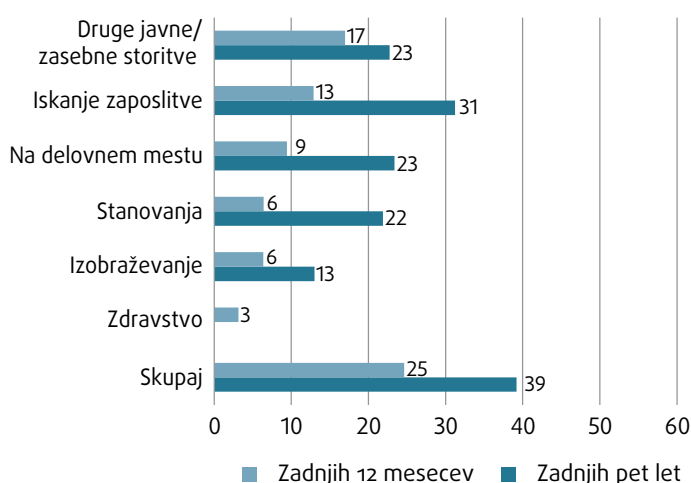
Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

2.2.2 Izkušnje z diskriminacijo na podlagi etničnega ali priseljskega porekla

Petletna stopnja diskriminacije na podlagi etničnega ali priseljskega porekla na različnih področjih je najvišja na področjih zaposlitve ter dostopa do javnih in zasebnih storitev (slika 12). Diskriminacijo na tej

podlagi je občutilo 31 % muslimanskih anketirancev, ki so iskali zaposlitev v petih letih pred raziskavo, od tega 13 % v dvanajstih mesecih pred raziskavo. Na področju javnih ali zasebnih storitev, kot so upravne službe, javni prevoz ali pri vstopu v trgovino, restavracijo ali bar, je v petih letih pred raziskavo diskriminacijo občutilo 23 %, v dvanajstih mesecih pred raziskavo pa 17 % muslimanskih anketirancev.

Slika 12: Diskriminacija na podlagi etničnega ali priseljskega porekla na različnih življenjskih področjih v zadnjih dvanajstih mesecih in zadnjih petih letih (%)^{a, b}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, za katere obstaja tveganje za diskriminacijo na podlagi njihovega etničnega ali priseljskega porekla na posameznem področju; ponderirani rezultati, razvrščeni po dvanajstmesečni stopnji.

^b Področja vsakodnevnega življenja, zajeta v kategoriji drugih javnih ali zasebnih storitev, in sicer javna uprava, restavracija ali bar, javni prevoz, trgovina.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Diskriminatorni položaji na delovnem mestu

V okviru raziskave so bili anketiranci tudi vprašani, ali so se zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla kdaj znašli v diskriminatornem položaju na delovnem mestu (preglednica 1). Nekateri diskriminatorni položaji so povezani z verskimi praksami. Približno 12 % muslimanskih anketirancev, ki so bili v delovnem razmerju v zadnjih petih letih pred raziskavo, je na primer odgovorilo, da niso smeli vzeti dopusta za zelo pomemben verski praznik ali obred, 9 % pa jih je navedlo, da niso smeli izražati ali izvajati verskih praks in običajev, kot je molitev ali nošenje naglavne rute oziroma turbana. Poleg tega je 7 % muslimanskih anketirancev navedlo, da so jim dodelili naloge na ravni, ki je nižja od njihove usposobljenosti, 5 % pa jih je poročalo, da zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla niso mogli napredovati. 2 % muslimanskih anketirancev sta navedla, da sta bila v petih letih pred raziskavo odpuščena zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, 1 % pa se jih ni smelo pridružiti sindikatu.

Preglednica 1: Izkušnje anketirancev s posebnimi diskriminatornimi praksami na delovnem mestu zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih petih letih (%)

Na delovnem mestu	
Niso smeli vzeti dopusta za zelo pomemben verski praznik/obred	12
Niso smeli izražati ali izvajati verskih praks in običajev, kot je molitev ali nošenje naglavne rute oziroma turbana	9
Dodelili so jim naloge na ravni, ki je nižja od njihove usposobljenosti	7
Niso mogli napredovati	5
Odpuščeni	2
Niso se smeli pridružiti sindikatu	1

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

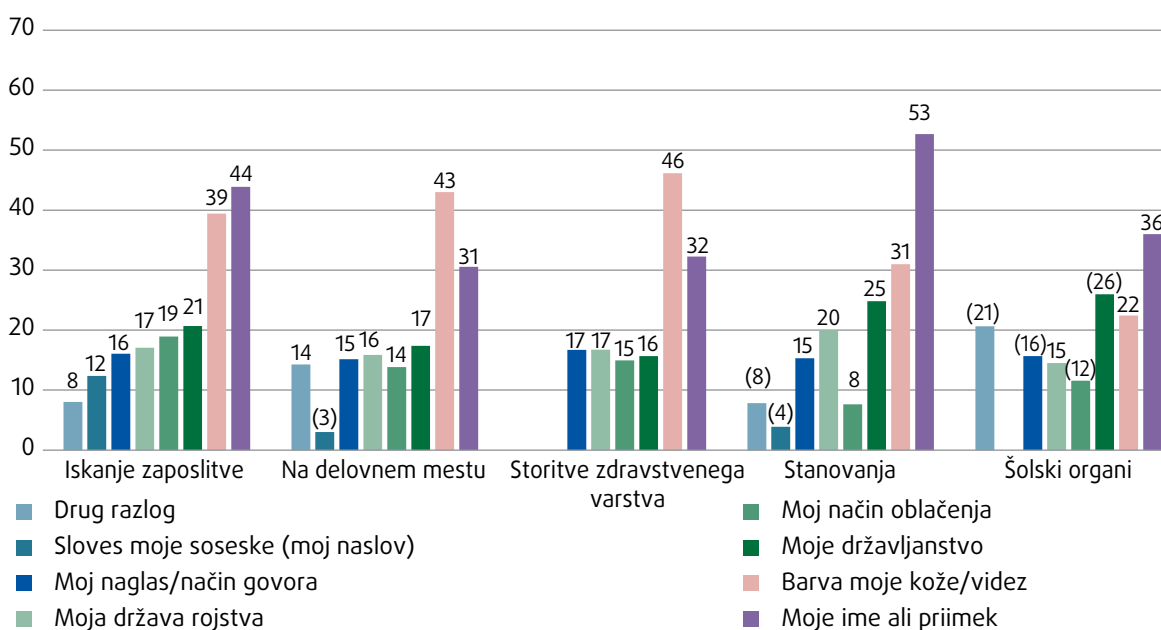
Glavni razlogi za diskriminacijo na različnih področjih

Muslimanski anketiranci so lahko pri vprašanju o glavnem razlogu za zadnji diskriminatorni incident, ki so ga zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla doživeli na katerem od petih življenjskih področij, izbirali med osmimi razlogi (slika 13). Rezultati kažejo, da sta za muslimanske anketirance na vseh področjih zlasti pomembna dva, in sicer ime ali priimek ter barva kože ali videz. Ime oziroma priimek je najpomembnejši pri iskanju stanovanj (53 %) in zaposlitve (44 %). Barvo kože oziroma telesni videz anketiranci najpogosteje omenjajo pri uporabi storitev zdravstvenega varstva (46 %) in na delovnem mestu (43 %). Na iskanje zaposlitve vpliva vseh osem razlogov. Po drugi strani vsak deveti muslimanski anketiranec (12 %), ki se je pri iskanju zaposlitve počutil diskriminiranega zaradi svojega etničnega porekla, kot razlog za diskriminacijo omenja sloves svoje soseske ali naslova prebivališča. Ta dejavnik se tako pogosto navaja le na področju iskanja zaposlitve. Na področju iskanja stanovanj je bilo državljanstvo anketirancev na tretjem mestu, kot razlog za diskriminacijo pa ga navaja vsak četrti muslimanski

anketiranec (25 %). Državljanstvo kot razlog za diskriminacijo pri iskanju zaposlitve navaja vsak peti anketiranec (21 %), kot razlog za diskriminacijo na delovnem mestu pa ga omenja 17 % muslimanskih anketirancev.

Zaradi zelo nizkih števil je primerjava na podlagi ciljnih skupin mogoča le na dveh področjih, in sicer pri iskanju zaposlitve in na delovnem mestu. Za muslimanske anketirance s poreklom iz podsaharske Afrike na Danskem, Finskem, Malti, Švedskem ter v Franciji in Italiji je barva kože oziroma videz najpomembnejši razlog za diskriminacijo pri iskanju zaposlitve ali na delovnem mestu. Muslimani iz južne Azije v Italiji in Grčiji ter muslimani iz Turčije v Avstriji in Nemčiji kot glavni razlog za diskriminacijo pri iskanju zaposlitve prav tako omenjajo barvo kože, medtem ko muslimanski priseljenci ali potomci priseljencev iz severne Afrike na Nizozemskem, v Belgiji in Franciji, ki so se počutili diskriminirane pri iskanju zaposlitve, kot glavni razlog navajajo svoje ime oziroma priimek. Po drugi strani muslimani iz severne Afrike v Italiji, ki so se počutili diskriminirane, kot glavni razlog diskriminacije pri iskanju zaposlitve in na delovnem mestu navajajo svojo državo rojstva. Muslimani iz Turčije v Nemčiji, ki so se počutili diskriminirane

Slika 13: Glavni razlogi za zadnji diskriminatorni incident na podlagi etničnega ali priseljskega porekla na različnih življenjskih področjih (možnih več odgovorov) (%)^{a, b, c}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, ki so navedli informacije o zadnjem diskriminatornem incidentu na podlagi etničnega ali priseljskega porekla na vsaj enem od področij vsakodnevnega življenja (iskanje zaposlitve: n = 1 747; na delovnem mestu: n = 1 522; zdravstvo: n = 329; stanovanja: n = 750; šolski organi: n = 245); ponderirani rezultati.

^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

^c Vprašanje: „Kaj je bil po vašem mnenju glavni razlog za diskriminacijo, ko ste se nazadnje počutili diskriminirani zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla na področju [PODROČJE]?“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

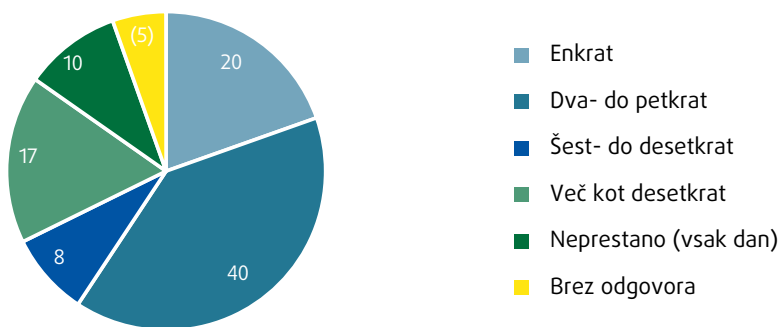
na delovnem mestu, in muslimani iz severne Afrike v Španiji, ki so doživeli diskriminacijo pri iskanju zaposlitve, kot najpomembnejši razlog za diskriminacijo navajajo svoje državljanstvo.

Pri primerjavi razlik med spoloma, da bi opredelili glavne razloge za diskriminacijo na obeh področjih zaposlovanja, in sicer pri iskanju zaposlitve in na delovnem mestu, je opazno naslednje: muslimani barvo kože (pri iskanju zaposlitve: 51 % moških in 26 % žensk; na delovnem mestu: 49 % moških in 36 % žensk), ime ali priimek (pri iskanju zaposlitve: 50 % moških in 37 % žensk; na delovnem mestu: 36 % moških in 23 % žensk) in naglas ali način, kako govorijo nacionalni jezik države (na delovnem mestu: 20 % oziroma 9 %), omenjajo pogosteje kot muslimanke, vendar so ti razlogi pomembni za moške in ženske na vseh petih področjih. Nasprotno so oblačila pomembna predvsem za muslimanke; v zvezi z zaposlovanjem na primer muslimanke ta razlog omenjajo bistveno pogosteje od muslimanov (35 % v primerjavi s 4 % pri iskanju zaposlitve in 22 % v primerjavi s 7 % na delovnem mestu). Kar zadeva storitve zdravstvenega varstva, oblačila omenjajo le muslimanke.

Pogostost izkušenj z diskriminacijo

V okviru raziskave so anketiranci navedli, kako pogosto so se v zadnjih dvanajstih mesecih počutili diskriminirane zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla na petih življenjskih področjih (pri iskanju zaposlitve, na delovnem mestu, v zdravstvu, pri dostopu do stanovanj in v stiku s šolskimi organi). V povprečju so muslimanski anketiranci navedli najmanj pet incidentov na leto, kar kaže, da se številni muslimani vedno znova srečujejo z diskriminacijo (povprečne vrednosti se razlikujejo, na primer od 2,3 incidenta priseljencev iz podsaharske Afrike v Italiji do 6,2 incidenta priseljencev iz severne Afrike in njihovih potomcev v Belgiji). Pogostost diskriminatornih incidentov na petih življenjskih področjih se razlikuje. Muslimanski anketiranci se najpogosteje srečujejo z diskriminacijo na delovnem mestu in pri iskanju zaposlitve (slika 14 in slika 15). 10 % vseh muslimanskih anketirancev navaja, da so se zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla na delovnem mestu počutili diskriminirane vsak dan, 17 % pa več kot desetkrat (slika 14). Potrebna bi bila poglobljena analiza dejavnikov, zaradi katerih anketiranec izkušnjo z diskriminacijo opredeli kot vsakodnevno, saj lahko to pomeni en incident, ki na osebo vpliva vsak dan, ali več incidentov, ki povzročajo stalen občutek vsakodnevne diskriminacije.

Slika 14: Število izkušenj z diskriminacijo na podlagi etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih dvanajstih mesecih na delovnem mestu (%)^{a, b, c}

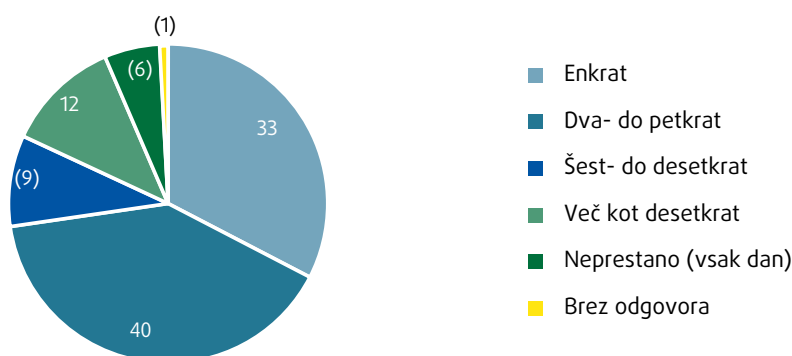
Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, ki so se v zadnjih dvanajstih mesecih na delovnem mestu počutili diskriminirane zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla (n = 739); ponderirani rezultati.

^b Vprašanje: „Kolikokrat v zadnjih dvanajstih mesecih se vam je to zgodilo na delovnem mestu?“

^c Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Slika 15: Število izkušenj z diskriminacijo na podlagi etničnega ali priseljskega porekla v zadnjih dvanajstih mesecih pri iskanju zaposlitve (%)^{a, b, c}

Opombe:

- ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, ki so se v zadnjih dvanajstih mesecih pri iskanju zaposlitve počutili diskriminirane zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla (n = 829); ponderirani rezultati.
- ^b Vprašanje: „Kolikokrat v zadnjih dvanajstih mesecih se vam je to zgodilo pri iskanju zaposlitve?“
- ^c Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

2.2.3 Prijavljanje primerov diskriminacije

Stopnja prijavljanja primerov diskriminacije je precej nizka, zlasti med muslimani

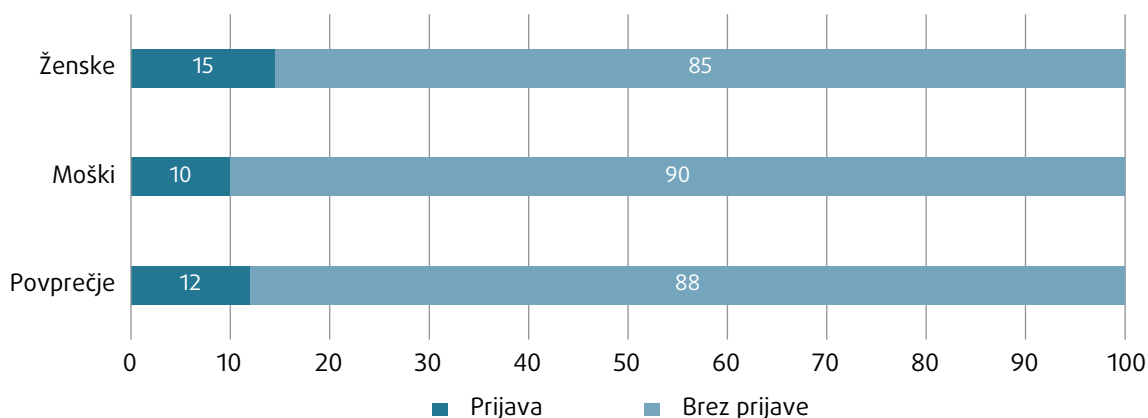
Stopnja prijavljanja diskriminatornih incidentov med muslimanskimi priseljenci in njihovimi potomci ostaja nizka. V raziskavi EU-MIDIS I je bilo ugotovljeno, da 79 % muslimanskih anketirancev ni prijavilo diskriminatornih incidentov, ki so jih doživeli. Rezultati raziskave EU-MIDIS II v povprečju kažejo, da je le 12 % muslimanskih anketirancev, ki so se v petih letih pred raziskavo počutili diskriminirane zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, prijavilo nedavni incident ali vložilo pritožbo pri katerem od organov. Stopnja prijavljanja je še nižja med moškimi, saj je v vseh državah in ciljnih skupinah nedavni diskriminatorni incident prijavilo le 10 % muslimanov. Po drugi strani je pritožbo o takem incidentu vložilo ali ga prijavilo 15 % muslimank (slika 16). Pri prijavljanju zadnjega diskriminatornega incidenta ni opaziti bistvenih razlik med muslimanskimi anketiranci prve in druge generacije.

Kar zadeva razlike med državami članicami (slika 17), raziskava kaže, da je stopnja prijavljanja nedavnega diskriminatornega incidenta najvišja med muslimanskimi priseljenci in njihovimi potomci na Finskem in Nizozemskem, kjer je prijavljen skoraj vsak tretji oziroma četrti incident (31 % oziroma 25 %). Na Švedskem in Danskem je prijavljen le vsak peti incident (19 % v vsaki državi).

Večina prijav ali pritožb o nedavnem incidentu je vložena pri delodajalcu

Med vsemi področji vsakodnevnega življenja je skoraj polovica vseh prijav ali pritožb o nedavnem incidentu povezana z incidenti, ki so se zgodili na delovnem mestu (46 %). Vsak peti prijavljen incident se je zgodil v stiku z upravnimi službami ali javnimi storitvami (20 %), 15 % prijav pa je povezanih z incidenti v stiku s šolskimi organi. Med nedavnimi diskriminatornimi incidenti na katerem koli življenjskem področju, ki so jih prijavili muslimanski anketiranci, jih je bilo zdaleč največ prijavljenih delodajalcu (39 %), nato pa policiji (17 %) in delavskim sindikatom ali odborom uslužbencev (16 %). Ti rezultati odražajo stopnje prijavljanja, saj je največ prijav vloženi o incidentih, ki se zgodijo na delovnem mestu. Prijav organom za enakost je precej manj, saj so pri njih prijavo ali pritožbo vložili le 4 % muslimanskih anketirancev, ki so prijavili incident. Na različnih življenjskih področjih, ki so predmet raziskave, se anketiranci s pritožbo obrnejo na različne organe/institucije.

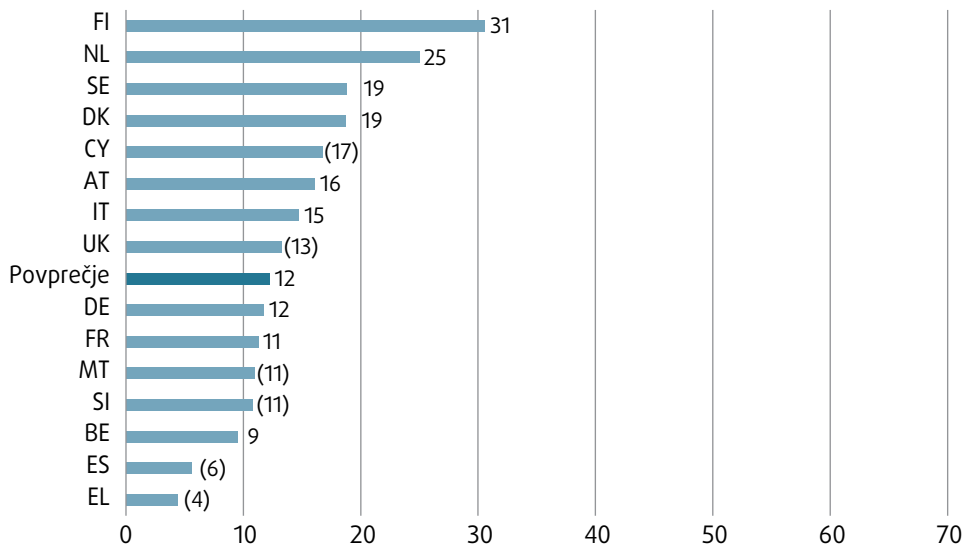
Slika 16: Muslimanski anketiranci in njihovi potomci, ki so prijavili nedavni diskriminatorni incident na podlagi svojega etničnega ali priseljskega porekla ali vložili pritožbo o njem, po spolu (%)^{a, b, c}

- Opombe:
- ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, za katere obstaja tveganje za diskriminacijo na podlagi njihovega etničnega ali priseljskega porekla na vsaj enem od področij vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave (n = 4 881, od tega n = 3 025 moških in n = 1 856 žensk); ponderirani rezultati.
 - ^b Področja vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave: iskanje zaposlitve, na delovnem mestu, v izobraževanju (lastnem ali v vlogi starša), pri dostopu do zdravstvene oskrbe, pri dostopu do stanovanj ali dostopu do javnih ali zasebnih storitev (javna uprava, restavracija ali bar, javni prevoz, trgovina).
 - ^c Vprašanje: „Ali ste nazadnje, ko ste se počutili diskriminirani zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla pri [področju], ta incident prijavili ali vložili pritožbo?“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Slika 17: Muslimanski anketiranci in njihovi potomci, ki so prijavili nedavni diskriminatorni incident na podlagi svojega etničnega ali priseljskega porekla ali vložili pritožbo o njem, po državi članici EU (%)^{a, b, c, d}

- Opombe:
- ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci, ki so doživeli diskriminacijo na podlagi svojega etničnega ali priseljskega porekla na vsaj enem od področij vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave (v zadnjih dvanajstih mesecih: n = 698); ponderirani rezultati.
 - ^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.
 - ^c Področja vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave: iskanje zaposlitve, na delovnem mestu, v izobraževanju (lastnem ali v vlogi starša), pri dostopu do zdravstvene oskrbe, pri dostopu do stanovanj ali dostopu do javnih ali zasebnih storitev (javna uprava, restavracija ali bar, javni prevoz, trgovina).
 - ^d Vprašanje: „Ali ste nazadnje, ko ste se počutili diskriminirani zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla pri [področju], ta incident prijavili ali vložili pritožbo?“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Na obeh področjih zaposlovanja (pri iskanju zaposlitve in na delovnem mestu) je največ pritožb vloženih pri delodajalcu (pri iskanju zaposlitve: 32 %, na delovnem mestu: 67 %), delavskem sindikatu ali odboru uslužbencev (na delovnem mestu: 28 %), policiji (pri iskanju zaposlitve: 17 %, na delovnem mestu: 11 %) in organizacijah skupnosti, kot so cerkvene/verske manjšinske skupine (pri iskanju zaposlitve: 15 %).

Zaradi nizkih stopenj prijavljanja ni mogoče podrobno analizirati zadovoljstva muslimanskih anketirancev z obravnavo njihovih pritožb, opozoriti pa je treba, da so v povprečju nekoliko nezadovoljni s tem, kako je njihovo pritožbo obravnaval delodajalec, delavski sindikat ali odbor uslužbencev, čeprav je stopnja prijavljanja najvišja na področju zaposlovanja. Enako velja za policijsko obravnavo pritožb o incidentih, ki so povezani z vstopom v nočni klub, bar ali restavracijo ali z javnim prevozom. Anketiranci prav tako niso zadovoljni z obravnavo svojih pritožb na občini v primeru diskriminacije v upravnih službah ali pri javnih storitvah.

Neučinkovito in nesmiselno: razlogi za neprijavljanje diskriminacije

Na vseh področjih vsakodnevnega življenja, ki so predmet raziskave, rezultati podobno kot v raziskavi EU-MIDIS I²⁸ kažejo, da je večina muslimanskih anketirancev, ki diskriminatornih incidentov niso prijavili nobeni organizaciji ali organu, tako ravnala iz prepričanja, da se ne bo nič zgodilo ali spremenilo (npr. pri dostopu do stanovanj: 41 %, v izobraževanju: 40 %, v upravnih službah ali pri javnih storitvah: 40 %), ali ker se jim zdi incident preveč nepomemben ali nevreden prijave (npr. v izobraževanju: 44 %, v javnem prevozu: 42 %, v nočnem klubu, baru ali restavraciji: 34 %). Kot tretji razlog anketiranci na vseh področjih navajajo dejstvo, da se tovrstni incidenti dogajajo neprestano (npr. v nočnem klubu/baru/restavraciji, v javnem prevozu in v trgovini ali pri vstopu vanjo: 27 %). Najpogostejša razloga za neprijavljanje sta drugačna le v primeru otrokove šole, saj anketirance na tem področju najbolj skrbijo negativne posledice (42 %), navajali pa so tudi pomanjkanje dokazov za incident (27 %). Zadnje-navedeni razlog se kot četrti pomemben razlog pojavlja na številnih področjih. Kot razlog za neprijavljanje nedavnega incidenta anketiranci navajajo tudi željo, da ne bi povzročali težav (npr. v zdravstvu: 21 %, pri dostopu do stanovanj in v upravnih službah ali pri javnih storitvah: 17 %).

28 FRA (2009), str. 8f.

2.2.4 Seznanjenost z organizacijami za podporo, organi za enakost in zakonodajo za odpravo diskriminacije

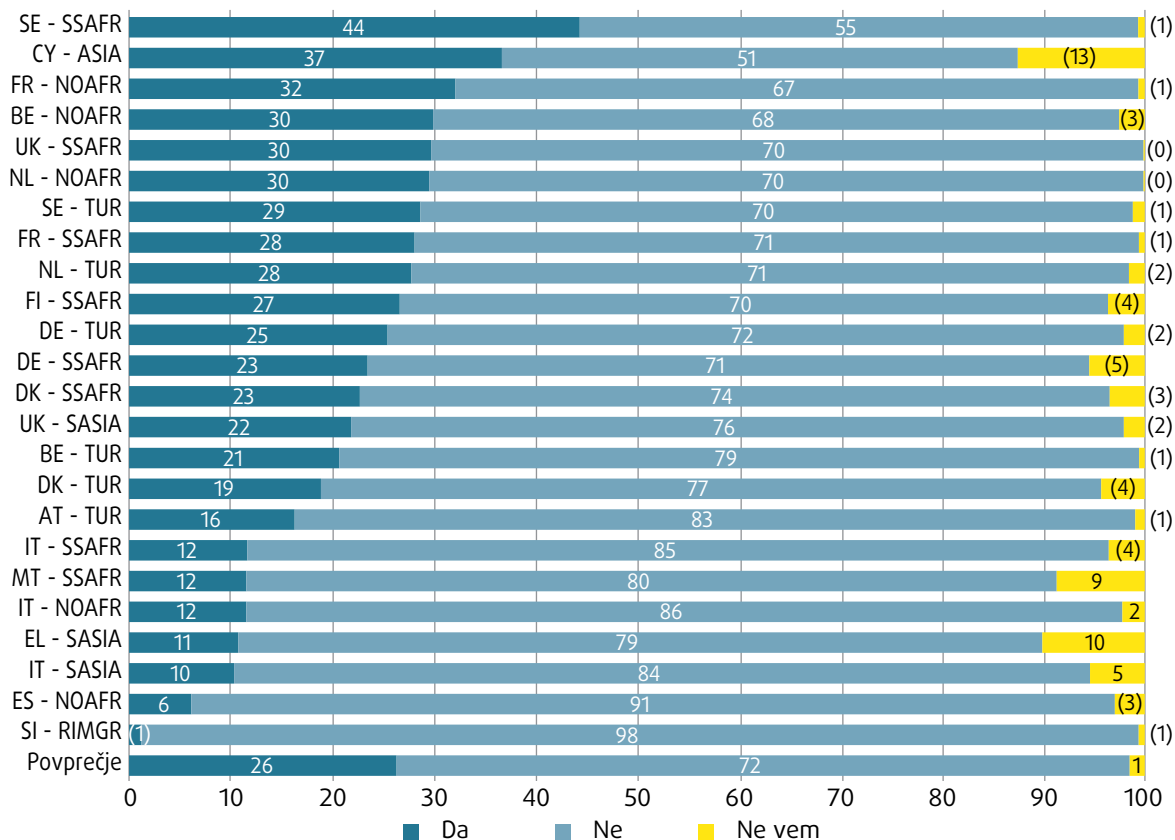
V raziskavi so stopnjo seznanjenosti z organizacijami, ki nudijo podporo in svetovanje v primeru diskriminacije, proučevali z vprašanjem, ali anketiranci prepoznajo enega ali več od največ treh (v Nemčiji pa največ štirih) predhodno izbranih organov za enakost. Poleg tega so bili anketiranci vprašani o poznavanju organizacij v svoji državi prebivališča, ki nudijo podporo ali svetovanje v primeru kakršne koli diskriminacije.

V povprečju večina muslimanskih anketirancev (72 %), vključenih v raziskavo EU-MIDIS II, v svoji državi prebivališča ne pozna nobene organizacije, ki ponuja podporo ali svetovanje žrtvam diskriminacije (slika 18)²⁹. Ta rezultat je podoben ugotovitvam raziskave EU-MIDIS I³⁰, ki so pokazale, da 80 % muslimanskih anketirancev ne pozna nobene take organizacije. To bi lahko pojasnilo tudi nizke stopnje prijavljanja. Rezultati se razlikujejo po ciljnih skupinah in državah, saj takih organizacij ne pozna od 98 % nedavnih muslimanskih priseljencev v Sloveniji do 55 % muslimanov s poreklom iz podsaharske Afrike na Švedskem. Med muslimani iz severne Afrike v Španiji in nedavnimi priseljenci v Sloveniji skoraj nihče od anketirancev ni poznal takih podpornih služb ali organizacij. Nasprotno je stopnja poznavanja tovrstnih organizacij v državi prebivališča najvišja med muslimanskimi anketiranci iz podsaharske Afrike na Švedskem (44 %) in muslimanskimi priseljenci iz Azije na Cipru (37 %). V Belgiji muslimani s poreklom iz severne Afrike v povprečju bolje poznajo podpirne organizacije kot muslimani iz Turčije (30 % oziroma 21 %).

29 Povprečna stopnja, navedena v poročilu EU-MIDIS I *Podatki v središču 2: Muslimani* iz leta 2009, je bila 80 %. Čeprav obeh številki ni mogoče neposredno in natančno primerjati (zaradi rahlo različne sestave držav in ciljnih skupin v obeh analizah), ta rezultat kaže, da se v povprečju večina muslimanskih anketirancev ne zaveda, da imajo v primeru diskriminacije v državi prebivališča na voljo podpirne organizacije. Rezultati raziskave EU-MIDIS II z romskimi anketiranci so pokazali, da jih za to ni vedelo 82 %, kar kaže, da muslimanski anketiranci take organizacije v povprečju poznajo malo bolje od romskih anketirancev. Glej FRA (2016), str. 41.

30 FRA (2009).

Slika 18: Seznanjenost muslimanskih priseljencev in njihovih potomcev z organizacijami, ki nudijo podporo ali svetovanje žrtvam diskriminacije (ne glede na podlago diskriminacije), po ciljni skupini (%)^{a, b, c, d}

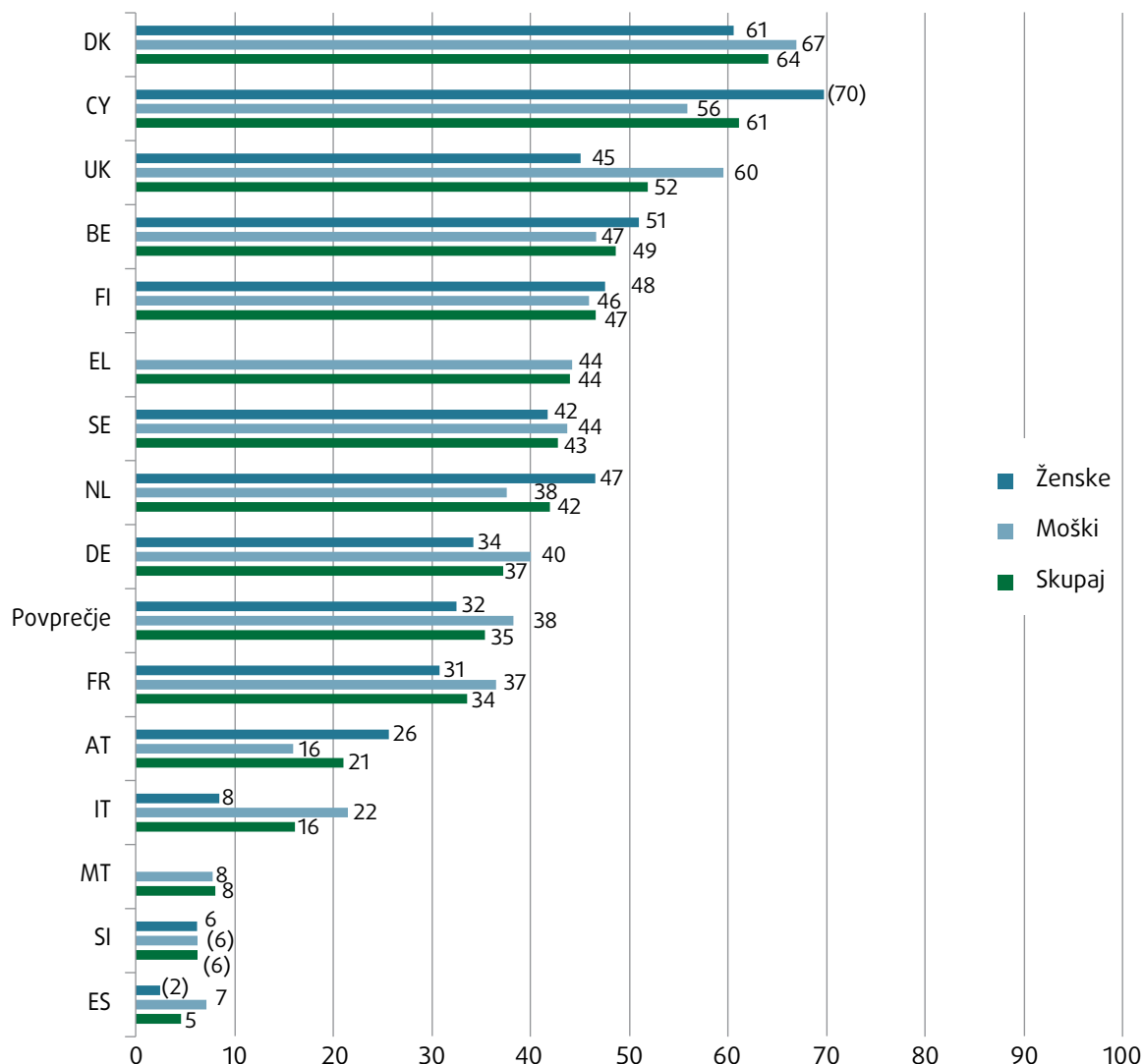
- Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati, razvrščeni po odgovoru „da“.
- ^b Vprašanje: „Ali poznate katero koli organizacijo v [DRŽAVI], ki nudi podporo in svetovanje osebam, ki so bile diskriminirane na kakršni koli podlagi?“
- ^c Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.
- ^d Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Na splošno večina (65 %) muslimanskih anketirancev ne pozna nobenega organa za enakost v svoji državi, čeprav se rezultati po državah razlikujejo (slika 19). Najbolj znani organi za enakost so na Danskem (64 %), Cipru (61 %) in v Združenem kraljestvu (52 %), kjer več kot polovica anketirancev pozna najmanj en organ za enakost. V Belgiji (49 %) in na Finskem (47 %) najmanj en tak organ pozna skoraj polovica muslimanskih anketirancev. V drugih državah organe za enakost pozna majhen delež anketirancev, na primer v Avstriji (21 %), na Malti (8 %), v Sloveniji (6 %) in Španiji (5 %).

V povprečju najmanj en organ za enakost pozna več moških (38 %) kot žensk (32 %), vendar razlike med moškimi in ženskami v posameznih državah niso enake. Razlika med stopnjama seznanjenosti med muslimani (60 %) in muslimankami (45 %) je zlasti velika v Združenem kraljestvu, nasprotno pa v Belgiji, Avstriji in na Nizozemskem najmanj en organ za enakost pozna opazno več muslimank kot muslimanov.

Slika 19: Poznavanje najmanj enega organa za enakost med muslimanskimi anketiranci (%)^{a, b, c}

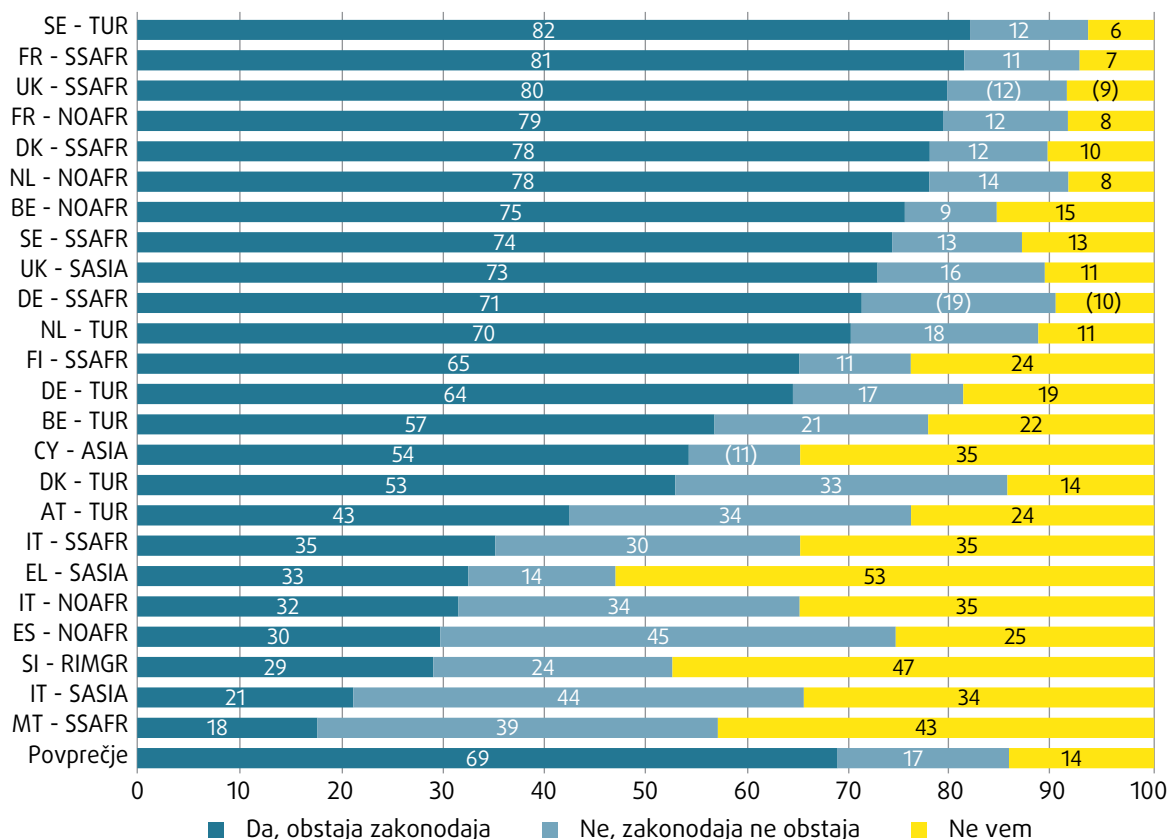
Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati, razvrščeni po „skupaj“.
^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.
^c Vprašanje: „Ali ste že slišali za [ime organa za enakost]?“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

V odgovorih na vprašanje o protidiskriminacijski zakonodaji v državi prebivališča so muslimanski anketiranci v povprečju pokazali višjo stopnjo seznanjenosti, čeprav se rezultati bistveno razlikujejo po ciljnih skupinah in državah (slika 20). V povprečju večina muslimanskih anketirancev (69 %) ve, da je diskriminacija na podlagi barve kože, etničnega porekla ali vere v državi, v kateri prebivajo, nezakonita. 17 % vseh muslimanskih anketirancev misli, da take zakonodaje ni, 14 % pa jih ne ve, ali obstaja.

Stopnja seznanjenosti s protidiskriminacijsko zakonodajo je najvišja med anketiranci iz Turčije na Švedskem (82 %), iz podsaharske Afrike v Franciji (81 %), Združenem kraljestvu (80 %) in na Danskem (78 %) ter iz severne Afrike v Franciji (79 %) in na Nizozemskem (78 %). Najnižje so stopnje seznanjenosti med muslimani iz podsaharske Afrike na Malti (18 %), muslimani iz južne Azije v Italiji (21 %) in nedavnimi muslimanskimi priseljenci v Sloveniji (29 %).

Slika 20: Seznanjenost muslimanskih priseljencev in njihovih potomcev z zakonodajo, ki prepoveduje diskriminacijo na podlagi barve kože, etničnega porekla ali vere (%)^{a, b, c, d}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati, razvrščeni po odgovoru „da“.

^b Vprašanje: „Ali po vaši vednosti v [DRŽAVI] obstaja zakonodaja, ki prepoveduje diskriminacijo, na podlagi barve kože, etničnega porekla ali vere?“

^c Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

^d Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.

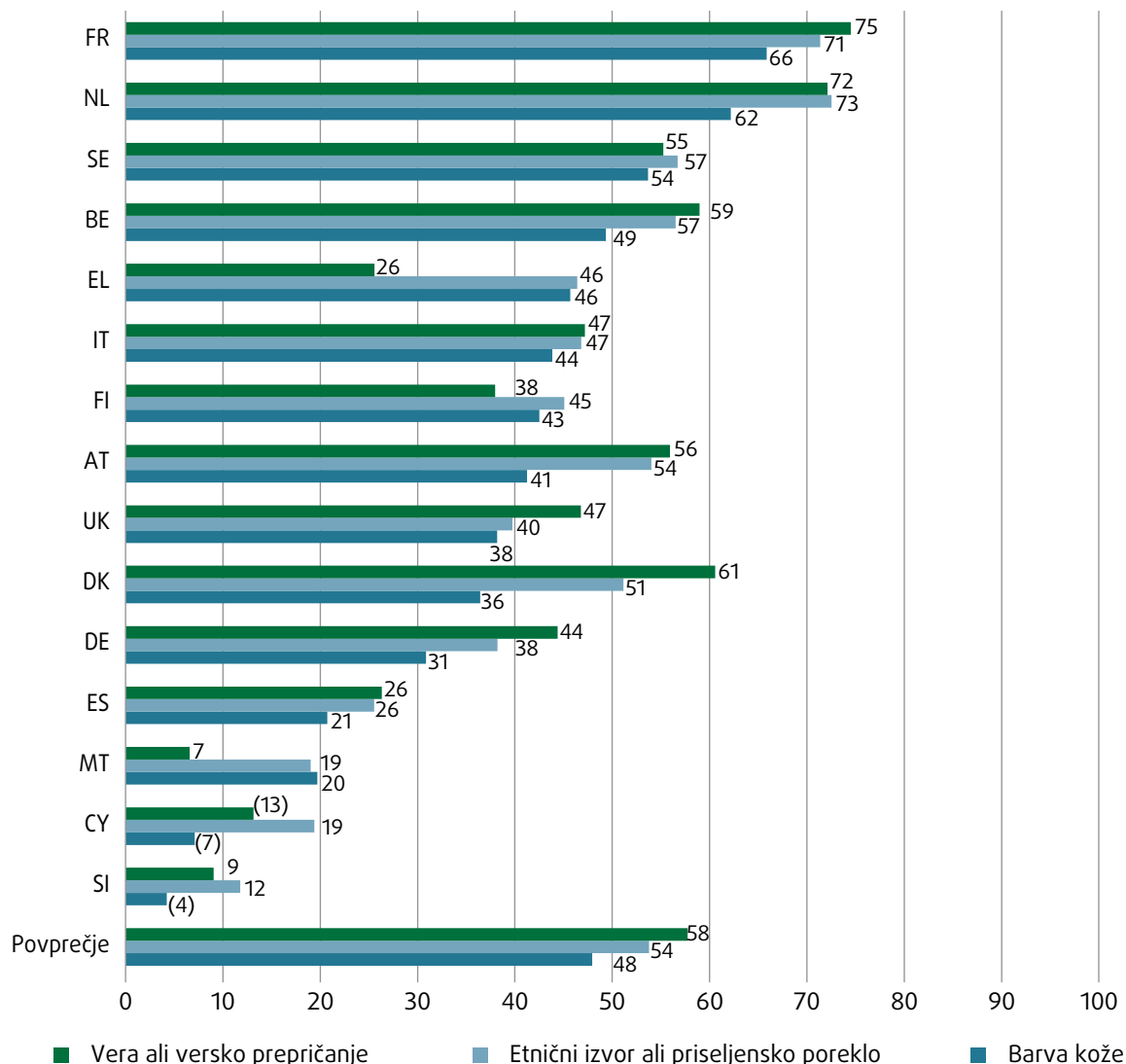
Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

2.2.5 Zaznana diskriminacija na podlagi etničnega porekla, barve kože in vere ali verskega prepričanja

V raziskavi so prosili anketirance, naj ocenijo, kako razširjena je diskriminacija na podlagi barve kože, etničnega porekla ali vere oziroma verskega prepričanja v njihovi državi prebivališča. Več kot vsak drugi muslimanski anketiranec meni, da je diskriminacija na podlagi

katerega koli od teh treh razlogov precej oziroma močno razširjena (slika 21). V povprečju za diskriminacijo na podlagi vere ali verskih prepričanj velja mnenje, da je še bolj razširjena (58 %), vendar je delež muslimanskih anketirancev, ki so v petih letih pred raziskavo doživeli diskriminacijo, bistveno nižji od deleža tistih, ki menijo, da je diskriminacija na podlagi vere, etničnega porekla ali barve kože razširjena v njihovi družbi.

Slika 21: Delež muslimanskih anketirancev, ki menijo, da je diskriminacija na podlagi vere, etničnega porekla ali barve kože v njihovi državi zelo ali precej razširjena, po državah članicah EU (%)^{a, b, c, d}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.
^b Vprašanje: „Prosimo, navedite za vsako od naslednjih vrst diskriminacije, ali je po vašem mnenju zelo redka, precej redka, precej razširjena ali zelo razširjena v [DRŽAVI].“
^c Kategoriji odgovorov „zelo razširjena“ in „precej razširjena“ sta bili pri tej analizi upoštevani skupaj.
^d Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Muslimanski anketiranci v tej raziskavi in splošno prebivalstvo opazno različno zaznavajo diskriminacijo na podlagi etničnega porekla ali vere. Rezultati raziskave Posebni Eurobarometer 437 – Diskriminacija v EU v letu 2015³¹ kažejo, da je delež splošnega prebivalstva, ki meni, da je diskriminacija na podlagi etničnega porekla v njegovi državi splošno razširjena, višji od deleža muslimanskih anketirancev, ki imajo tako mnenje v petnajstih državah članicah EU, vključenih v raziskavo

EU-MIDIS II. Podoben vzorec je opazen pri diskriminaciji na podlagi vere ali verskih prepričanj. Delež splošnega prebivalstva v državah, vključenih v raziskavo, ki meni, da je taka diskriminacija splošno razširjena, je enak ali celo višji od deleža muslimanskih anketirancev, ki so imeli tako mnenje v raziskavi EU-MIDIS II; v vseh, razen v Avstriji (muslimanski anketiranci: 56 %, splošno prebivalstvo: 51 %) in na Finskem (muslimanski anketiranci: 38 %, splošno prebivalstvo: 35 %).

31 Evropska komisija (2015b).

2.3 Kazniva dejanja iz sovraštva – nadlegovanje in nasilje

KLJUČNE UGOTOVITVE

- Približno 27 % muslimanskih anketirancev je v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživelo nadlegovanje zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, 45 % od njih pa je v tem obdobju doživelo šest ali več incidentov. 2 % anketirancev sta navedla, da sta bila v tem obdobju zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla telesno napadena.
- Nadlegovanje iz sovraštva je v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživelo več anketirancev druge (36 %) kot prve generacije (22 %).
- Na splošno je bolj verjetno, da bodo nadlegovanje zaradi predsodkov doživele muslimanke, ki v javnosti nosijo naglavno ruto (in tiste redke muslimanke, ki nosijo nikab), kot tiste, ki je ne, in sicer 31 % prvih ter 23 % drugih.
- Približno 39 % muslimank, ki v javnosti nosijo naglavno ruto ali nikab, je navedlo, da so v dvanajstih mesecih pred raziskavo zaradi tega verskega simbola doživele neprimerne poglede ali žaljive geste, 22 % jih je doživelo žaljivke ali žaljive pripombe, 2 % pa jih je bilo telesno napadenih.
- V devetih od desetih primerov (91 %) anketiranci nedavnega primera nadlegovanja zaradi predsodkov niso prijavili policiji ali drugi organizaciji; 43 % jih je pojasnilo, da so tako ravnali zato, ker se zaradi prijave ne bi nič zgodilo ali spremenilo. Tudi približno 77 % telesnih napadov zaradi predsodkov ni bilo prijavljenih policiji ali drugi organizaciji.
- Le trije od 3 763 muslimanskih anketirancev, ki so navedli, da so doživeli nadlegovanje, so cident prijavili organu za enakost, instituciji za človekove pravice ali varuhu človekovih pravic.
- Velika večina anketirancev, ki so nedavni telesni napad zaradi predsodkov prijavili policiji (81 %), je navedla, da je bila zelo ali nekoliko nezadovoljna s policijsko obravnavo zadeve, 13 % pa je bilo zadovoljnih. Raziskava agencije FRA o nasilju nad ženskami v EU je pokazala, da je 66 % žensk zadovoljnih s policijsko obravnavo najresnejših incidentov ali telesnega nasilja, ki ga je zakrivil kdo drug kot njihov sedanjí ali prejšnji partner.
- Žrtve nadlegovanja in nasilja zaradi predsodkov storilcev v večini primerov niso poznale, ti pa niso bili pripadniki etničnih manjšin. Od 3 % do 5 % anketirancev je navedlo, da bi bili lahko storilci incidentov zaradi predsodkov, ki so jih doživeli, pripadniki ekstremističnih ali rasističnih skupin.
- Delež žensk, ki so storilca zadnjega incidenta opredelile kot pripadnika druge etnične manjšine, je precej večji kot pri moških (48 % proti 26 %). Prav tako je storilca kot pripadnika druge etnične manjšine opisalo več anketirancev druge (38 %) kot prve generacije (28 %).
- Približno 2 % muslimanskih anketirancev je navedlo, da jih je zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla v petih letih pred raziskavo telesno napadla policija (1 % v dvanajstih mesecih pred raziskavo). Večina teh incidentov (70 %) ni bila prijavljena.
- Približno polovica muslimanskih anketirancev ne podpira uporabe telesnega nasilja, da bi se izognila telesni poškodbi ali preprečila telesno poškodbo nekoga drugega (53 % oziroma 49 %). Velika večina meni, da v nobenem primeru ni sprejemljivo uporabiti nasilja, če jih nekdo užali zaradi etničnega ali priseljskega porekla oziroma vere (86 % oziroma 87 %).

V direktivi o rasni enakosti³² je nadlegovanje priznано kot oblika diskriminacije in opredeljeno kot primer „nezaželenega ravnanja, povezanega z raso ali narodnostjo, katerega namen ali posledica je kratejše dostojanstva osebe in ustvarjanje zastrašujočega, sovražnega, ponižujočega, sramotilnega ali žaljivega

okolja“ (člen 2). Okvirni sklep o rasizmu in ksenofobiji³³ zagotavlja zaščito pred spodbujanjem k sovraštvu in kaznivim dejanjem iz sovraštva, usmerjenim proti skupini ljudi, opredeljeni glede na raso, barvo kože, vero, poreklo ali nacionalno ali etnično pripadnost. Zlasti člena 4 in 8 države članice EU zavezuje k sprejetju

³² Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso in narodnost, UL L 180, 19.7.2000 (direktiva o rasni enakosti).

³³ Svet Evropske unije (2008), Okvirni sklep Sveta 2008/913/PNZ z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikami in izrazom rasizma in ksenofobije s kazenskopравnimi sredstvi, UL L 328, 6.12.2008.

potrebnih ukrepov, s katerimi se zagotovi, da se kazniva dejanja z rasističnimi in ksenofobičnimi motivi preganjajo in da sodišča pri izrekanju kazni takšne motive upoštevajo kot oteževalno okoliščino. Poleg tega direktiva o pravicah žrtev določa, da se „[žrtve] kaznivega dejanja, zagrešenega zaradi predsodkov ali diskriminacije“ individualno ocenijo, da se ugotovijo morebitne posebne potrebe po zaščiti (člen 22)³⁴. V teh ocenah je treba upoštevati etnično pripadnost, raso in vero osebe.

Evropska komisija je junija 2016 vzpostavila skupino strokovnjakov na visoki ravni EU za boj proti rasizmu, ksenofobiji in drugim oblikam nestrpnosti, da bi okrepla ukrepe za učinkovitejše preprečevanje sovraštva in nestrpnosti. Agenciji FRA je bilo dodeljeno usklajevanje posebne podskupine za pomoč državam članicam pri razvoju učinkovitih metod za beleženje in zbiranje podatkov o kaznivih dejanjih iz sovraštva. Ustrezna zakonodaja, vključno z okvirnim sklepom Sveta o rasizmu in ksenofobiji³⁵, ne vsebuje določb za zbiranje in objavo takih podatkov. Uradne podatke o incidentih kaznive viktimizacije iz sovraštva do muslimanov je do danes objavilo devet držav članic EU, in sicer Avstrija, Češka republika, Danska, Finska, Francija, Hrvaška, Nizozemska, Poljska in Švedska³⁶.

V poročilu agencije FRA iz leta 2012 z naslovom *Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights*³⁷ (*Opozorjanje na kazniva dejanja iz sovraštva v Evropski uniji: priznavanje pravic žrtev*) je bilo izpostavljeno, da je treba razširiti obseg zbiranja podatkov o kaznivih dejanjih iz sovraštva, da bi opozorili nanje v EU, saj le redke njene države članice zbirajo in objavljajo podatke o različnih motivih zaradi predsodkov. V poročilu je opozorjeno tudi na sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice, v katerih je poudarjeno, da morajo države razkrinkati motivacijo za rasistična kazniva dejanja in kazniva dejanja, zagrešena zaradi verskih prepričanj žrtve.

2.3.1 Izkušnje z nadlegovanjem iz sovraštva

Rezultati raziskave, predstavljeni v tem poročilu, se navezujejo na nadlegovanje, ki so ga izbrane skupine muslimanskih anketirancev doživele zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, kar se uporablja kot splošen izraz in vključuje tri kazalnike predsodkov, o katerih so bili anketiranci vprašani posebej, in sicer barvo kože, etnični izvor ali priseljsko poreklo ter vero ali versko prepričanje. Anketiranci so bili vprašani o petih oblikah nadlegovanja: žaljivih ali grozečih pripombah v živo, grožnjah z nasiljem v živo, žaljivih gestah ali neprimernemu strmenju, žaljivih ali grozečih e-poštnih ali besedilnih sporočil (SMS) in žaljivih komentarjih na spletu.

Razširjenost in pogostost nadlegovanja iz sovraštva

Skupno je približno vsak četrti muslimanski anketiraneec (27 %) navedel, da je v dvanajstih mesecih pred raziskavo zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla najmanj enkrat doživel nadlegovanje. Deleži segajo od skoraj polovice vseh muslimanskih anketirancev iz podsaharske Afrike v Nemčiji (48 %) in na Finskem (45 %) do 13 % oziroma 14 % muslimanskih anketirancev iz podsaharske Afrike v Združenem kraljestvu in na Malti (slika 22).

Kar zadeva pogostost teh izkušenj, rezultati kažejo, da je skupno 45 % anketirancev doživel šest ali več incidentov, 36 % jih je doživel dva do pet incidentov, 19 % pa en incident. Rezultati se med različnimi državami/regijami izvora in državami prebivališča razlikujejo. Večina žrtev nadlegovanja zaradi predsodkov med muslimanskimi anketiranci iz Turčije na Nizozemskem (60 %), iz podsaharske Afrike na Švedskem (58 %) in iz severne Afrike v Belgiji (58 %) je v enem letu doživela šest ali več incidentov. Na splošno ni opaznih razlik med deleži muslimanov in muslimank, ki so v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživeli šest ali več incidentov nadlegovanja zaradi predsodkov.

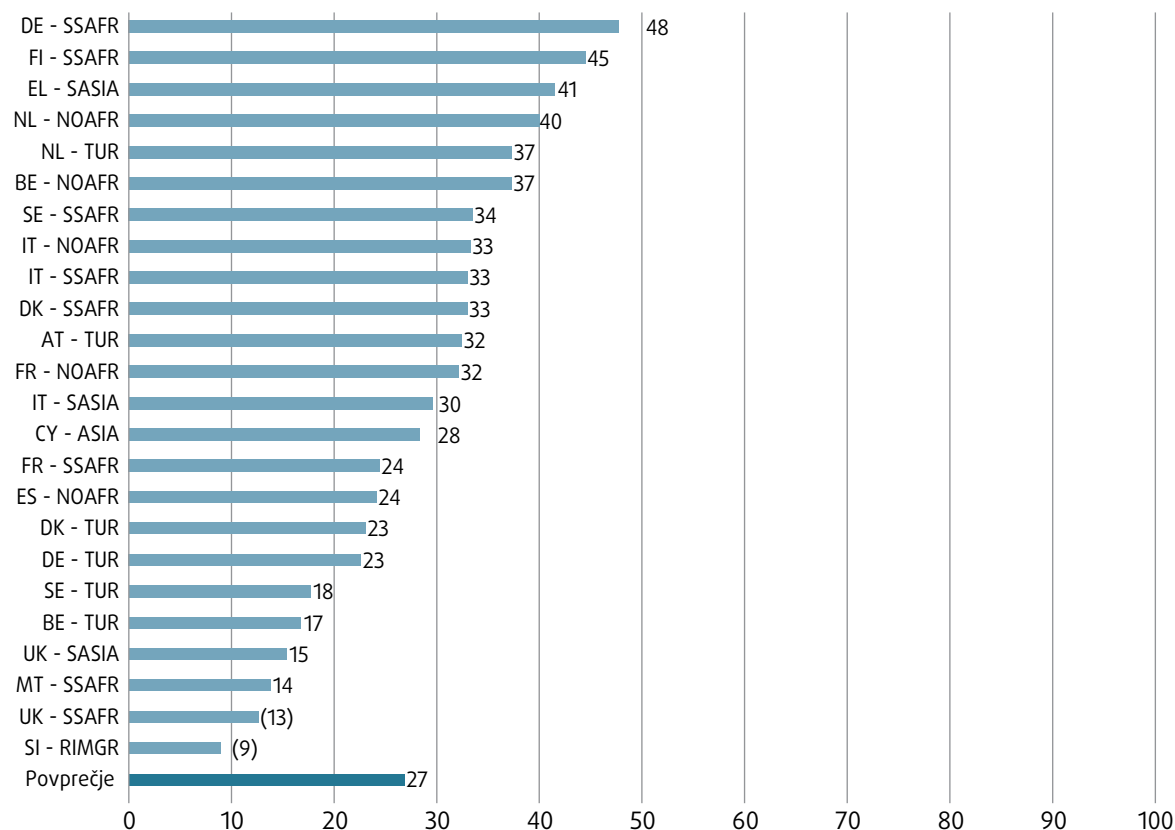
34 Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ, UL L 315, 14.11.2012 (direktiva o pravicah žrtev).

35 Svet Evropske unije (2008), *Okvirni sklep Sveta 2008/913/PNZ* z dne 28. novembra 2008 o boju proti nekaterim oblikam in izrazom razisma in ksenofobije s kazenskopравnimi sredstvi, UL L 328, 6.12.2008.

36 Glej *Poglavje 3* o rasizmu, ksenofobiji in s tem povezano nestrpnostjo v FRA (2017a).

37 FRA (2012).

Slika 22: Razširjenost nadlegovanja zaradi etničnega ali priseljskega porekla v dvanajstih mesecih pred raziskavo (%)^{a, b, c}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.

^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

^c Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Razširjenost nadlegovanja iz sovraštva v posebnih skupinah anketirancev

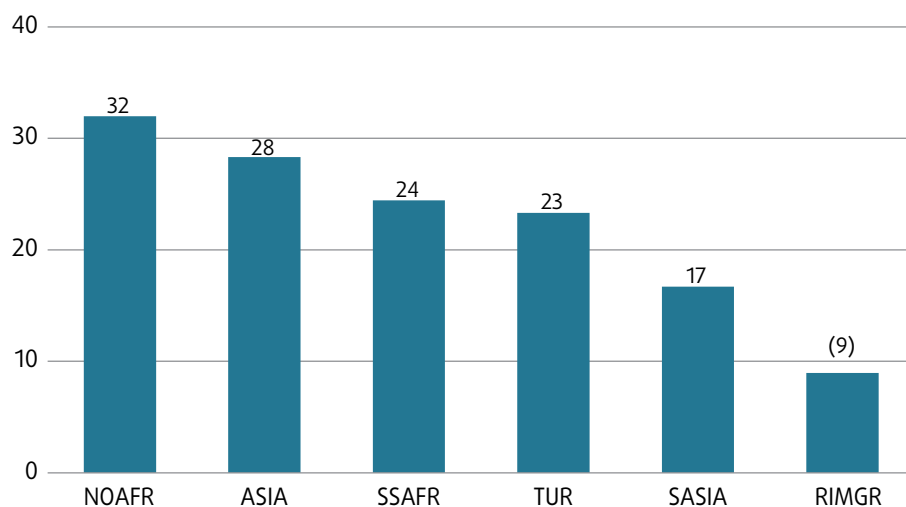
Med različnimi skupinami muslimanskih anketirancev je največji delež posameznikov, ki so navedli, da so v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživeli nadlegovanje zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, muslimanskih priseljencev in potomcev priseljencev iz severne Afrike (32 %), sledijo pa jim muslimani iz Azije (28 %) (slika 23).

Rezultati za posamezne skupine anketirancev kažejo, da so na Danskem muslimanke iz podsaharske Afrike navedle višje stopnje kot muslimani (ženske 46 %, moški 27 %), medtem ko med muslimankami in muslimani iz Turčije v tej državi ni razlik. Po drugi strani muslimani iz Turčije na Nizozemskem, iz podsaharske Afrike

na Švedskem ter iz severne Afrike in južne Azije v Italiji navajajo višje stopnje nadlegovanja zaradi predsodkov kot muslimanke. Te razlike kažejo, da je treba s podrobnejšo raziskavo proučiti različne vplive nadlegovanja na muslimane in muslimanke.

Nadlegovanje zaradi predsodkov je v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživelo več anketirancev druge (36 %) kot prve generacije (22 %). To je mogoče deloma razložiti z nižjo starostjo anketirancev druge generacije, saj so izkušnje z nadlegovanjem običajno pogostejše med mladimi, s starostjo pa se stopnje nižajo, kar lahko odseva različne razmere, s katerimi se ljudje srečujejo v različnih obdobjih življenja. Priseljenci druge generacije so morda tudi bolj sposobni prepoznati nadlegovanje, na primer zaradi boljšega znanja lokalnega jezika.

Slika 23: Razširjenost nadlegovanja zaradi etničnega ali priseljskega porekla v dvanajstih mesecih pred raziskavo po združenih skupinah muslimanov (%)^{a, b, c, d}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.

^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

^c Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.

^d Podatki za dve od skupin, predstavljenih v stolpčnem grafu, temeljijo na razgovorih le v eni državi, in sicer za nedavne priseljence (intervjuji v Sloveniji) ter Azijce in njihove potomce (intervjuji na Cipru).

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Vpliv tradicionalnih ali verskih oblačil

Anketiranci in anketiranke so bili vprašani, ali v javnosti nosijo tradicionalna ali verska oblačila (glej tudi [poglavje 2.2.1](#) o razlikah med spoloma pri razširjenosti diskriminacije). Poleg tega so bile ženske vprašane, ali nosijo naglavno ruto oziroma nikab³⁸ in ali so zato doživele katero od treh posebnih vrst nadlegovanja ali nasilja.

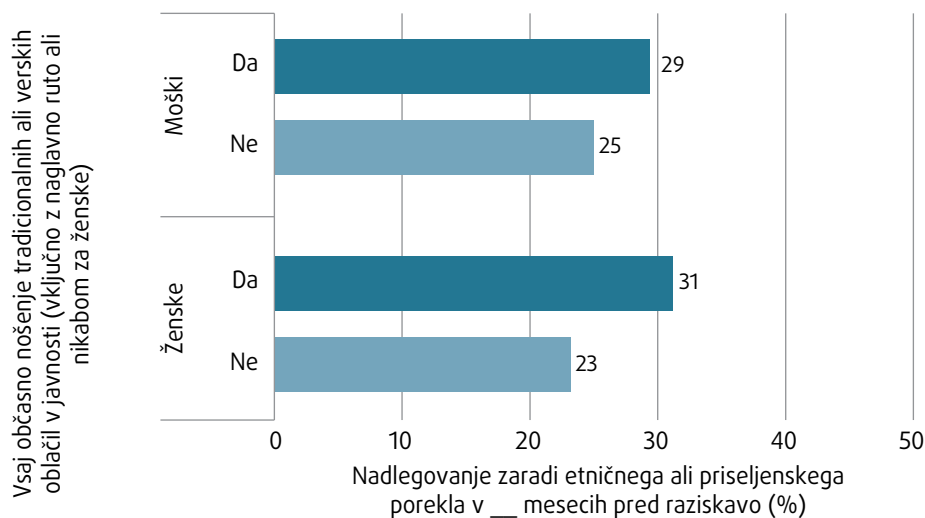
Skoraj tretjina muslimanskih anketirancev (29 % moških in 31 % žensk), ki v javnosti vsaj občasno nosijo

tradicionalna ali verska oblačila, je poročala o izkušnjah z nadlegovanjem v dvanajstih mesecih pred raziskavo zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla ([slika 24](#)).

Približno 39 % muslimanskih anketirank, ki so odgovorile, da v javnosti nosijo naglavno ruto ali nikab, je navedlo, da so bile zato deležne neprimernih pogledov ali žaljivih gest, 22 % jih je doživelo žaljivke ali žaljive pripombe, 2 % pa jih je bilo telesno napadenih.

³⁸ Nikab je tančica, ki zakriva obraz, ne pa tudi oči.

Slika 24: Anketiranci, ki v javnosti vsaj občasno nosijo tradicionalna ali verska oblačila (vključno z naglavno ruto ali nikabom za ženske) in so v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživeli nadlegovanje zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla (%)^{a, b, c, d}

- Opombe:**
- ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.
 - ^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.
 - ^c Vprašanje: „Ali v javnosti nosite tradicionalna ali verska oblačila, drugačna od oblačil, ki jih običajno nosijo v [DRŽAVI]? To vključuje na primer posebna tradicionalna ali verska oblačila, simbole, naglavno ruto ali turban.“
 - ^d Vprašanje, zastavljeno le muslimankam: „Ali v javnosti običajno nosite naglavno ruto ali nikab?“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Vrsta doživetega nadlegovanja

Najpogostejše oblike nadlegovanja zaradi etničnega ali priseljskega porekla so žaljive geste ali neprimerno strmenje, kar je v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživelo 21 % anketirancev, sledijo pa jim žaljive ali grozeče pripombe v živo (18 %). Druge oblike nadlegovanja, kot so grožnje z nasiljem in spletno nadlegovanje, so manj pogoste. Mlajši anketiranci nadlegovanje v živo, kot so žaljive ali grozeče pripombe, geste ali grožnje z nasiljem, in spletno nadlegovanje doživljajo pogosteje od starejših muslimanov.

Storilci nadlegovanja iz sovraštva

Na vprašanje o storilcu(-ih) so trije od štirih anketirancev (75 %), ki so doživeli nadlegovanje zaradi predsodkov, navedli, da storilca zadnjega incidenta niso poznali, 14 % jih je odgovorilo, da je bil storilec nekdo na delovnem mestu ali v izobraževalnem okolju, 3 % pa, da je bil storilec pripadnik desničarske ekstremistične/rasistične skupine. V raziskavi EU-MIDIS I večina anketirancev prav tako ni poznala storilcev nadlegovanja.

V okviru raziskave so bile žrtve nadlegovanja vprašane tudi, ali je imel storilec nedavnega incidenta enako etnično ali priseljsko poreklo kot one, drugačno etnično manjšinsko poreklo ali pa je bil pripadnik splošnega prebivalstva. V večini primerov (75 %) so anketiranci menili, da storilec ni bil pripadnik etnične manjšine, 21 % jih je storilca opredelilo za pripadnika druge etnične manjšine, 6 % pa za osebo iz etnične manjšine, ki ji pripadajo tudi sami. (Anketiranci so lahko izbrali več ustreznih odgovorov, zato seštevek za vse tri kategorije presega 100 %.) Te ugotovitve o poreklu storilca(-ev) so podobne kot v raziskavi EU-MIDIS I.

Rezultati se razlikujejo po državah članicah EU. Na Švedskem je na primer 53 % muslimanskih anketirancev iz podsaharske Afrike in 40 % iz Turčije, ki so doživeli nadlegovanje, navedlo, da je bil storilec nedavnega incidenta pripadnik druge etnične manjšine kot oni. Na Danskem in Finskem je 90 % muslimanskih anketirancev iz podsaharske Afrike, ki so doživeli nadlegovanje, storilca nedavnega incidenta opredelilo kot osebo, ki ne pripada etnični manjšini. Pri razlagi teh rezultatov se je treba zavedati, da se države članice EU razlikujejo po velikosti in številu skupin etničnih manjšin v državi, kar lahko odseva v izkušnjah anketirancev

z nadlegovanjem in prepoznavanju oseb iz drugih skupin etničnih manjšin kot storilcev.

Prijavljanje nadlegovanja iz sovraštva in razlogi za neprijavljanje

Na splošno devet od desetih muslimanskih anketirancev (91 %) nedavnega primera nadlegovanja ni prijavilo niti policiji niti drugi organizaciji oziroma službi. Muslimanke so incident prijavile nekoliko pogosteje (11 %) kot muslimani (6 %), medtem ko po starosti ali med anketiranci prve in druge generacije pri prijavljanju nadlegovanja ni razlik.

Države članice EU imajo poleg policije tudi organe za enakost, ki lahko obravnavajo pritožbe v zvezi z nadlegovanjem, če je bila ta zahteva direktive o rasni enakosti prenesena v nacionalno zakonodajo. Rezultati kažejo, da so se med 3 763 muslimani, ki so v raziskavi navedli podrobnosti o najnovejši izkušnji z nadlegovanjem zaradi predsodkov, le trije obrnili na organ za enakost, institucijo za človekove pravice ali drugo ustrezno institucijo za varovanje človekovih pravic, da bi prijavili incident.

Najpogosteje navedeni razlog za neprijavo nedavnega incidenta nadlegovanja zaradi predsodkov je, da se zaradi prijave ne bi nič zgodilo ali spremenilo (43 %). 41 % anketirancev, ki so doživeli nadlegovanje zaradi predsodkov, incidenta ni prijavilo, ker so menili, da je manjši, 13 % anketirancev je odgovorilo, da bi bilo s prijavo povezane preveč birokracije, 9 % jih je navedlo, da so težavo rešili sami, 8 % pa jih je menilo, da jim ne bi verjeli ali jih ne bi vzeli resno.

Od anketirancev, ki so nedavni incident nadlegovanja prijavili policiji, je bilo 62 % zelo ali nekoliko nezadovoljnih s policijsko obravnavo zadeve. Moški, ki so nadlegovanje prijavili policiji, so nezadovoljni pogosteje kot ženske (76 % proti 53 %).

2.3.2 Izkušnje s telesnim nasiljem iz sovraštva

V raziskavi EU-MIDIS II so bili anketiranci vprašani, ali so doživeli telesni napad, kot je udarjanje, porivanje, brcanje ali grabljenje. Naslednji rezultati glede telesnega nasilja so povezani z incidenti, za katere anketiranci menijo, da so se zgodili zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla, kar se uporablja kot skupni izraz, ki vključuje predsodke zaradi barve kože, etničnega izvora ali priseljskega porekla in vere ali verskega prepričanja.

Razširjenost in pogostost nasilja iz sovraštva

Na splošno sta 2 % vseh muslimanskih anketirancev doživela telesno nasilje zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla v dvanajstih mesecih, 5 % pa v petih letih pred raziskavo, pri čemer so opazne pomembne razlike glede na državo/regijo izvora in državo prebivališča. Muslimanski anketiranci iz Azije na Cipru in iz južne Azije v Italiji za obdobje dvanajstih mesecev pred raziskavo navajajo najnižje stopnje, ki so blizu nič, o najvišjih stopnjah pa poročajo muslimanski anketiranci iz podsaharske Afrike v Nemčiji (8 %), na Danskem (7 %) in Malti (7 %).

V dvanajstih mesecih pred raziskavo je bilo zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla v povprečju telesno napadenih 6 % muslimanov in 3 % muslimank. V razširjenosti nasilja zaradi predsodkov ni razlik, kar zadeva posameznike, ki v javnosti nosijo tradicionalna ali verska oblačila (vključno z ženskami, ki nosijo naglavne rute ali nikabe). Pri razlikah med starostnimi skupinami ter pripadniki prve in druge generacije je opazen podoben vzorec kot pri nadlegovanju zaradi predsodkov, saj so stopnje višje med mladimi kot starejšimi anketiranci in med drugo kot prvo generacijo.

V petih letih pred raziskavo sta v povprečju 2 % (n = 197) vseh muslimanskih anketirancev doživela telesni napad policista, ki ga pripisujeta svojemu etničnemu ali priseljskemu poreklu. Tretjina primerov se je zgodila v dvanajstih mesecih pred razgovorom (1 %). Večina teh incidentov (70 %) ni bila prijavljena nobenemu organu. Kot najpogostejše razloge za neprijavljanje diskriminatornih telesnih napadov policije so anketiranci navedli, da se ne bi nič zgodilo ali spremenilo (52 %), ker policiji ne zaupajo ali se je bojijo (37 %), ker menijo, da bodo postopki preveč birokratski in dolgotrajni (21 %), ali ker se bojijo maščevanja ali slabe obravnave (21 %).

Storilci nasilja iz sovraštva

Anketiranci so lahko v raziskavi izbrali več kategorij storilcev, na primer tedaj, kadar sta bila v nedavni incident vpletena najmanj dva storilca. Polovica žrtev nasilja zaradi predsodkov storilcev ni poznala, 16 % pa jih je navedlo, da je bil storilec nekdo na delovnem mestu ali v izobraževalnem okolju. Anketiranci so navedli tudi druge storilce, in sicer 9 % policista ali mejnega policista, 8 % znanca, prijatelja ali sorodnika, 7 % soseda, 8 % pa drugo osebo. Približno 5 % anketirancev je storilca opredelilo kot pripadnika desničarske ekstremistične/rasistične skupine.

Kar zadeva etnično poreklo storilcev, v povprečju 64 % muslimanskih anketirancev navaja, da storilec nedavnega incidenta telesnega napada ni bil pripadnik etnične manjšine (slika 25). Vsaka tretja žrtev telesnega napada (33 %) je navedla, da storilec ni bil pripadnik iste etnične manjšine kot ona, 10 % žrtev pa je navedlo, da je bil storilec pripadnik iste etnične manjšine³⁹.

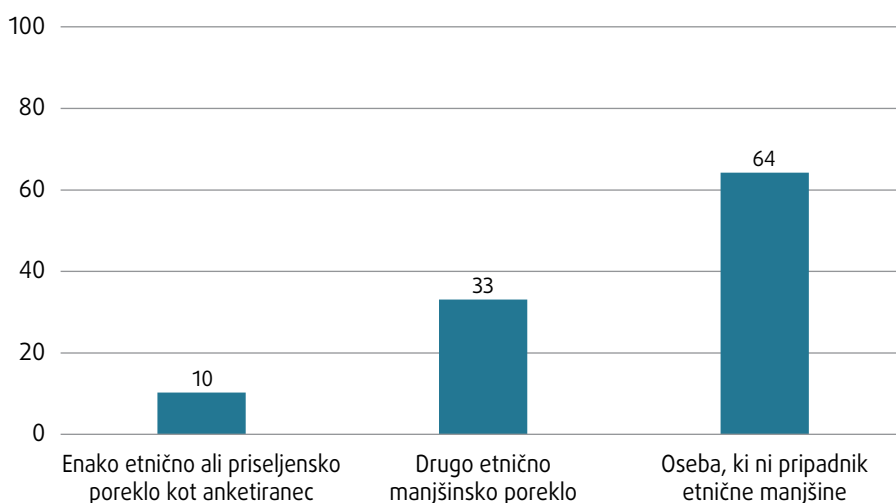
Delež muslimank, ki so storilca nedavnega incidenta opredelile kot pripadnika druge etnične manjšine, je precej večji kot pri moških (48 % proti 26 %). Podobno je z anketiranci druge generacije, saj jih je 38 % navedlo, da je bil storilec pripadnik druge etnične manjšine, medtem ko je bilo med anketiranci prve generacije takih odgovorov 28 %.

Prijavljanje nasilja iz sovraštva in razlogi za neprijavljanje

Na splošno je nedavni incident le manjšina (23 %) anketirancev prijavila kateri koli organizaciji ali službi, vključno s policijo (14 %), medtem kot 77 % incidenta ni prijavilo nikomur. Rezultati drugih raziskav agencije FRA, v katerih so bili anketiranci vprašani o prijavljanju nasilnih incidentov policiji, so pokazali podobno visoke stopnje neprijavljanja. Raziskava agencije o nasilju nad ženskami⁴⁰ na primer kaže, da se je po najresnejših incidentih telesnega nasilja, ki ga je zakrivil kdo drug kot njihov partner, na policijo obrnilo le 13 % žensk.

Izstopa podatek, da se od 534 muslimanskih priseljencev in potomcev priseljencev, ki so v raziskavi opisali nedavni incident nasilja zaradi predsodkov, ki so ga doživeli, nihče ni obrnil na nacionalni organ za enakost, institucijo za človekove pravice ali varuha človekovih pravic, da bi incident prijavil.

Slika 25: Poreklo storilcev nedavnega incidenta telesnega nasilja na podlagi etničnega ali priseljskega porekla anketirancev (%)^{a, b, c, d}

- Opombe:
- ^a Muslimanski anketiranci, ki so doživeli telesno nasilje zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla (n = 515); ponderirani rezultati.
 - ^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.
 - ^c Seštevek kategorij ni enak 100 %, ker so lahko anketiranci izbrali več ustreznih kategorij, na primer za opis incidentov z več storilci različnih etničnih porekel.
 - ^d Vprašanje: „Pomislite na osebe, ki so vam to naredile. Ali so bile enakega etničnega ali priseljskega porekla kot vi? Ali so pripadale drugi etnični manjšini kot vi? Je šlo za osebo, ki ni pripadnik etnične manjšine?“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

³⁹ Vsota je višja kot 100 %, ker so lahko anketiranci izbrali več kot eno kategorijo, kar kaže, da je bilo v nekatere incidente morda vpletenih več storilcev.

⁴⁰ FRA (2014), str. 59.

Verjetnost, da bodo incidente nasilja zaradi predsodkov prijavili policiji ali drugi organizaciji ali službi, je za muslimanke in muslimane enaka. Nasprotno je med žrtvami nasilja zaradi predsodkov 29 % muslimanskih priseljencev prve generacije navedlo, da so nedavni incident prijavili, medtem ko je stopnja prijavljanja med priseljenci druge generacije 18 %. Nadaljnja analiza, pri kateri bi upoštevali starostne skupine anketirancev, je otežena, ker je na voljo le majhno število primerov.

Med anketiranci, ki nedavnega incidenta telesnega napada niso prijavili policiji ali drugi organizaciji, jih je 43 % tako ravnalo iz prepričanja, da se zaradi prijave ne bi nič zgodilo ali spremenilo, 23 % zato, ker so primer rešili sami ali s pomočjo družine in prijateljev, 18 % pa zato, ker se jim incident ni zdel dovolj pomemben ali vreden prijave, ker se taki incidenti dogajajo ves čas.

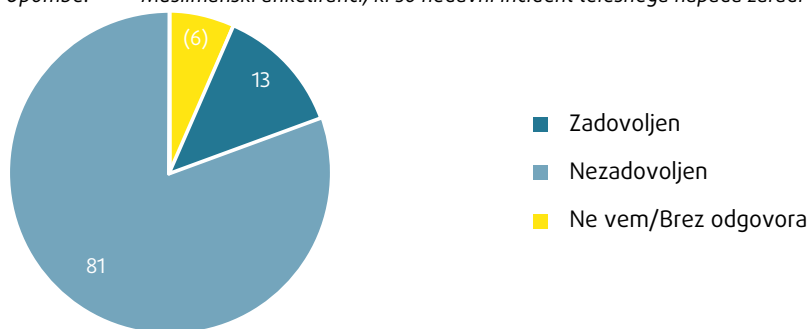
Od tistih, ki incidenta niso prijavili, jih je 11 % navedlo, da je na njihovo odločitev vplivalo pomanjkanje zaupanja v policijo. Razlogi muslimanskih anketirancev za neprijavljanje incidentov policiji so na splošno podobni tistim,

ki so jih navedli muslimanski anketiranci v raziskavi EU-MIDIS I, pa tudi drugi anketiranci v raziskavah agencije FRA, vključno z ženskami, judi ter lezbijkami, geji, biseksualnimi in transspolnimi osebami (osebami LGBT), vključenimi v razgovore o svojih izkušnjah z nasiljem. Ti rezultati kažejo, da je med anketiranci, ki nasilnih incidentov ne prijavljajo, splošno razširjeno prepričanje, da prijava na policijo ne bi nujno prinesla takojšnje koristi, in da najdejo druge, neformalne načine za reševanje težav. Rezultati tudi kažejo, da žrtve pretehtajo verjetne koristi prijave v primerjavi s časom, ki bi bil potreben zanjo, ter s tem povezanimi sitnostmi in neprijetnostmi.

Velika večina anketirancev, ki so nedavni telesni napad zaradi predsodkov prijavili policiji (81 %), je navedla, da je bila zelo ali nekoliko nezadovoljna s policijsko obravnavo zadeve, 13 % pa jih je bilo zadovoljnih (slika 26). Po drugi strani je raziskava agencije FRA o nasilju nad ženskami v EU pokazala, da je 66 % žensk zadovoljnih s policijsko obravnavo najresnejših incidentov ali telesnega nasilja, ki ga je zakrivil kdo drug kot njihov sedanjí ali prejšnji partner.

Slika 26: Zadovoljstvo s policijsko obravnavo nedavnega nasilnega incidenta zaradi etničnega ali priseljskega porekla anketirancev po prijavi incidenta policiji (%)^{a, b, c}

Opombe: ^a Muslimanski anketiranci, ki so nedavni incident telesnega napada zaradi predsodkov prijavili policiji (n = 82);

ponderirani rezultati.

^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.

^c Vprašanje: „Omenili ste, da ste se obrnili na policijo. Kako zadovoljni ste bili s policijsko obravnavo svoje prijave ali pritožbe?“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

2.3.3 Nadlegovanje družinskih članov ali prijateljev anketirancev in nasilje nad njimi – incidenti iz sovraštva

Na občutek varnosti in pripadnosti vplivajo osebne izkušnje, lahko pa tudi zgodbe o izkušnjah drugih, zlasti bližnjih družinskih članov in prijateljev. Skupno 27 % muslimanskih anketirancev ve za družinskega člana ali prijatelja, ki je bil v dvanajstih mesecih pred raziskavo deležen žalitev ali zmerjanja zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla. Deleža sta najvišja na Nizozemskem, in sicer 52 % za muslimanske anketirance iz Turčije in 50 % za tiste iz severne Afrike.

Primerjava odgovorov anketirancev, ki vedo za družinske člane ali prijatelje, ki so bili deležni žalitev ali zmerjanja, z odgovori o njihovih osebnih izkušnjah pokaže nekatere opazne razlike. Na Nizozemskem je na primer v dvanajstih mesecih pred raziskavo žaljive ali grozeče pripombe zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla doživelo 18 % muslimanskih anketirancev iz Turčije, medtem ko jih je 52 % navedlo, da vedo za družinskega člana ali prijatelja, ki je bil v tem obdobju iz enakega razloga deležen žalitev ali zmerjanja. Razlike med osebnimi izkušnjami in poznavanjem tujih izkušenj so opazne v skupinah anketirancev iz severne Afrike v Belgiji in na Nizozemskem, anketirancev iz Turčije v Belgiji, na Danskem in v Nemčiji ter anketirancev iz južne Azije v Grčiji.

2.3.4 Odnos do nasilja

V raziskavi EU-MIDIS II so anketirance vprašali o njihovem odnosu do telesnega nasilja. Med odnosom, ki podpira nasilje, in dejanskim nasilnim ravnanjem sicer ni neposredne povezave, vendar je bil eden od namenov raziskave s štirimi vprašanji prepoznati morebitne vzorce, povezane s podpiranjem telesnega nasilja v različnih okoliščinah (glej [slike 27 do 30](#)):

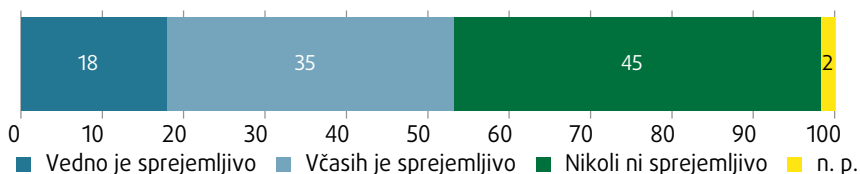
- Ali je uporaba telesnega nasilja sprejemljiva v samoobrambi pred telesno poškodbo?
- Ali je uporaba telesnega nasilja sprejemljiva za obrambo nekoga drugega pred telesno poškodbo?
- Ali je uporaba telesnega nasilja sprejemljiva v odziv na žalitve zaradi etničnega ali priseljskega porekla?
- Ali je uporaba telesnega nasilja sprejemljiva zaradi razžalitve vere?

Raziskave med splošnim prebivalstvom, ki so bile uporabljene za primerjavo nekaterih vidikov, zajetih v to raziskavo, kot so zaupanje v javne institucije ali sprejemanje drugih skupin, ne vključujejo vprašanj o odnosu do nasilja, zato so v tem poročilu rezultate muslimanskih anketirancev primerjali z rezultati anketirancev raziskave EU-MIDIS II v sodelujočih petnajstih državah članicah EU, ki se niso opredelili kot muslimani.

Glede na rezultate 45 % muslimanskih anketirancev meni, da telesno nasilje ni sprejemljivo v samoobrambi pred telesno poškodbo, medtem ko je bilo med nemuslimanskimi anketiranci takih odgovorov 41 %. Uporaba telesnega nasilja za obrambo nekoga drugega pred telesno poškodbo se zdi nesprejemljiva 49 % muslimanskim in 44 % nemuslimanskim anketirancem. Velika večina muslimanskih in nemuslimanskih anketirancev meni, da v nobenem primeru ni sprejemljivo uporabiti nasilja, če jo nekdo užali zaradi etničnega ali priseljskega porekla (86 % oziroma 89 %) ali vere (87 % oziroma 94 %). V povprečju se zdi uporaba telesnega nasilja muslimanom bolj sprejemljiva kot muslimankam, muslimanskim anketirancem druge generacije, torej mlajšim, pa bolj kot tistim iz prve, zlasti ko gre za samoobrambo.

Edina statistično pomembna razlika med muslimanskimi in nemuslimanskimi anketiranci v rezultatih raziskave EU-MIDIS II je v mnenju o sprejemljivosti telesnega nasilja zaradi razžalitve vere, saj 11 % muslimanskih anketirancev meni, da je telesno nasilje v takem primeru občasno ali vedno sprejemljivo, medtem ko je bilo med nemuslimanskimi anketiranci takih odgovorov 4 %. Podrobnejša analiza razkriva, da je v primeru muslimanskih anketirancev, ki so bili v dvanajstih mesecih pred raziskavo žrtve nasilja iz sovraštva, bistveno verjetnejše, da se jim bo zdelo telesno nasilje zaradi razžalitve vere občasno ali vedno sprejemljivo. Tako za muslimanske kot tudi nemuslimanske anketirance, ki so v dvanajstih mesecih pred raziskavo doživeli diskriminacijo ali nadlegovanje zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, je verjetnejše, da se jim bo zdelo telesno nasilje zaradi razžalitve vere občasno ali vedno sprejemljivo.

Slika 27: Sprejemljivost odzivanja z nasiljem v samoobrambi (%)^{a, b}

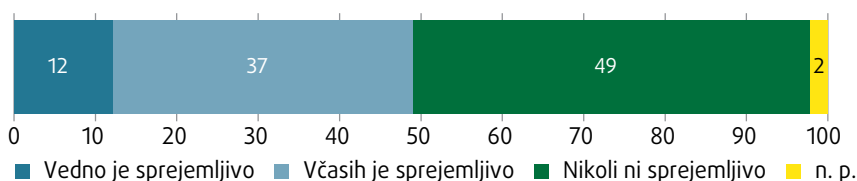

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.

^b Vprašanje: „Ali se vam zdi sprejemljivo, da človek v naslednjih položajih uporabi telesno nasilje? (1) Uporaba telesnega nasilja v samoobrambi pred telesno poškodbo, (2) uporaba telesnega nasilja za obrambo nekoga drugega pred telesno poškodbo, (3) uporaba telesnega nasilja v odziv na žalitve zaradi etničnega ali priseljskega porekla, (4) uporaba telesnega nasilja zaradi razžalitve vere.“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Slika 28: Sprejemljivost odzivanja z nasiljem za obrambo nekoga drugega (%)^{a, b}

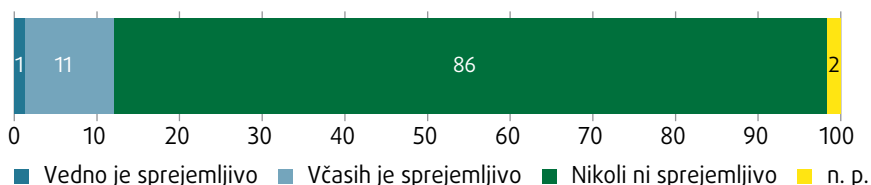

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.

^b Vprašanje: „Ali se vam zdi sprejemljivo, da človek v naslednjih položajih uporabi telesno nasilje? (1) Uporaba telesnega nasilja v samoobrambi pred telesno poškodbo, (2) uporaba telesnega nasilja za obrambo nekoga drugega pred telesno poškodbo, (3) uporaba telesnega nasilja v odziv na žalitve zaradi etničnega ali priseljskega porekla, (4) uporaba telesnega nasilja zaradi razžalitve vere.“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Slika 29: Sprejemljivost odzivanja z nasiljem na žalitve zaradi etničnega ali priseljskega porekla (%)^{a, b}

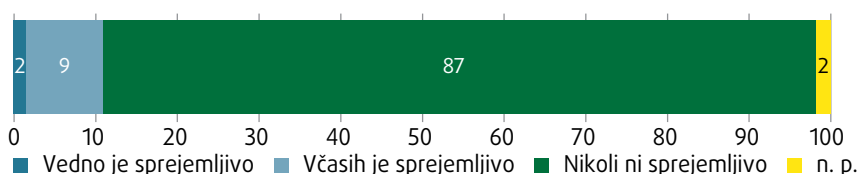

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.

^b Vprašanje: „Ali se vam zdi sprejemljivo, da človek v naslednjih položajih uporabi telesno nasilje? (1) Uporaba telesnega nasilja v samoobrambi pred telesno poškodbo, (2) uporaba telesnega nasilja za obrambo nekoga drugega pred telesno poškodbo, (3) uporaba telesnega nasilja v odziv na žalitve zaradi etničnega ali priseljskega porekla, (4) uporaba telesnega nasilja zaradi razžalitve vere.“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Slika 30: Sprejemljivost odzivanja z nasiljem na razžalitev vere (%)^{a, b}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.

^b Vprašanje: „Ali se vam zdi sprejemljivo, da človek v naslednjih položajih uporabi telesno nasilje? (1) Uporaba telesnega nasilja v samoobrambi pred telesno poškodbo, (2) uporaba telesnega nasilja za obrambo nekoga drugega pred telesno poškodbo, (3) uporaba telesnega nasilja v odziv na žalitve zaradi etničnega ali priseljskega porekla, (4) uporaba telesnega nasilja zaradi razžalitve vere.“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

2.4 Policijska preverjanja

KLJUČNE UGOTOVITVE

- Od vseh muslimanskih anketirancev jih je v dvanajstih mesecih pred raziskavo 16 % preverila policija, 7 % pa jih navaja, da je bilo to zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla.
- Med muslimanskimi anketiranci, ki jih je v dvanajstih mesecih pred raziskavo preverila policija, jih 42 % meni, da se je to zgodilo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla, čeprav se rezultati med državami članicami EU razlikujejo.
- V petih letih pred raziskavo je policija preverila 29 % vseh muslimanskih anketirancev, od katerih jih 9 % meni, da je do tega prišlo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla.
- Med tistimi, ki jih je v zadnjih petih letih preverila policija, jih 32 % meni, da se je to zgodilo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla, vendar se tudi tu rezultati med državami članicami EU močno razlikujejo.
- Muslimanski anketiranci iz severne in podsaharske Afrike pogosteje navajajo, da jih je preverila policija, kot druge skupine muslimanov, vključenih v raziskavo.
- V povprečju mladi muslimanski anketiranci pogosteje navajajo, da jih je preverila policija, kot starejši anketiranci, muslimane pa preverjajo veliko večkrat kot muslimanke.
- Muslimani in muslimanke, ki v javnosti vsaj občasno nosijo tradicionalna ali verska oblačila, pogosteje navajajo, da jih je v petih letih pred raziskavo policija preverila zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla (39 %), kot tisti, ki takih oblačil ne nosijo (29 %).

Policijske prakse po Evropski uniji se razlikujejo po pogostosti policijskih preverjanj in vedenju policije med preverjanji. Če je ravnanje policije zaznano kot nespoštljivo ali diskriminatorno, lahko to negativno vpliva na njeno legitimnost in s tem tudi učinkovitost. Posamezne prakse, kot je na primer policijsko preverjanje, je treba spremljati in ocenjevati, da bi zagotovili, da njihove prednosti odtehtajo tveganja za odnose med policijo in skupnostjo, vendar le malo držav članic EU⁴¹ take podatke sistematično zbira ali izvaja raziskave na različnih stopnjah o praksah organov kazenskega pregona, vključno s policijskimi preverjanji, in o njihovem vplivu na različne skupine. Kot je opozorila FRA leta 2010⁴², so tovrstni podatki, zbrani anonimno, ključni dokazi za prepoznavanje morebitnih diskriminatornih praks.

Policijsko in pravosodno sodelovanje med državami članicami EU je bilo nedavno okrepljeno, da bi izpolnili evropsko agendo za varnost, v kateri je priznано, da sta varnost in spoštovanje temeljnih pravic politična cilja, ki se dopolnjujeta⁴³. V tej zvezi je agencija opozorila, da lahko z vključitvijo vidikov temeljnih pravic pri pripravi varnostnih ukrepov pomagamo omejiti morebitne

neželene učinke na pravice posameznikov, s čimer se zmanjša tveganje za odtujevanje skupnosti z ukrepi, ki bi se lahko dojemali kot diskriminatorni.⁴⁴

2.4.1 Srečanja z organi kazenskega pregona

Rezultati glede policijskih preverjanj se nanašajo na stike med organi kazenskega pregona in muslimanskimi anketiranci v raziskavi EU-MIDIS II. Anketiranci so bili vprašani tudi, ali menijo, da jih je policija preverila zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla, ter o načinu, kako jih je obravnavala, vključno z morebitnimi izkušnjami s telesnim napadom policije.

Policija je v petih letih pred raziskavo v povprečju preverila približno tretjino vseh muslimanskih anketirancev (29 %), vendar so med državami članicami EU velike razlike. V povprečju približno desetina vseh muslimanskih anketirancev (9 %) meni, da jih je policija preverila zaradi etničnega ali priseljskega porekla (slika 31). Med tistimi, ki jih je preverila policija, jih 32 % meni, da se je to zgodilo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla, vendar se tudi tu rezultati med državami članicami močno razlikujejo (slika 32).

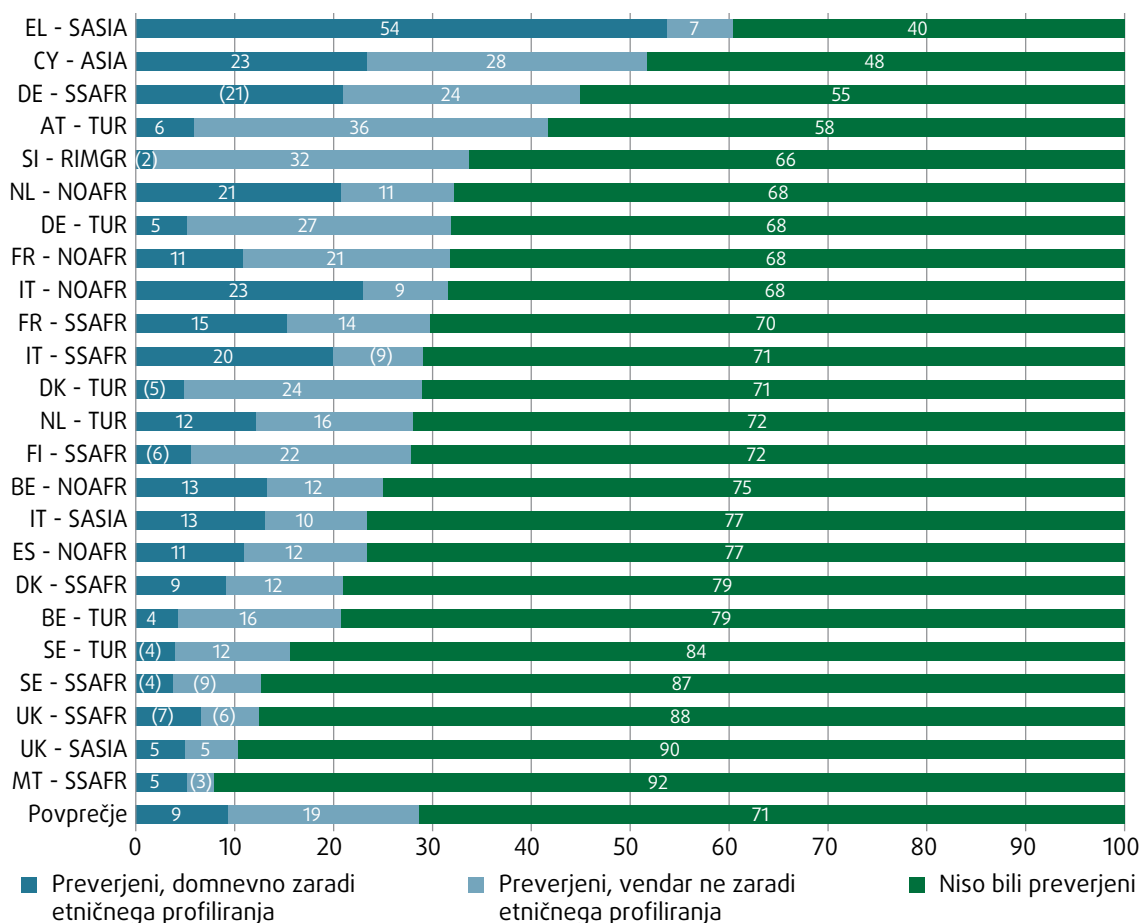
41 Izjema je Združeno kraljestvo, saj so v Angliji in Walesu policijski načelniki na podlagi členov 5, 50 in 55 zakona o policiji in kazenskih dokazih (PACE) iz leta 1984 zakonsko zavezani k zbiranju in objavljanju statističnih podatkov. Določbe zajemajo ustavljanje in preiskave oseb ali vozil, cestna preverjanja, pridržanje oseb in intimne preiskave oseb. Na Škotskem so 1. junija 2015 v okviru načrta škotske policije za izboljšanje ustavljanja in preiskav začeli uporabljati izboljšano nacionalno podatkovno zbirko.

42 FRA (2010).

43 Evropska komisija (2015a) in Evropska komisija (2016a).

44 FRA (2015).

Slika 31: Razširjenost policijskih preverjanj v zadnjih petih letih po državi članici EU in ciljni skupini (%)^{a, b, c, d, e, f}

Opmombe:

- ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.
- ^b Za skupni odstotni delež anketirancev, ki jih je v zadnjih petih letih preverila policija, se seštejeta dve števili, in sicer odstotni delež anketirancev, ki jih je v zadnjih petih letih preverila policija in so menili, da se je to zgodilo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla, in odstotni delež anketirancev, ki jih je v zadnjih petih letih preverila policija, vendar niso menili, da je do tega prišlo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla.
- ^c Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.
- ^d Vprašanje: „Ali vas je v zadnjih petih letih v [DRŽAVI] (ali odkar ste v [DRŽAVI]) kdaj preverila, preiskala ali zaslila policija?“
- ^e Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.
- ^f Zaradi zaokroževanja števil se seštevek nekaterih stolpcev ni enak 100 %.

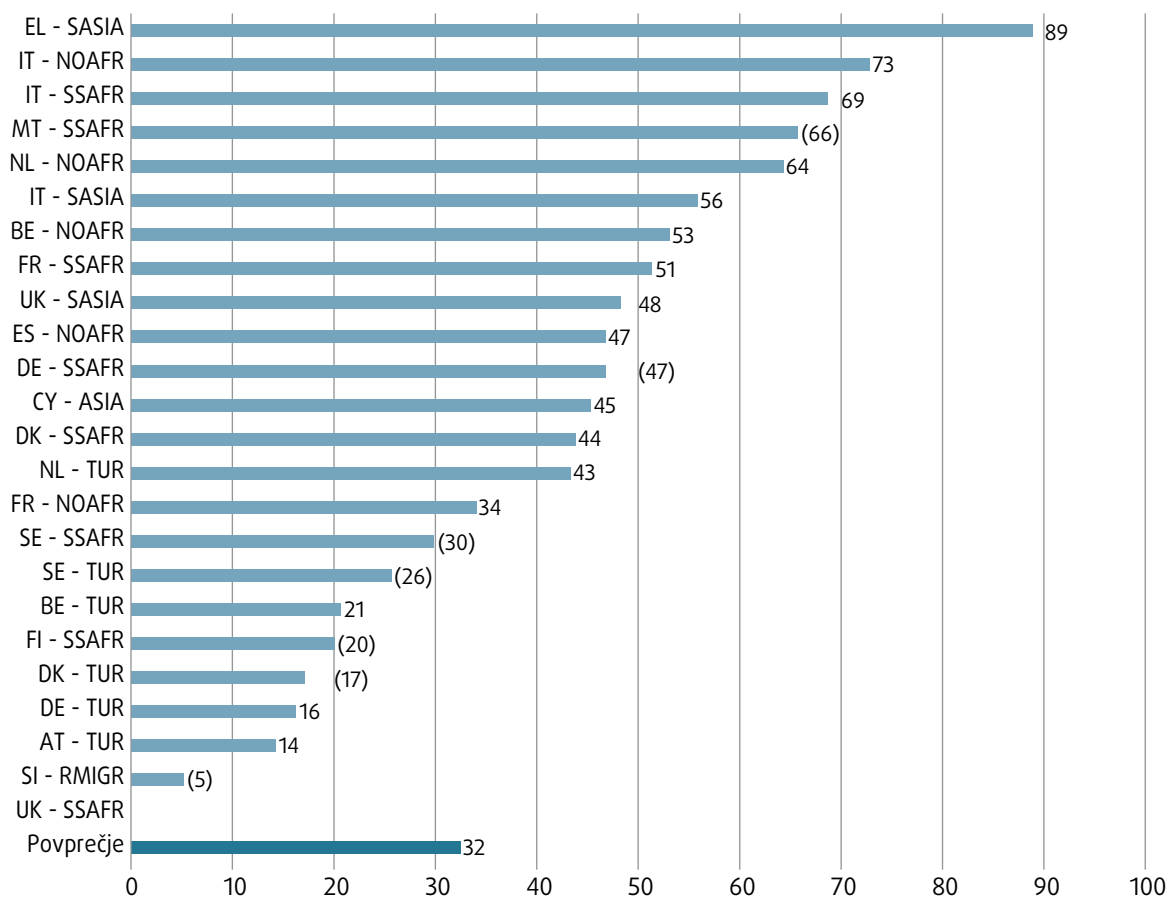
Viri: FRA, EU-MIDIS II 2016

Na vprašanje o obdobju dvanajstih mesecev pred raziskavo je 16 % vseh muslimanskih anketirancev navedlo, da jih je v tem času preverila policija. Od tega jih je 42 % menilo, da je do tega prišlo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla. Povečanje deleža posameznikov, ki menijo, da je bilo policijsko preverjanje diskriminatorno, je mogoče pripisati dejstvu, da se je novejših incidentov lažje spomniti. Po drugi strani to morda odseva spreminjajoče se prakse pri policijskih preverjanjih, ki bi bile lahko povezane z večjim poudarkom na varnosti po vsej EU.

Rezultati kažejo, da je bilo v letu pred raziskavo EU-MIDIS II preverjenih manj muslimanov (16 %) kot v letu pred raziskavo EU-MIDIS I, v kateri je 25 % vseh muslimanskih anketirancev navedlo, da jih je v zadevnem obdobju preverila policija. Od tega jih je 40 % menilo, da je do tega prišlo zaradi njihovega priseljskega ali manjšinskega statusa, kar je podoben delež kot v raziskavi EU-MIDIS II (42 %)45.

45 FRA (2009), str. 13.

Slika 32: Nedavno policijsko preverjanje, zaznano kot etnično profiliranje, med anketiranci, ki so bili preverjeni v petih letih pred raziskavo, po državi članici EU in ciljni skupini (%)^{a, b, c, d}

- Opombe: ^a Med muslimanskimi anketiranci, ki jih je v petih letih pred raziskavo preverila policija (n = 3 140); ponderirani rezultati.
- ^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.
- ^c Vprašanja: „Ali vas je v zadnjih petih letih v [DRŽAVI] (ali odkar ste v [DRŽAVI]) kdaj preverila, preiskala ali zaslišala policija?“, „Ali menite, da vas je policija NAZADNJE preverila zaradi vašega etničnega ali priseljskega porekla?“
- ^d Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.

Viri: FRA, EU-MIDIS II 2016

V povprečju (in podobno kot v rezultatih raziskave EU-MIDIS I) muslimanski anketiranci iz severne in podsaharske Afrike navajajo, da so bili preverjeni pogosteje, preverjanja pa pogosteje zaznajo kot diskriminatorna. Med muslimanskimi anketiranci, ki jih je preverila policija, jih 73 % iz severne in 69 % iz podsaharske Afrike v Italiji ter 64 % iz severne Afrike na Nizozemskem meni, da so bili preverjeni zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla. Ta delež je veliko nižji med muslimanskimi anketiranci iz Turčije (npr. 21 % v Belgiji, 16 % v Nemčiji in 14 % v Avstriji).

2.4.2 Razlike v policijskih preverjanjih po spolu in starosti

Primerjava po spolu pokaže, da policija muslimane preverja pogosteje kot muslimanke (v petih letih pred raziskavo je bilo preverjenih 45 % moških in 12 % žensk). Od tega v povprečju 37 % muslimanov in 15 % muslimank meni, da je bilo zadnje policijsko preverjanje diskriminatorno.

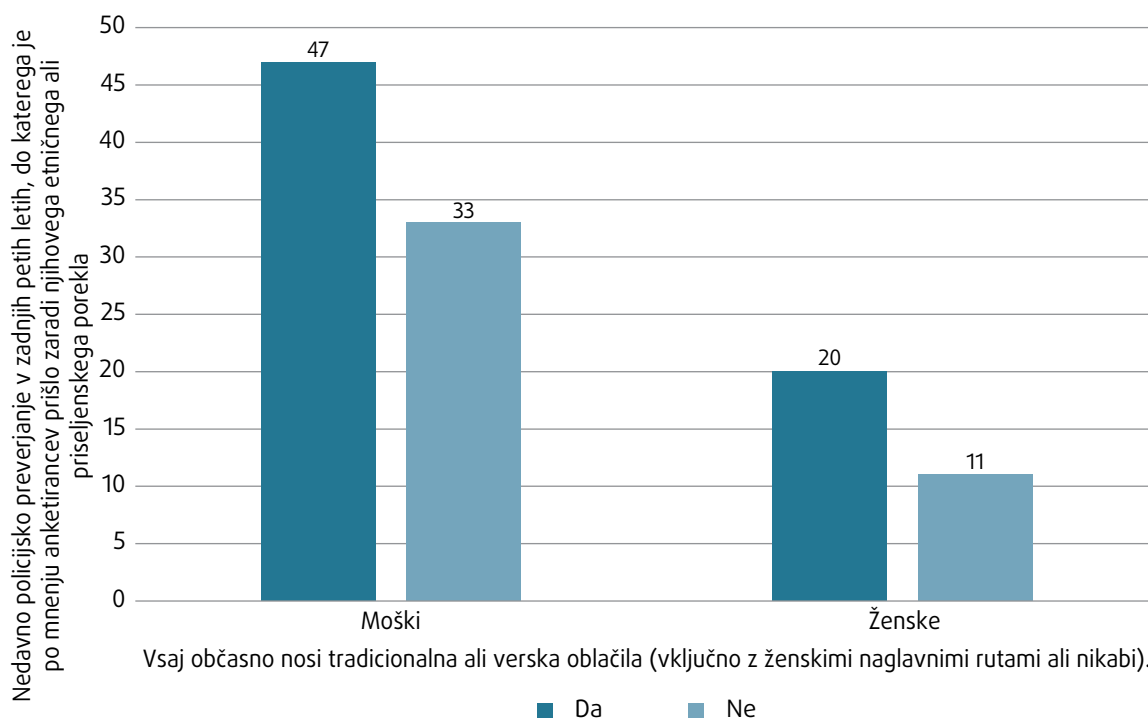
V raziskavi so bili anketiranci vprašani, ali v javnosti nosijo tradicionalna ali verska oblačila, drugačna od oblačil, ki se običajno nosijo v državi prebivališča. Muslimanke so bile vprašane tudi, ali v javnosti običajno nosijo naglavno ruto (ali nikab). Med vsemi muslimanskimi anketirankami jih 41 % v javnosti običajno nosi naglavno ruto, le 1 % pa nikab. Ker nikab nosi tako malo muslimank, podatkov ni mogoče razčleniti po ciljnih skupinah.

Kar zadeva policijska preverjanja, vsaj občasno nošenje tradicionalnih ali verskih oblačil v javnosti bolj vpliva na muslimane kot na muslimanke (slika 33). Približno

polovica muslimanov (47 %), ki nosijo taka oblačila, je menila, da je do preverjanja prišlo zaradi etničnega ali priseljskega porekla, medtem ko je bilo v tej skupini muslimank takih odgovorov 20 %.

Policija pogosteje preveri mlade anketirance. V petih letih pred raziskavo je policija preverila 36 % mladih muslimanskih anketirancev, starih 16 do 24 let, in 35 % tistih, starih 25 do 34 let. V starejših starostnih skupinah je bilo policijskih preverjanj manj. Zaznani obseg etničnega profiliranja pri nedavnem policijskem preverjanju se med starostnimi skupinami ali anketiranci prve in druge generacije ne razlikuje bistveno.

Slika 33: Nedavno policijsko preverjanje v zadnjih petih letih, do katerega je po mnenju anketirancev prišlo zaradi njihovega etničnega ali priseljskega porekla, (a) med tistimi, ki nosijo/ne nosijo tradicionalnih ali verskih oblačil, in (b) po spolu (%)^{a, b, c, d, e}

Opombe:

- ^a Med muslimanskimi anketiranci, ki jih je v zadnjih petih letih preverila policija (n = 3 140; razčlenjeno po spolu: n = 2 603 moških, n = 537 žensk); ponderirani rezultati.
- ^b Rezultati, ki temeljijo na majhnem številu odgovorov, so statistično manj zanesljivi. Rezultati, ki temeljijo na skupno 20 do 49 neponderiranih opazovanjih ali na poljih z manj kot 20 neponderiranimi opazovanji, so zato navedeni v oklepajih. Rezultati, ki temeljijo na skupno manj kot 20 neponderiranih opazovanjih, niso objavljeni.
- ^c Vprašanje: „Ali vas je v zadnjih petih letih v [DRŽAVI] (ali odkar ste v [DRŽAVI]) kdaj preverila, preiskala ali zaslišala policija?“; „Ali menite, da vas je policija NAZADNJE preverila zaradi vašega etničnega ali priseljskega porekla?“
- ^d Vprašanje: „Ali v javnosti nosite tradicionalna ali verska oblačila, drugačna od oblačil, ki jih običajno nosijo v [DRŽAVI]? To vključuje na primer posebna tradicionalna ali verska oblačila, simbole, naglavno ruto ali turban.“
- ^e Vprašanje, ki je bilo zastavljeno le muslimankam: „Ali v javnosti običajno nosite naglavno ruto ali nikab?“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

2.4.3 Okoliščine in narava nedavnega policijskega preverjanja

Razgovori v okviru raziskave so bili opravljeni v obdobju, v katerem sta se zgodila velika teroristična napada v Belgiji in Franciji⁴⁶, zaradi katerih je prišlo do poostrelega policijskega nadzora in ugotavljanja identitete. Podobno so migracijski tokovi skozi Grčijo in Italijo povzročili poostrene policijske in mejne kontrole.

V petih letih pred raziskavo je večino (63 %) muslimanskih anketirancev prve in druge generacije policija ustavila v zasebnem avtomobilu; tovrstni incidenti so bili morda povezani s policijskim preverjanjem prometa, saj je moralo 56 % anketirancev pokazati voziško dovoljenje ali dokumente za vozilo. Po drugi strani je policija skoraj vsakega petega anketiranca (22 %) ustavila med hojo po ulici, 5 % pa jih je navedlo, da so jih preverjali na javnih prevoznih sredstvih⁴⁷.

Rezultati kažejo, da pripadnike nekaterih skupin na cesti preverjajo pogosteje kot druge. Polovica muslimanskih anketirancev prve in tudi druge generacije iz podsaharske Afrike v Italiji (53 %) ter skoraj polovica tistih iz severne Afrike na Nizozemskem, v Belgiji, Italiji in Španiji je navedlo, da jih je policija nazadnje preverila na cesti (40–42 %). Med muslimanskimi anketiranci iz južne Azije v Grčiji je ta delež 80 %, kar bi bilo lahko povezano s poostrenim nadzorom nad priseljevanjem.

Rezultati kažejo, da je morala večina muslimanskih anketirancev med policijskim preverjanjem pokazati osebne dokumente (67 %) oziroma voziško dovoljenje ali dokumente za vozilo (56 %) ali odgovarjati na vprašanja (49 %). Četrtnina preverjenih anketirancev (24 %) je navedla, da jih je policija preiskala ali da je preiskala njihovo vozilo. Med nedavnim policijskim preverjanjem je bila 14 % vseh preverjenih muslimanskih anketirancev naložena denarna kazen, 12 % jih je od policije dobilo nasvet ali opozorilo, 5 % pa jih je navedlo, da so jih aretirali ali odpeljali na policijsko postajo.

Kar zadeva ugotavljanje identitete, so morali med zadnjim policijskim preverjanjem skoraj vsi muslimanski priseljenci iz južne Azije v Grčiji (96 %) ter priseljenci iz severne in podsaharske Afrike in njihovi potomci v Italiji (94 % oziroma 98 %) pokazati osebno izkaznico, potni list ali dovoljenje za prebivanje, kar je mogoče pojasniti z migracijskimi tokovi v obeh državah v tem obdobju. Več kot osem od desetih muslimanskih

priseljencev in potomcev priseljencev iz severne Afrike in Turčije, ki živijo v Belgiji (83 % oziroma 86 %), je moralo med zadnjim policijskim preverjanjem pokazati osebne dokumente. Tudi pri tem rezultatu je treba upoštevati poostren policijski nadzor po terorističnih napadih v Bruslju.

Analiza podatkov o nedavnih policijskih preverjanjih kaže, da je stopnja uspešnosti, tj. delež policijskih preverjanj, ki so se končala s sankcijami kazenskega pregona, kot so denarna kazen, prijetje ali kazen za prometni prekršek, najvišja med muslimanskimi anketiranci turškega porekla v Avstriji, saj jih je polovica (50 %) navedla, da so dobili denarno kazen, večina pa je morala pokazati voziško dovoljenje ali dokumente za vozilo (84 %) oziroma osebne dokumente (54 %). Čeprav se je nedavno policijsko preverjanje številnih muslimanskih anketirancev iz Turčije v Avstriji končalo s sankcijami, jih je le 14 % menilo, da je bilo preverjanje diskriminatorno.

2.4.4 Ravnanje policije

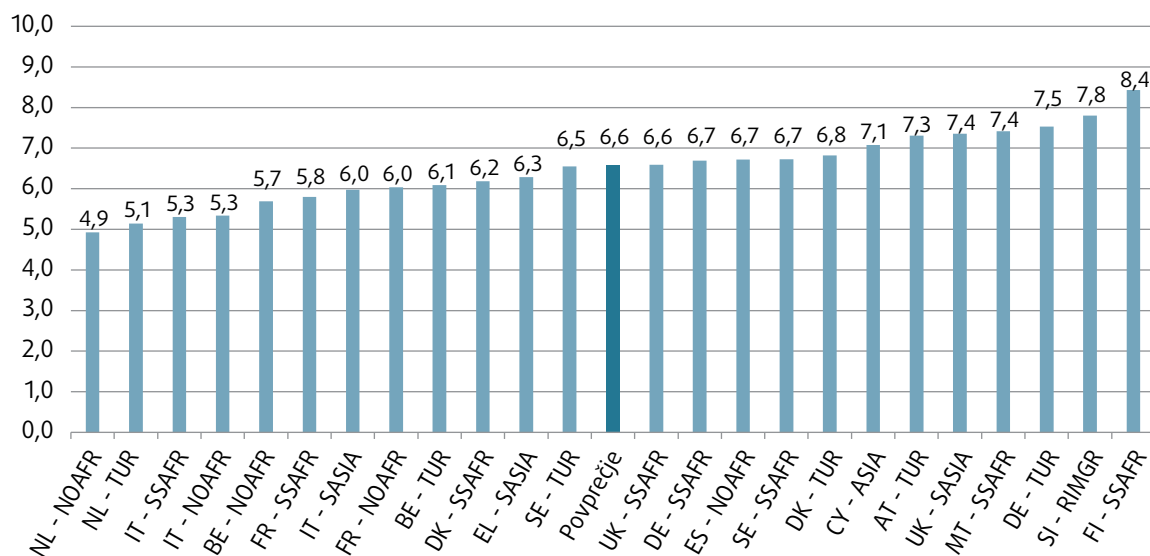
Večina (60 %) muslimanskih anketirancev, ki jih je v petih letih pred raziskavo preverila policija, je navedla, da so jo obravnavali spoštljivo (26 % „zelo spoštljivo“ in 34 % „precej spoštljivo“). Vsak četrti anketiranec (24 %) je ravnanje policije opisal kot „niti spoštljivo niti nespoštljivo“, 16 % pa jih je navedlo, da jih je policija obravnavala nespoštljivo (7 % „precej nespoštljivo“ in 9 % „zelo nespoštljivo“).

Kot kažejo rezultati v [poglavju 2.1.3](#), muslimanski anketiranci v povprečju policiji in pravnemu sistemu države zaupajo bolj kot drugim institucijam, o katerih so bili vprašani v okviru raziskave. [Slika 34](#) kaže, da se stopnje zaupanja v policijo razlikujejo med različnimi muslimanskimi ciljnim skupinami in državami članicami EU. Najnižje stopnje zaupanja v policijo so na primer opazne med muslimanskimi anketiranci na Nizozemskem in v Italiji. V obeh državah nižje stopnje zaupanja v policijo navajajo muslimanski anketiranci severnoafriškega porekla (povprečni vrednosti 4,9 in 5,3), pa tudi muslimani turškega porekla na Nizozemskem (povprečna vrednost 5,1) in muslimanski anketiranci iz podsaharske Afrike v Italiji (povprečna vrednost 5,3). Nižje stopnje zaupanja v policijo od povprečja v izbranih državah članicah EU navajajo tudi muslimanski anketiranci v Franciji in Belgiji, medtem ko muslimanski anketiranci s poreklom iz podsaharske Afrike na Finskem in nedavni muslimanski priseljenci v Sloveniji izkazujejo najvišje stopnje zaupanja v policijo (povprečni vrednosti 8,4 in 7,8).

46 V Bruslju je v treh samomorilskih bombnih napadih na letališču in postaji podzemne železnice 22. marca 2016 umrlo 32 ljudi, več kot tristo pa je bilo poškodovanih. V Nici je 14. julija 2016 tovornjak zapeljal v množico, pri čemer je umrlo 86 ljudi, poškodovanih pa je bilo 434.

47 Nadaljnje razčlenitve podatkov o policijskih preverjanjih na javnih prevoznih sredstvih po ciljnih skupinah niso mogoče, ker je na vsako polje manj kot 20 neponderiranih opazovanj.

Slika 34: Zaupanje v policijo po državi članici EU in ciljni skupini (povprečje na lestvici od 0 do 10, kjer 0 pomeni, da zaupanja ni, 10 pa pomeni popolno zaupanje)^{a, b, c}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 527); ponderirani rezultati.

^b Nekateri stolpci imajo enako vrednost, vendar so zaradi zaokroževanja številki videti rahlo različno.

^c Kratice za ciljne skupine označujejo priseljence iz [države/regije] in njihove potomce: TUR = Turčija, SSAFR = podsaharska Afrika, NOAFR = severna Afrika, SASIA = južna Azija, ASIA = Azija, RIMGR = nedavni priseljenci iz tretjih držav.

Viri: FRA, EU-MIDIS II 2016

2.5 Vpliv diskriminacije in viktimizacije na občutek pripadnosti in zaupanje v javne institucije

KLJUČNE UGOTOVITVE

- Anketiranci, ki so se počutili diskriminirane in/ali so doživeli nadlegovanje ali nasilje zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla, izkazujejo nižje stopnje zaupanja v pravni sistem in policijo, pa tudi nižjo stopnjo navezanosti na državo prebivališča.
- Anketiranci druge generacije izkazujejo nižje stopnje zaupanja v policijo in pravni sistem kot anketiranci prve generacije.

Kot že navedeno, so občutki pripadnosti in navezanosti povezani s širšim okvirom, zato jih ni mogoče šteti za statične ali stabilne, ampak imajo več razsežnosti in se s časom spreminjajo. Občutki izključenosti ali odtujenosti lahko temeljijo na subjektivnih dojemanih procesa migracije, razvijejo pa se tudi v odziv na izkušnje z izključenostjo.

Anketiranci, ki navajajo, da so bili zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla žrtve diskriminacije, nadlegovanja ali nasilja, izkazujejo bistveno

nižje stopnje navezanosti na državo, vključeno v raziskavo, od tistih, ki takega ravnanja niso bili deležni. Med tistimi, ki so v petih letih pred raziskavo doživeli diskriminacijo, nadlegovanje ali nasilje, jih 71 % čuti (močno) navezanost na državo, vključeno v raziskavo, medtem ko je med anketiranci brez takih izkušenj ta delež 81 odstoten⁴⁸. Med osebami, ki so diskriminacijo,

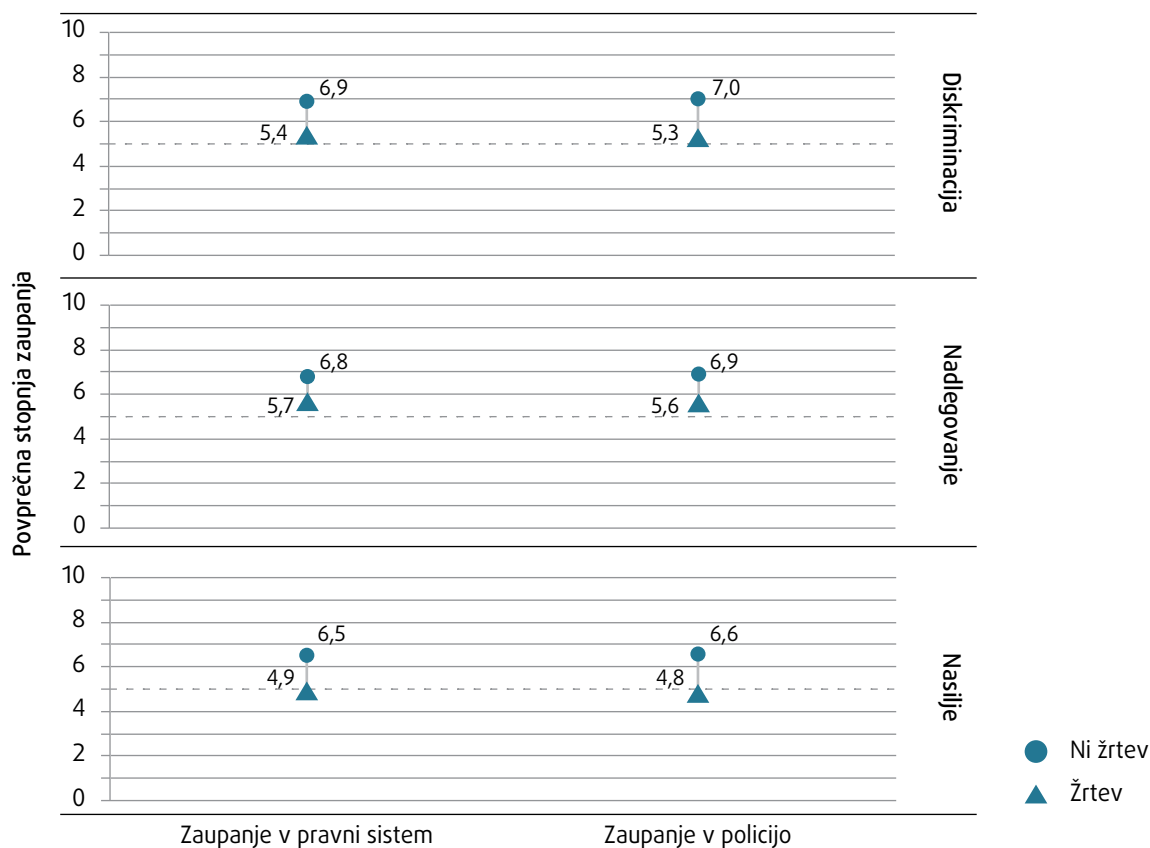
⁴⁸ Delež sestavljajo anketiranci, ki so na petstopenjski lestvici izbrali vrednost 4 ali 5, kjer 1 pomeni, da ni nikakršne navezanosti, 5 pa zelo močno navezanost.

nadlegovanje ali nasilje zaradi svojega etničnega ali priseljskega porekla doživele v dvanajstih mesecih pred raziskavo, je delež tistih, ki so (močno) navezane na državo prebivališča, več kot deset odstotnih točk manjši od deleža med anketiranci brez izkušenj z viktimizacijo (68 % proti 81 %).

Negativna povezava med izkušnjami z diskriminacijo, nadlegovanjem in nasiljem na podlagi etničnega ali priseljskega porekla ter stopnjo navezanosti anketirancev na državo prebivališča ne izgine niti ob upoštevanju morebitnih povezanih lastnosti anketirancev. Tudi če se v statistične izračune vključijo podatki o spolu, starosti, državi prebivališča, ciljni skupini in državljanstvu, se negativni učinek izkušenj z viktimizacijo ohrani, kar poudarja trdnost ugotovitev⁴⁹.

Izkušnje z diskriminacijo, nadlegovanjem in viktimizacijo prav tako močno vplivajo na stopnjo zaupanja v pravni sistem in policijo države. Kot navedeno, so se stopnje zaupanja anketirancev merile na lestvici od 0 do 10, kjer 10 pomeni popolno zaupanje. Posamezniki, ki so doživeli kakršno koli obliko diskriminacije, nadlegovanja ali nasilja, dosledno izkazujejo nižje stopnje zaupanja v pravni sistem in policijo. Slika 35 kaže povprečne stopnje zaupanja v policijo in pravni sistem med anketiranci z izkušnjami z viktimizacijo, razčlenjenimi po vrsti viktimizacije, ki so jo žrtve doživele v dvanajstih mesecih pred raziskavo. Pri preizkusu z multivariatno regresijsko analizo se pokaže, da se vpliv izkušenj z viktimizacijo na stopnjo zaupanja ohrani tudi pri upoštevanju podatkov o drugih lastnostih, vključno s starostjo, državljanstvom, državo prebivališča, spolom, generacijo in ciljnim skupinami. Izmed teh lastnosti je v povprečju tudi pripadnost drugi generaciji priseljencev povezana z nižjimi stopnjami zaupanja.

Slika 35: Zaupanje v pravni sistem in policijo po izkušnjah z viktimizacijo v zadnjih dvanajstih mesecih (povprečna vrednost na lestvici od 0 do 10, trikotniki označujejo katero koli vrsto izkušenj z viktimizacijo, pike pa odsotnost takih izkušenj)^{a, b}

Opombe: ^a Med vsemi muslimanskimi anketiranci (n = 10 498 za diskriminacijo, n = 10 527 za nadlegovanje in nasilje).

^b Vprašanje: „Na lestvici od 0 do 10 izberite, koliko osebno zaupate vsaki od naštetih institucij [DRŽAVE]. o pomeni, da instituciji sploh ne zaupate, 10 pa pomeni popolno zaupanje.“

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

49 Ta rezultat je bil preizkušen z multivariatno regresijsko analizo stopnje navezanosti.

Priloga: Metodologija raziskave EU-MIDIS II

Ugotovitve, ki so predstavljene v tem poročilu, temeljijo na razgovorih, opravljenih v petnajstih državah članicah EU s priseljenci in potomci priseljencev, ki so na vprašanje o veri odgovorili, da so muslimani. Podvzorec muslimanov je del raziskave agencije FRA EU-MIDIS II, ki je zbirala podatke o izkušnjah in mnenjih priseljencev ter pripadnikov etničnih manjšin v vseh 28 državah članicah EU v zvezi z diskriminacijo, viktimizacijo, družbeno vključenostjo in vključevanjem.

Ciljne skupine priseljencev in potomcev priseljencev (pogosto imenovani priseljenci prve in druge generacije) so bile opredeljene tako, da so bili anketiranci vprašani o državi rojstva in državi, v kateri so se rodili njihovi starši. Za različne skupine, vključene v raziskavo v vsaki državi, so bile uporabljene jasno opredeljene države in regije izvora. V posamezno ciljno skupino priseljencev in potomcev priseljencev so bili vključeni anketiranci, ki so se rodili v eni od izbranih držav izvora (prva generacija) ali je bil iz ene od teh držav najmanj eden od njihovih staršev (druga generacija).

Skupine v vsaki državi, ki so bile vključene v raziskavo, so bile izbrane na podlagi več meril, vključno z velikostjo ciljne populacije, možnostjo izvedbe raziskave med ustrezno ciljno populacijo, verjetnostjo, da pripadniki skupine doživijo diskriminacijo in viktimizacijo iz rasnih, etničnih ali verskih razlogov, verjetnostjo socialne izključenosti in primerljivostjo s prejšnjimi raziskavami agencije FRA.

Za namene raziskave priseljenci in potomci priseljencev zajemajo naslednje osebe:

- „**priseljenci**“ vključujejo osebe, ki se **niso** rodile v državi članici EU ali državi EGP/EFTA (Lihtenštajn, Islandija, Norveška in Švica), imajo običajno prebivališče na ozemlju države članice EU, v kateri je bila izvedena raziskava, in so v državi, vključeni v raziskavo, živeli že najmanj dvanajst mesecev pred raziskavo,
- „**potomci priseljencev**“ so osebe, ki so se rodile v eni od sedanjih 28 držav članic EU ali državi EGP/EFTA, imajo običajno prebivališče na ozemlju države članice EU, v kateri je bila izvedena raziskava, in imajo najmanj enega starša, ki se **ni** rodil v državi članici EU ali državi EGP/EFTA (Lihtenštajn, Islandija, Norveška in Švica).
- V nekaterih državah članicah so bili v okviru raziskave EU-MIDIS II opravljeni razgovori z „**nedavnimi priseljenci**“, tj. osebami, ki so se v državo članico EU priselile v desetih letih pred raziskavo (**po** letu 2004), imajo običajno prebivališče na ozemlju

države članice EU, v kateri je bila izvedena raziskava, in so v državi, vključeni v raziskavo, živeli že najmanj dvanajst mesecev pred raziskavo. Država rojstva nedavnih priseljencev je lahko katera koli država razen držav EU28 in EGP/EFTA.

V raziskavi EU-MIDIS II so bile v pojem „priseljenci in potomci priseljencev“ zajete naslednje skupine:

- priseljenci iz Turčije in njihovi potomci (v šestih državah članicah EU),
- priseljenci iz severne Afrike in njihovi potomci (v petih državah članicah EU),
- priseljenci iz podsaharske Afrike in njihovi potomci (v dvanajstih državah članicah EU),
- priseljenci iz južne Azije in Azije ter njihovi potomci (v štirih državah članicah EU),
- nedavni priseljenci iz držav, ki niso članice EU/EFTA (v dveh državah članicah EU).

Za namene tega poročila so bili analizirani rezultati za osebe, stare 16 let in več, ki so se opredelile za pripadnike ene od petih navedenih skupin in:

- so muslimanske vere,
- imajo običajno prebivališče v državi članici EU, vključeni v raziskavo,
- so v državi članici EU, vključeni v raziskavo, prebivale v zasebnem gospodinjstvu najmanj dvanajst mesecev pred raziskavo⁵⁰.

V okviru raziskave EU-MIDIS II so bile zbrane informacije, ki jih je prispevalo 25 515 anketirancev iz 22 690 gospodinjstev. Med njimi je 11 220 anketirancev navedlo, da so muslimani. Za namen podrobne analize muslimanov po državi in ciljni skupini so bili izbrani anketiranci iz držav in ciljnih skupin, v katere je bilo v vzorec vključenih vsaj sto anketirancev. Na ta način je bil za to poročilo dobljen končni vzorec 10 527 anketirancev iz šestih skupin z različnim izvorom v petnajstih državah članicah EU, in sicer Avstriji, Belgiji, na Cipru, Danskem, Finskem, Franciji, Grčiji, Italiji, Malti, Nemčiji, na Nizozemskem, v Sloveniji, Španiji, na Švedskem in Združenem kraljestvu. Podrobne

⁵⁰ V majhnem številu držav so bile v vzorec vključene tudi osebe, ki niso prebivale v zasebnih gospodinjstvih. Na Malti je bila na primer ciljna populacija (priseljenci iz podsaharske Afrike in njihovi potomci) zelo majhna; če ne bi vključili oseb, ki prebivajo v zavodih, bi bila pokritost te populacije nepopolna.

velikosti vzorcev muslimanskih anketirancev prikazuje [preglednica 1](#), segajo pa od 101 priseljencev in potomcev iz podsaharske Afrike v Nemčiji do 839 priseljencev in potomcev priseljencev iz Turčije v Nemčiji⁵¹.

V skupinah, zajetih v raziskavo, so različni deleži muslimanov. V vseh 24 kombinacijah ciljnih skupin in držav je muslimanov 74 %. V 11 od 24 ciljnih skupin po državah je delež muslimanov višji od 90 %, najvišji (98 %) pa je v skupinah priseljencev in potomcev priseljencev iz Turčije v Avstriji, iz severne Afrike v Španiji in iz Turčije na Nizozemskem. Manjši so deleži muslimanov med priseljenci in potomci priseljencev iz podsaharske Afrike v Združenem kraljestvu (16 %) in Nemčiji (20 %).

Ipsos MORI, veliko mednarodno podjetje za raziskave s sedežem v Združenem kraljestvu, je izvedlo terensko delo za raziskavo EU-MIDIS II pod nadzorom osebja agencije FRA, ki je spremljalo skladnost s strogimi postopki nadzora kakovosti.

Razgovori za raziskavo EU-MIDIS II so bili opravljeni v obliki računalniško podprtih osebnih razgovorov (CAPI), kar so osebni intervjuji, ki jih izvajajo anketarji s pomočjo računalniških vprašalnikov. Izvirni vprašalnik v angleščini, ki ga je sestavila agencija FRA, je bil preveden v 22 jezikov EU ter v arabščino, kurdščino, ruščino, somaljščino, tamazigtščino in turščino.

Izpraševalci so bili za raziskavo posebej usposobljeni, vključno s izobraževanjem o kulturnih in etičnih vidikih. Če je bilo mogoče ali potrebno, so razgovore izvedli izpraševalci istega etničnega porekla in/ali spola, da bi izboljšali odzivnost ciljnih skupin.

Vzorčenje

Večina ciljnih skupin v raziskavi EU-MIDIS II velja za težko dosegljive za raziskave, ker so sorazmerno majhne in/ali razpršene in ker zanje ni vzorčnih okvirov. Če je bilo mogoče, je bil vzorec vzet iz vzorčnega okvira, ki zajema ciljno populacijo, vendar se možnosti za vzorčenje ciljne populacije po državah članicah močno razlikujejo zaradi različnih razpoložljivosti vzorčnih okvirov in porazdeljenosti ciljne skupine v državah (tj. seznam oseb, ki jih je mogoče uporabiti za nadzorovan reprezentativen izbor ciljne skupine).

Za večino držav je bilo treba razviti in uporabiti nove in napredne metodologije vzorčenja, nato pa je bila za vsako ciljno skupino v posamezni državi izbrana najboljša možna zasnova. Za nekatere ciljne skupine v nekaterih državah je bila uporabljena kombinacija

različnih metod, da bi zagotovili boljšo pokritost ciljne populacije. Podroben opis uporabljenih metod vzorčenja bo objavljen v tehničnem poročilu o raziskavi.

Na splošno je bilo treba za nekatere države zaradi učinkovitosti zmanjšati nacionalno pokritost. To pomeni, da so bila v večfaznem vzorčenju območja z nižjo gostoto ciljne populacije priseljencev in potomcev priseljencev (tj. ne le muslimanov) izključena, ker presejanje ciljne populacije ne bi bilo mogoče. V večini držav je bilo treba izključiti območja z gostoto pod določenim pragom, ki je segal od manj kot 2,7 % na Cipru do 10 % v Franciji.

Ponderiranje

Rezultati raziskave v tem poročilu temeljijo na podatkih, ki so bili ponderirani, da bi odsevali verjetnosti izbora za vsako gospodinjstvo in posameznika na podlagi zasnove vzorčenja. Pri ponderjih so upoštevali tudi razlike v (ocenjeni) velikosti ciljne populacije v vsaki od držav.

Kadar je bilo mogoče, je bil vzorec ciljne populacije naknadno stratificiran po regionalni distribuciji in lastnostih populacije⁵². Na Finskem in Nizozemskem je bil vzorec prilagojen tudi po spolu in starostni porazdelitvi. Na Finskem in Nizozemskem je bil vzorec prilagojen tudi distribuciji po spolu in starosti. Vzorec na Nizozemskem je bil prilagojen tudi glede na generacijo (prva ali druga generacija), državo izvora priseljencev in potomcev priseljencev iz severne Afrike ter starost.

Vzorčna napaka

Vse raziskave z vzorcem vključujejo vzorčno napako, ker so razgovori opravljeni le z delom celotnega prebivalstva. Vsi predstavljeni rezultati so torej ocenjene vrednosti, za katere velja statistično odstopanje. Majhne razlike do nekaj odstotnih točk med skupinami anketirancev je treba razumeti v razponu statističnega odstopanja, le večje razlike med skupinami prebivalstva pa se lahko upoštevajo kot dejanske razlike v skupnem prebivalstvu. Rezultati, ki temeljijo na majhnih vzorcih, so statistično manj zanesljivi. V grafikonih in preglednicah so izpostavljeni – številke v grafikonih so na primer v oklepajih – in se ne razlagajo kot bistveni. Taki rezultati vključujejo statistične podatke, ki temeljijo na vzorcih s skupno 20 do 49 anketiranci. Rezultati, ki temeljijo na manj kot 20 anketirancih, niso prikazani. Označeni

⁵¹ Skupni vzorec podsaharskih Afričanov v Nemčiji je bil veliko večji, po izključitvi vseh nemuslimanskih anketirancev pa se je zmanjšal na 101 muslimanskega anketiranca.

⁵² Viri zunanjih informacij in podatkov za naknadno stratifikacijo so omejeni, zato sta bili v večini držav zanjo uporabljeni le regija in urbanost. Na Malti je na primer v ciljni skupini zelo majhen delež žensk. Ker podrobni statistični podatki o populaciji za ciljno skupino na Malti niso na voljo, se vseeno domneva, da so ženske v vzorcu rahlo premalo zastopane, vendar vzorca ni mogoče prilagoditi.

so tudi rezultati, ki temeljijo na velikostih polj z manj kot 20 osebami.

Muslimani v raziskavi EU-MIDIS II

Po ocenah centra za raziskave Pew Research Center iz leta 2010 v EU živi približno 20 milijonov muslimanov (ne glede na njihov priseljski status, državljanstvo in državo izvora), kar ustreza približno 4 % vsega prebivalstva EU. Večina muslimanov v EU živi v Franciji in Nemčiji, in sicer v vsaki približno 4,7 milijona, kar je skupaj malo več kot 46 % vseh muslimanov v EU. Druge države z večjim številom muslimanov so Združeno kraljestvo (3 milijoni), Italija (2,2 milijona) ter Bolgarija, Nizozemska in Španija (približno po 1 milijon v vsaki).

Primerjava ocenjenega števila muslimanov, vključenih v raziskavo EU-MIDIS II, s splošno oceno števila vseh muslimanov pokaže, da je v analizo vključena skoraj polovica (45 %) vseh muslimanov v teh državah in približno 42 % vseh muslimanov v EU. Delež muslimanov, vključenih v raziskavo EU-MIDIS II v posameznih državah, se razlikuje, posebej visok pa je v Franciji (75 %), Belgiji (56 %) in Nemčiji (54 %).

Povprečna starost muslimanskih anketirancev je 38 let; 50 % je žensk in 50 % moških. Malo več kot 50 % muslimanskih anketirancev v tej analizi ima državljanstvo države članice, v kateri prebiva. Približno dve tretjini muslimanskih anketirancev sestavljajo priseljenci prve generacije, ki v državi v poprečju živijo 24 let. Vendar

preglednica 2 kaže, da se izbrane socialnodemografske lastnosti muslimanskih anketirancev močno razlikujejo po državah in ciljnih skupinah, obravnavanih v tej analizi.

Razlike v povprečni starosti kažejo na dolžino prebivanja anketirancev v državi, vključeni v raziskavo (le za prvo generacijo), in pridobitev državljanstva. Na Nizozemskem ima več kot 80 % priseljencev prve in druge generacije iz severne Afrike in Turčije nizozemsko državljanstvo. Enako velja za priseljence prve in druge generacije iz Turčije na Švedskem in v Belgiji. Delež državljanov države prebivališča je najnižji med muslimanskimi priseljenci iz južne Azije v Grčiji, iz podsaharske Afrike na Malti in nedavnimi priseljenci v Sloveniji, kjer sega od 0,2 % do 2 %.

Več kot tretjina (36,5 %) muslimanskih anketirancev, ki so priseljenci prve generacije, je navedla, da se je v EU priselila iz družinskih razlogov, kot je združitev z družinskim članom ali poroka. Približno tretjina (29 %) je prišla zaradi dela. Četrtnina vseh muslimanskih anketirancev je navedla, da se je v otroštvu priselila s starši (26 %). Približno 7 % jih je prišlo zaradi študija, 5 % pa jih je prosilo za azil.

Deleži žensk med muslimanskimi anketiranci se v ciljnih skupinah in po državah bistveno razlikujejo, saj dosego od zelo nizkih deležev med priseljenci iz južne Azije v Grčiji (4 %) in iz podsaharske Afrike na Malti (6 %) do skoraj 58 % muslimanskih anketirancev iz podsaharske Afrike v Združenem kraljestvu.

Preglednica 2: Demografske značilnosti muslimanskih anketirancev

Država – ciljna skupina	Povprečna starost (v letih)	Ženske (%)	Državljanstvo države (%)	Priseljenci prve generacije (%)	Povprečno število let prebivanja pripadnikov prve generacije	Število anketirancev
AT – TUR	36	51	63	66	22	564
BE – NOAFR	37	46	76	52	24	680
BE – TUR	36	45	83	51	27	602
CY – ASIA	36	38	28	86	12	104
DE – SSAFR	36	36	37	89	16	101
DE – TUR	39	48	38	63	31	839
DK – SSAFR	34	30	62	86	18	428
DK – TUR	39	52	60	62	30	369
EL – SASIA	35	4	0	99	12	467
ES – NOAFR	35	55	19	96	14	771
FI – SSAFR	30	42	66	85	14	198
FR – NOAFR	40	51	60	66	25	749
FR – SSAFR	34	52	59	68	16	308
IT – NOAFR	35	42	14	98	13	777
IT – SASIA	34	39	9	100	9	301
IT – SSAFR	36	42	19	95	13	192
MT – SSAFR	28	6	2	100	5	353
NL – NOAFR	38	49	90	60	29	641
NL – TUR	37	49	89	60	30	604
SE – SSAFR	32	46	60	86	12	221
SE – TUR	36	46	84	63	22	322
SI – RIMGR	33	45	2	100	6	226
UK – SASIA	38	51	81	68	21	595
UK – SSAFR	35	58	77	76	17	115
Povprečje	38	50	53	68	24	Skupaj: 10 527

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Preglednica 3: Glavne države rojstva muslimanskih priseljencev prve generacije po ciljni skupini in državi prebivališča

Država – ciljna skupina	Država rojstva	n	%
CY – ASIA	Drugo	62	63,3
CY – ASIA	Sirska arabska republika	36	36,7
BE – NOAFR	Maroko	397	91,1
BE – NOAFR	Drugo	39	8,9
ES – NOAFR	Maroko	721	97,2
ES – NOAFR	Alžirija	21	2,8
FR – NOAFR	Alžirija	220	43,9
FR – NOAFR	Maroko	214	42,7
FR – NOAFR	Tunizija	63	12,6
FR – NOAFR	Drugo	4	0,8
IT – NOAFR	Maroko	529	69,2
IT – NOAFR	Tunizija	107	14
IT – NOAFR	Egipt	83	10,8
IT – NOAFR	Alžirija	34	4,4
IT – NOAFR	Drugo	12	1,6
NL – NOAFR	Maroko	272	94,4
NL – NOAFR	Drugo	16	5,6
AT – TUR	Turčija	400	100
BE – TUR	Turčija	316	100
DE – TUR	Turčija	556	100
DK – TUR	Turčija	239	100
NL – TUR	Turčija	259	100
SE – TUR	Turčija	213	100
SI – RIMGR	Bosna in Hercegovina	144	63,7
SI – RIMGR	Kosovo	42	18,6
SI – RIMGR	Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija	25	11,1
SI – RIMGR	Drugo	15	6,6
EL – SASIA	Pakistan	297	64
EL – SASIA	Bangladeš	165	35,6
EL – SASIA	Drugo	2	0,4
IT – SASIA	Bangladeš	181	60,9
IT – SASIA	Pakistan	101	34
IT – SASIA	Drugo	15	5,1

Država – ciljna skupina	Država rojstva	n	%
UK – SASIA	Pakistan	265	64,5
UK – SASIA	Bangladeš	143	34,8
UK – SASIA	Drugo	3	0,7
DE – SSAFR	Drugo	90	100
DK – SSAFR	Somalija	353	95,7
DK – SSAFR	Drugo	16	4,3
FI – SSAFR	Somalija	128	74,9
FI – SSAFR	Drugo	43	25,1
FR – SSAFR	Drugo	89	41,2
FR – SSAFR	Senegal	54	25
FR – SSAFR	Mali	41	19
FR – SSAFR	Komori	32	14,8
IT – SSAFR	Senegal	114	60,6
IT – SSAFR	Drugo	74	39,4
MT – SSAFR	Somalija	297	84,1
MT – SSAFR	Drugo	56	15,9
SE – SSAFR	Somalija	131	66,8
SE – SSAFR	Drugo	65	33,2
UK – SSAFR	Somalija	49	52,7
UK – SSAFR	Drugo	44	47,3

Opomba: ^a Države rojstva z manj kot 20 opazovanji na državo prebivališča in ciljno skupino so povzete pod točko „Drugo“.

Vir: FRA, EU-MIDIS II 2016

Bibliografija

Svet Evrope (2010), *Declaration of the European ministerial conference on integration*, Zaragoza, 15. in 16. april 2010.

Svet Evropske unije (2015), *Declaration on promoting citizenship and the common values of freedom, tolerance and non-discrimination through education* – neformalno srečanje ministrov Evropske unije za izobraževanje, Pariz, 17. marec 2015.

Sedmi krog ESS (2014), *European Social Survey Round 7 Data: Data file edition 2.1. NSD – Norveški center za raziskovalne podatke, Norveška – arhiv podatkov in distributer podatkov iz Evropskega družbenega pregleda za ESS ERIC*.

Evropska komisija (2015a), *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Evropska agenda za varnost*, COM(2015) 185 final, Bruselj, 28. april 2015.

Evropska komisija (2015b), *Posebni Eurobarometer 437: Diskriminacija v EU v letu 2015*.

Evropska komisija (2016a), *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Izvajanje evropske agende za varnost z namenom boja proti terorizmu ter utiranja poti k učinkoviti in pravi varnostni uniji*, COM(2016) 230 final, 20. april 2016.

Evropska komisija (2016b), *Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Akcijski načrt za vključevanje državljanov tretjih držav*, COM(2016) 377 final, Strasbourg, 7. junij 2016.

Evropski parlament (2016), *Resolucija z dne 13. decembra 2016 o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji v letu 2015 (2016/2009(INI))*, P8_TA-PROV(2016)0485, Strasbourg, 13. december 2016.

Anketa o evropskih vrednotah (EVS) (2016), *European Values Study 2008: Integrated Dataset (EVS 2008)*; arhiv podatkov GESIS, Köln. ZA4800, različica podatkovne datoteke 4.0.0, doi:10.4232/1.12458.

FRA (Agencija Evropske unije za temeljne pravice) (2009), *EU-MIDIS, Anketa o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji: Muslimani*, poročilo „Podatki v središču“, Luxembourg, Urad za publikacije Evropske unije (Urad za publikacije).

FRA (2010), *EU-MIDIS, Anketa o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji: Policijska preverjanja in manjšine*, poročilo „Podatki v središču“, Luxembourg, Urad za publikacije.

FRA (2012), *Opozorjanje na kazniva dejanja iz sovražstva v Evropski uniji: priznavanje pravic žrtev*, Luxembourg, Urad za publikacije.

FRA (2014), *Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava: glavni rezultati*, Luxembourg, Urad za publikacije.

FRA (2015), *Embedding fundamental rights in the security agenda*, FRA Focus 01.

FRA (2016), *Druga raziskava o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji: Romi – izbrani rezultati*, Luxembourg, Urad za publikacije.

FRA (2017a), *Fundamental Rights Report 2017*, Luxembourg, Urad za publikacije.

FRA (2017b), *Together in the EU: Promoting the participation of migrants and their descendants*, Luxembourg, Urad za publikacije.

Huddleston, T., Niessen, J., Tjaden, J. D. (2013), *Using EU indicators of immigrant integration: Final report for Directorate-General for Home Affairs*, Bruselj.

Glej tudi druge publikacije agencije na tem področju:

- <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/eumidis-ii-main-results>
- <http://fra.europa.eu/en/publication/2018/roma-education-to-employment>
- <http://fra.europa.eu/en/publication/2016/eumidis-ii-roma-selected-findings>
(na voljo v vseh jezikih EU)
- <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/eumidis-ii-technical-report>

Glej tudi spletni brskalnik podatkov agencije FRA: <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/>

KAKO DO PUBLIKACIJ EVROPSKE UNIJE

Brezplačne publikacije:

- en izvod:
na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- več kot en izvod ter plakati in zemljevidi:
pri predstavništvih Evropske unije (http://ec.europa.eu/represent_sl.htm),
pri delegacijah v državah, ki niso članice EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sl.htm),
pri službi Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sl.htm) ali
s klicem na telefonsko številko 00 800 6 7 8 9 10 11 (brezplačna številka za celotno EU) (*).

(*). Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji, telefonske govorilnice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Publikacije, ki so naprodaj:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Muslimani, ki živijo v EU, se z diskriminacijo srečujejo v najrazličnejših okoliščinah, zlasti pa pri iskanju zaposlitve, na delovnem mestu ter pri dostopu do javnih ali zasebnih storitev. V poročilu je proučeno, kako lahko lastnosti, kot so posameznikovo ime in priimek, barva kože ter nošenje vidnih verskih simbolov, na primer naglavne rute, povzročijo diskriminatorno obravnavo in nadlegovanje.

To je le nekaj ugotovitev iz tega poročila, v katerem so zajete izkušnje več kot 10 500 muslimanskih priseljencev in potomcev muslimanskih priseljencev v petnajstih državah članicah EU. Poleg diskriminacije, vključno s policijskimi preverjanji na podlagi etničnega porekla, so proučena tudi vprašanja državljanstva, zaupanja in strpnosti ter nadlegovanja, nasilja, kaznivih dejanj iz sovraštva ter poznavanja pravic.

Poročilo temelji na podatkih, zbranih v drugi raziskavi o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji, ki jo je izvedla FRA in v kateri so bili opravljeni razgovori s približno 26 000 priseljenci ali pripadniki etničnih manjšin, ki živijo v EU. Prinaša edinstven vpogled v izkušnje in dožemanje druge največje verske skupine v EU, ki obsega približno 4 % prebivalstva Unije. Rezultati raziskave so lahko skupaj s priporočili dobra podlaga za večjo učinkovitost najrazličnejših ukrepov na področjih vključevanja v družbo in nediskriminacije ter notranje varnostne politike.

FRA – AGENCIJA EVROPSKE UNIJE ZA TEMELJNE PRAVICE

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Dunaj – Avstrija
Tel. +43 158030-0 – Faks +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
facebook.com/fundamentalrights
linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
twitter.com/EURightsAgency

Urad za publikacije